

9/2016

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
SEPTEMBER – KIMAVEC

21. mednarodni sejem

LOV RIBOLOV NATURA TURIZEM

21. mednarodni sejem LOV, RIBOLOV, NATURA, TURIZEM, največji lovski dogodek na Hrvaškem, bo v Varaždinu od petka do nedelje, **7. do 9. oktobra 2016**, na 3000 m² razstavne površine v dvorani ob reki Dravi.

Pričakujejo vas številni razstavljalci z bogato ponudbo svetovno znanih izdelkov po posebnih cenah s sejmskim popustom.

Cena vstopnice je 25,00 kun (3,25 € – plačati je mogoče le s kunami). Odpiralni čas sejma: petek, sobota: od 9. do 19. ure in nedelja od 9. do 17. ure.

Več informacij je dosegljivih na spletni strani www.sajam-varazdin.com

Soorganizatorja: Hrvaška lovska zveza, Hrvaška športnoribolovna zveza
Organizator: DMK Vall 042, d.o.o., Varaždin

Poslovni sistem Varnost Maribor

Specialisti za prodajo OROŽJA in OPREME za lov in strelstvo

Prodajni program

Lovsko, športno in varnostno orožje, optični pripomočki, varnostne omare, vsa oprema za lovce in športne strelce ter še marsikaj uporabnega. **Celoten asortiman** izdelkov blagovne znamke Frankonia iz Nemčije.

Konkurenčne cene, dostava na dom, ugodni plačilni pogoji.

SPLETNA TRGOVINA | trgovina.varnost.si

NOVOST!!!

ne zamudite!

NOVO

Postali smo novi zastopnik lovskega in športnega orožja enega od vodilnih proizvajalcev v JV Evropi, **ZASTAVA ORUŽJE AD iz Srbije.**

Varovanje premoženja prepustite profesionalcem!

Varnost Maribor d.d.
Kraljeviča Marka ul. 5
2000 Maribor

T: 02 230 30 65
M: 041 676 523

E: orozje@varnost.si
W: trgovina.varnost.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIX., št. 9
september – kimavec

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Köveš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, Boštjan Pokorny

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovca izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: J. Knaže

IZ VSEBINE:

M. Janc:	Lovsko strelstvo včeraj, danes in jutri	404
IZ DNEVNEGA TISKA		406
MNENJA IN PREDLOGI		408
Zbornični		
urad KGZS:	Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	408
M. Toš:	Lovstvo in prostovoljstvo – za (še) večjo (samo)promocijo ...!?	409
M. Hafner:	Jesenska dela v lovišču	411
D. Žele,		
G. Vengušt:	Tuberkuloza pri prostoživečih živalih	416
PO LOVSKEM SVETU		419
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	419
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		420
T. Piriš:	»Radetzkyjevi soldati«	420
J. Marolt:	... kot gams	422
LOVSKA ORGANIZACIJA		308
F. Černigoj:	Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO v letu 20125	424
E. Krašna:	Letošnje Srečanje LPZ in skupin rogistov gostila Vipava	426
M. Gselman:	Svečana akademija ob 95-letnici organiziranega lovstva na mariborskem območju in ob 70-letnici LZ Maribor	428
M. Toš:	Ob rob 95-letnici lovstva v širši okolici Maribora	428
M. Janc:	Deveto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Slovenija 2016	429
B. Tramšek:	Strelska liga ZLD Ljubljana (2016)	430
S. Kapun:	Meddružinska tekma na Bovškem	431
D. Vesenjaj:	Strelska tekma LGB Kozjak	431
S. Bavdaž:	Štirideseto srečanje prijateljstva in sodelovanja treh LD	432
Š. Nemec:	Novi lovci v ZLD Prekmurje in ZLD Prlekija	432
B. Zlobko:	Nova generacija lovcev v ZLD Kočevje	433
J. Dogša:	LD Središče praznovala 70-letnico delovanja	434
R. Planovšek:	80 pestrih let LD Mozirje	434
M. Toš:	70-letnica LD Negova	435
T. Lah:	70 let delovanja LD Bresnica - Podgorci	436
Z. Pavlin:	70 let LD Dobova	437
M. Toš:	70 let LD Pesnica - Jarenina: proslava na Vajgnu	438
Š. Lovrenčec:	LD Mala Nedelja praznovala 70-letnico	439
D. Zakrajšek:	LD Mirna je praznovala	440
MLADI IN LOVSTVO		441
J. Švab:	Lovski tabor v Črni na Koroškem	441
JUBILANTI		442
LOVSKI OPRTNIK		443
R. Gašperšič:	Se bo los vmlil tudi v slovenska lovišča?	443
G. Bogovič:	Zanimiva primerka srnjadi v LD Čatež ob Savi	444
F. Rotar:	Lovski blagor s prijatelji	444
M. Jonozovič:	V Španijo smo poslali še enega medveda	444
K. Hrastar:	Ocenjevanje salam in vin treh lovskih družen	445
S. Žerjav:	Nam bo uspelo ohraniti risa?	445
S. Mrlak:	Nedotaknjeno življenje v afriški divjini	446
F. Ekar:	Tradicionalna »jezerska« izvirna ponudba suhomesnatih divjačinskih izdelkov	447
B. Leskovic:	Članica LD Brezovica – svetovna prvakinja v ročni košnji	448
B. Vajndorfer:	V LPN Kompas, Peskovci bo septembra ruk panonskega jelena	448
A. Marinčič:	V LPN Jelen se medved umakne rukajočemu jelenu	449
V. Rutar:	Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč okrajev Krško, Novo mesto in Rakek	449
J. Černač:	V naravi ni mej, so samo prehodi v prostoru in času	451
B. Leskovic:	Marjetka Kardelj in Miha Jeršek: Polži in školjke iz Jadranskega morja	451
V SPOMIN		452
LOVSKA KINOLOGIJA		453
J. Nahtigal:	Srečanje predsednikov klubov in vzrejnih komisij za brak-jazbečarje na Češkem ter strokovna razprava o tej pasmi	453
V. Čeč:	Tečaj vodljivosti lovskih psov LKD Kočevje	454
?. ?:	Novi poslušni lovski psi v Zasavju	454
T. Trotovšek:	Tečaj za vodnike krvosledcev 2016	455
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	455

SLIKA NA NASLOVNICI:
Jelen – *Cervus elaphus*
Foto: L. Skvarča – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in
jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,
enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 1.–31. 12.

svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvze-
mu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus
arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Lovsko strelstvo včeraj, danes in jutri

Naj začnem z navedbo delne vsebine, ki je objavljena na naši spletni strani LZS in je na nek način še vedno vodilo lovskega strelstva; predstavljena je zgolj kot zanimivost, kaj je vse je lovsko strelstvo bilo »včeraj«.

»Pisalo se je leto 1924, ko sta veliko strelsko tekmovanje na ljubljanskem strelišču, na katerem so tekmovali vojaki in lovci, obiskala celo kralj Aleksander in kraljica Marija. Takrat so poleg drugih disciplin streljali tudi na tarčo Divjega lovca (na 60 m), tekmovanja pa se je udeležilo kar 522 tekmovalcev. Prvo sodobno strelišče v Sloveniji za streljanje na glinaste golobe, s petnajstimi metalnimi stroji, ki jih je izdelal večkratni slovenski in jugoslovanski prvak Jože Zadnikar, je LZS zgradila leta 1963 v Tomačevem pri Ljubljani.

Lovsko strelstvo obsega usposabljanje članov za varno ravnanje z orožjem in usposabljanje strelskih sodnikov, pristrelitev lovskega orožja oziroma preizkus strelskih sposobnosti z lovskim orožjem in seveda lovska strelska tekmovanja. Strelska dejavnost v okviru LZS je podrobno urejena v leta 2009 sprejetem Pravilniku o lovskem strelstvu LZS (http://www.lovska-zveza.si/lzs/lovstvo/lovsko_strelstvo).«

Usposabljanje za varno ravnanje z orožjem poteka v dveh sklopih; prvi je usposabljanje lovskih pripravnikov za varno ravnanje z orožjem. Pripravniki morajo temo varnega ravnanja s strelnim orožjem opraviti kot prvo učno temo v programu praktičnega usposabljanja že na samem začetku svojega pripravništva. Program obsega teoretično in praktično usposabljanje. Program teoretičnega usposabljanja je povsem primerljiv s programom, ki je namenjen drugim imetnikom orožja (športnega ali varnostnega). Program praktičnega usposabljanja pa je bistveno obsežnejši in vsebuje naslednje aktivnosti: (1) pristrelitev pušk risanic, torej streljanje z risanico velikega kalibra v tarčo srnjaka v naravni velikosti na 100 m (pripravniki morajo pristrelitev obvezno opraviti, čeprav nimajo svojih pušk, ker gre za obveznost iz programa usposabljanja); (2) streljanje z malokalibrsko puško na malo tarčo srnjaka na razdalji 35 m; (3) streljanje na glinaste golobe z lovskega položaja; (4) streljanje s kratkocevnim orožjem.

Za vse našteje discipline so navedena določena merila, ki jih morajo pripravniki doseči, da je njihovo usposabljanje uspešno, vendar je kljub temu glavni poudarek namenjen predvsem varnemu ravnanju in uporabi orožja.

Organiziramo tudi vsakoletna obnovitvena usposabljanja za varno ravnanje z orožjem, ki so namenjena že izkušenim članom LD, ki tako lahko obnovijo tovrstno znanje oziroma ga dopolnijo z novostmi. V sklopu usposabljanja na področju lovskega strelstva, pod okriljem LZS, potekajo tudi tečaji in izpiti za sodnike lovskih strelskih disciplin.

Vsako leto spomladi, pred začetkom lovne sezone, lovske družine poskrbijo za pristrelitev/preskus natančnosti lovskega orožja in preskus strelskih sposobnosti lovcev:

- pristrelitev pušk risanic (streljanje z risanico velikega kalibra v tarčo srnjaka v naravni velikosti na 100 m),
- pristrelitev pušk s krogelnim izstrelkom za gladko cev na tarčo divjega merjasca na razdalji 35 m,

- pristrelitev s kratkocevnim orožjem v tarčo 50 x 50 cm (pištolsko tarčo) na razdalji 15 m,

- lovske družine, ki pogosto organizirajo lov na malo divjad, praviloma opravijo tudi preskusno streljanje na glinaste golobe.

Člani LD, ki v dveh rokih ne opravijo preskusa strelskih sposobnosti ali z določenim orožjem ne dosežejo zahtevanih rezultatov, v tistem letu ne smejo loviti z orožjem, s katerim niso bili uspešni.

Za razvoj lovskega strelstva so pomembna dejavnost lovska strelska tekmovanja v streljanju z lovsko risanico na nepremično tarčo oziroma v streljanju na premične tarče (bežeči merjasec), streljanje na glinaste golobe in v kombinaciji različnih lovskih strelskih disciplin. Tekmovanja potekajo na treh ravneh: na ravni lovskih družin, območni/regionalni ravni, to je območje volilnega okoliša, in na državni ravni. Tako vsako leto poteka državno prvenstvo v lovski kombinaciji, s puško risanico in v streljanju na glinaste golobe, prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško na premično tarčo ter državno prvenstvo veteranov in superveteranov, ki se pomerijo v streljanju na glinaste golobe in v streljanju z malokalibrsko puško. Izbrana ekipa naših najboljših lovskih strelcev uspešno zastopa barve LZS tudi na evropskih prvenstvih v lovskih strelskih disciplinah in na drugih mednarodnih in meddržavnih strelskih tekmovanjih.

Prav ste ugotovili: navedena vsebina je povzeta iz vsebine naše spletne strani, ki je tako dostopna vsem članom članic LZS. Zakaj to poudarjam in ponavljam? Preprosto zato, ker je kljub Pravilniku o lovskem strelstvu (2009) še vedno veliko vprašanj in pomislekov, kakšen naj bo kateri preizkus, kaj vse naj se opravi s pripravnikom v lovski družini, zakaj sploh strelsko tekmovanje in še kaj ... S tem uvodnikom želim le ponovno poudariti odgovoren pomen lovskega strelstva in znanja o lovskem orožju nasploh. Opozoriti želim na nekatere pomisleke in tovrstno problematiko, vključno s kakšno rešitvijo.

Prejšnji predsednik dr. Srečko F. Krobe je v svojih javnih nastopih velikokrat povedal, da je lovska puška nekje na petem mestu glede na intenzivnost vseh aktivnosti lovstva. S tem seveda ni menil, da je treba lovsko strelstvo zanemariti, pač pa je le v širšem pomenu želel povedati, da puška pač lovcu pri njegovi vsestranski dejavnosti in naravovarstveni naravnosti ni edino orodje! Želel je poudariti, da je lovstvo veliko širši nabor lovskih dejavnosti. Povedano po domače: lovstvo ni samo streljanje »kozlov« takšnih in drugačnih, pač pa veliko več. Tisti, ki smo ga dobro poslušali, nam je v svojih javnih nastopih povedal, da je lovsko strelstvo pač večšina, ki jo mora obvladati vsak lovec, četudi ne tekmuje, četudi ni od jutra do večera v gozdu s puško v roki in lovi.

Lovsko strelstvo je zato nujno potrebna večšina in tudi dokaj zahtevna! Pravilnik o lovskem strelstvu (2009) podrobno opisuje – in določa (!) dejavnost lovskega strelstva na vseh treh omenjenih ravneh; lahko bi rekli kar štirih, ker omenja tudi tekmovanja zunaj naše domovine.

Situacija je pač takšna, da nimamo več obveznega služenja vojaškega roka, pri katerem so se fantje in kasneje

tudi dekleta leto ali več postopoma usposabljali v pravilnem ravnanju z orožjem, ko so 24 ur na dan živeli tako rekoč z orožjem. Dandanes opažamo, da nam to v lovstvu nekoliko manjka in lahko se zahvalimo tistemu nad nami, da ni še več nesreč. Prav zaradi te praznine je pravilno vodena dejavnost lovskega strelstva v lovski družini (LD) in mentorjev še kako pomembna! Kot je napisano, se prav zato začne ravnanje z lovskim orožjem tudi kot prva tema pri usposabljanju lovskega pripravnika. Torej je poudarek predvsem na delu mentorja, strelskega referenta in konec koncev tudi zgledu vseh članov neke LD.

Kako so na tem področju aktivne in uspešne konkretne LD, lahko ocenimo na preizkusu ravnanja z orožjem, kjer komisije območnih lovskih zvez opravljajo praktične izpite. Žal pa, to moram javno kritizirati, ugotavljamo, da se marsikateri pripravek šele na izpitu sreča z različnim orožjem! Takšna pot ni prava, spoštovani tovariši mentorji! Na drugi strani se srečujemo, kar pa je pohvalno, z LD, ki imajo redna letna strelska tekmovanja za člane LD in tudi širše z vsem lovskim orožjem.

Lahko celo obrnemo drugo ploščo in preberemo letna poročila o iskanjih obstreljene velike divjadi. Po zadnjih poročilih ugotovimo, da so bili psi krvosledci uporabljeni zgolj v nekaj več od 300 LD (od 410), drugje iskanje očitno ni bilo potrebno (?). Predsednik komisije za lovsko kinologijo je nekoč dejal, »da bi lahko sestavljali slovensko strelsko reprezentanco kar lovci iz tistih LD, ki že dolga leta niso imeli nobenega iskanja«! Kar zadeva mene, tudi to ne bi šlo, je pa taka izjava poučna in sproža razmišljanje za več področij naše dejavnosti.

Vesel bom, ko se bodo pomnožile prošnje/želje in vprašanja LD ali njihovih komisij območnih lovskih zvez za lovsko strelstvo OLZ za dodatno znanje, nekaj več glede streliva, krogel, orožja in podobno.

Še nekaj navedb o naši večini za vse lovce, tako za tiste, ki delajo in se trudijo lovsko strelstvo dvigniti na višjo raven, kot za tiste, ki jim bodo moje misli spodbudile zanimanje za lovsko strelstvo v okviru LD in utrile kakšno koristno idejo v tej smeri.

Peta seja UO LZS je imela na dnevnem redu s področja lovskega strelstva dve točki, in sicer *Spremembo Pravilnika o lovskem strelstvu* in *Pravilnik o usposabljanju in podeljevanju licenc strelskim sodnikom LZS*. Oba pravilnika je Komisija LZS za strelstvo uskladila s KOPV, vendar sta bili predmetni točki na predlog predsednika Komisije za izobraževanje

umaknjeni z dnevnega reda, ker vsebina aktov ni bila usklajena tudi z njihovo komisijo. Torej bomo zato to obravnavali naslednjič, čeprav vsebina obeh pravilnikov ne vpliva na splošno izobraževanje lovskih pripravnikov, razen dodane obveznosti, da se mora lovski pripravek udeležiti najmanj dveh strelskih tekmovanj, kar doslej ni bilo določeno.

Po podatkih iz LIS – Lisjaka imamo na današnji dan 1.425 strelskih sodnikov. Po predlogu novega pravilnika o usposabljanju in podeljevanju licenc sodnikom v LZS so predvideni postopki in program usposabljanja ter pogoji za pridobitev različnih licenc, in sicer: *sodnik LZS, območni/regijski sodnik LZS in državni sodnik LZS*.

S tem pravilnikom želimo urediti področje strelskih sodnikov in tudi ustvariti nekaj pomembnih podlag za izvajanje strelskih lovskih tekmovanj na različnih ravneh.

V zadnjem letu, dveh je bilo odprtih nekaj pomembnih tem, ki burijo duhove v lovskem strelstvu, za kar je bila ustanovljena medresorska delovna skupina pri Ministrstvu za notranje zadeve RS. Gre za problematiko naših strelšč in za spremembe Zakona o orožju. Slednji se bo po zagotovitvi predstavnikov vlade spreminjal junija naslednje leto. LZS je za spremembo omenjenega zakona že podala svoje predloge ob tem, da vztraja na stališču o nespremenjeni določbi zakona, po kateri morajo biti lovska strelišča izvzeta iz določb o drugih strelščih. Upamo, da bodo prisluhnili našim utemeljenim predlogom.

Drugi segment, Direktiva o orožju, o kateri je bilo v našem glasilu Lovec že veliko napisanega, pa je še zmeraj odprta. Kot vam je znano, smo bili prek naših predstavnikov vključeni v različne razprave, okrogle mize, srečanja evropskih poslancev, FACE, kjer smo zagovarjali skupno stališče vseh lovcev in izražali nestrinjanje z »bojem proti terorizmu« na varnostno najbolj preverjeni družbeni skupini, kot smo lovci, strelci in podobno. Toda očitno Bruselj o tem še kar razpravlja in bodo v kratkem sprejeli končno odločitev. Velika večina držav pa tej direktivi v predlagani obliki nasprotuje.

Ko že pišemo o lovskem strelstvu, hote ali ne hote pridemo tudi do področja financ. Naša komisija, skupaj z drugimi komisijami UO LZS, aktivno sodeluje pri usklajevanju določitev višine sredstev za letne programe različnih naših dejavnosti. Za vse želje je pač premalo denarja, zato analiziramo potrebe in iščemo različne rešitve. Eni so za »strelski evro«, drugi za zvišanje članarine in podobno. Ob zdajšnji situaciji in iz izkušenj prejšnjih let smo za potrebe reprezentance iskali darovalce sredstev in sponzorje. Na nek način nam to še uspeva, s čimer zagotavljamo delo reprezentance, vključno tudi z opremo. Bilo pa bi prav, če bi naš pozitiven zgled vlekel ali prešel tudi na preostale komisije UO LZS; da ne bi bile druge komisije odvisne zgolj in samo od članarine članov članic LZS.

Dosedanji spodbudni rezultati naših lovskih strelcev oziroma reprezentance LZS so evropski prvaki v streljanju na glinaste golobe (2015), tretje mesto na Evropskem prvenstvu v kombinacijskem streljanju (2015) in drugo mesto na Evropskem prvenstvu v streljanju z risanico (2016).

Naj se na koncu zahvalim vsem strelcem in vsem lovcem, ki podpirajo dejavnost lovskega strelstva, vsem, ki vlagajo svoj čas v naše delo in izkazane veščine, vsem članom in vodstvom LZS, novemu in staremu, za vso podporo in razumevanje.

Izrazim naj le še našo skupno željo: naredimo lovsko strelstvo še učinkovitejše, bolj prepoznavno, da bi dosegli še več odličnih rezultatov in ne nazadnje – da bi bilo čim manj nesreč z lovskim orožjem.

Vsem želim dober pogled!

Matija Janc,
predsednik Komisije LZS za lovsko strelstvo in orožje

Foto: Š. Vesel

Foto: M. Migos

ZAMOLKLO ZAVIJANJE ŠAKALOV V DALJAVI

Delo, 9. 6. 2016 (Simona Bandur) – Iz megafona se je zaslilo živalsko zavijanje, nato tišina – če odštejemo žabje regljanje; toda to ni bil zvok, ki smo ga čakali. Megafon se je čez nekaj minut spet oglasil. Tišina (in regljanje). Potem pa presenečenje: odziv v daljavi nad Gorenjim Jezerom je bil prav takšen, kakršnega je Miha Krofel poslal v zrak, da bi preveril, ali šakali še domujejo tam. Skupina ljudi, ki se je v poznem večeru zbrala ob Cerkniškem jezeru, je ostala nema in pogledala proti mentorju. Nihče ni pričakoval, da bodo tako hitro (ali sploh) zaslili odziv zveri, ki so se v zadnjih desetletjih naselile tudi pri nas. »Ali ste slišali?« je s pritajenim glasom vprašal dr. Miha Krofel, raziskovalec zveri z Oddelka za gozdarstvo na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. »Da,« so tiho pritrdili udeleženci popisa šakalov v okolici Cerkniškega jezera. Dvoma ni bilo, zavijanje je bilo prav takšno kot tisto iz megafona. Na to, da bi se morda kdo šalil na drugi strani vasi, nihče ni pomislil, je pa bilo slišati še en podoben zvok z druge strani. »Tisto je bil samec lesne sove,« je Krofel poznavalsko zavril možnost še ene-

ga šakala. Potem je vzel mobilni telefon in si vanj zapisal: odziv po drugem poskusu, približno en kilometer nad vasjo. »Odziv potrjuje, da je skupina še vedno na mestu, kjer smo jo slišali že pred leti,« je dodal. Šakali z zavijanjem označujejo svoj teritorij, zato je izzivanje z glasovi način, kako strokovnjaki poskušajo ugotoviti, kje so te zveri iz družine psov, ki so po navadi visoke pol metra in tehtajo od 10 do 15 kilogramov, živijo pa v podobnih socialnih sistemih kot volkovi. Trop je sestavljen iz alfa para, to sta mati in oče, preostali člani so vsi njuni mladiči. Pri volkovih ostanejo mladiči pri starših do štirih let, pri šakalih po navadi eno leto, največ dve, da pomagajo skrbeti za mlajše sestre in brate.

MARIBORSKI LOVSKI JUBILEJI

Slovenske novice, 7. 7. 2016 (Marjan Toš) – V grajski dvorani v Račah je bila svečana akademija v počastitev 95-letnice organiziranega lovstva na širšem mariborskem območju. Z njo so počastili tudi 70-letnico delovanja Lovske zveze Maribor. Slavnostni govornik je bil predsednik mariborske Lovske zveze Marjan Gselman. V imenu častnega pokrovitelja praznovanja, kmetijskega ministra mag. Dejana Židana, je množico lovcev in gostov nagovo-

ril in pozdravil generalni direktor direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo Jošt Jakša in se lovcem zahvalil za opravljeno delo v preteklosti. Predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. Lado Bradač je mariborski lovski zvezi podelil posebno spominsko priznanje in v krajšem nagovoru povedal, da se vse preveč pozablja, da slovenski lovci v loviščih opravijo na milijone neplačanih delovnih ur. Zborovanje je pozdravila tudi podžupanja Mestne občine Maribor Melita Petelin, v imenu zamejskih lovcev s Koroške pa predsednik Kluba prijateljev lova iz Celovca Mirko Kumer - Fric. Ob visokem jubileju so podelili spominska priznanja in zahvale, plakete za lovsko kulturo in izvedli bogat kulturni program.

ODVRAČALNE NAPRAVE ZMANJŠAJO TRKE

Delo, 25. 7. 2016 (Mihael Korsika) – Število trkov vozil s prostoživečimi živalmi se zadnja desetletja povečuje povsod po svetu, kar je predvsem posledica širjenja cestnega omrežja, povečanega števila jeklenih konjičkov, ki so hitrejši in močnejši. Pri nas je najbolj ogrožena srnjad, za katero je pristojnim v zadnjih letih uspelo obrniti trend. Od leta 2010, ko so vozniki povozili 5.901 srnjadi, se število trkov stalno zmanjšuje.

Lani je bilo povoženih »le« še 4.963 živali, k čemur so pripomogli predvsem lovci in upravljavci cest. Srnjad največkrat prekriža pot vozilom v severovzhodni Sloveniji, še zlasti problematično je območje Dravsko-Ptujskega polja, v Posavju, okolici Nove Gorice, na Gorenjskem in v osrednji Sloveniji. Na Lovski zvezi Slovenije opozarjajo, da je veliko tveganje za trke s srnjadjo v jutranjem in večernem mraku na tako rekoč vseh slovenskih cestah. Največ trkov z divjimi prašiči je v zahodni Sloveniji, najpogostejša »srečanja« z jeleni pa so v južni Sloveniji in na Goriškem. Pristojne institucije in organizacije za večjo varnost živali opravljajo številne ukrepe, s katerimi poskušajo zmanjšati število trkov z divjadjo, in so razdeljeni na tri področja. V prvo skupino spadajo ukrepi, ki so namenjeni voznikom in s katerimi želijo pristojni povečati njihovo previdnost. Usmerjeni so v postavljanje znakov, tabel, silhuet divjadi, izobraževanje in ozaveščanje.

SODIŠČE RAZVELJAVILO PRAVILNIK O ODSTRELU VOLKOV

Dolenjski list, 16. 7. 2016 (B. B.) in STA – Upravno sodišče je ugodilo tožbi nevladnikov in

razveljavilo prilogo pravilnika o odvzemu volka iz narave. Sodišče je že novembra ustavilo odstrel predvidenih sedmih volkov. Za Pravnoinformacijski center nevladnih organizacij je to pomembna sodna zmaga, Zavod za gozdove pa izpostavlja, da je postopek oblikovanja števila za odstrel zelo premišljen, je poročala STA. Upravno sodišče je ugodilo tožbi Pravnoinformacijskega centra (PIC) nevladnih organizacij in Društva za ohranjanje naravne dediščine Slovenije (Dondes) zoper ministrstvo za okolje in prostor ter razveljavilo prilogo pravilnika o odvzemu osebkov volka iz narave. Že novembra lani je na podlagi iste tožbe z začasno odredbo ustavilo odstrel predvidenih sedmih volkov. »To je pomembna sodna zmaga nevladnih organizacij s področja okolja, ki delujejo tudi v javnem interesu,« je za STA poudarila Senka Šifkovič Vrbica s PIC nevladnih organizacij. Upravno sodišče je ugotovilo, da ministrstvo ni izkazalo izpolnjevanja pogojev za tak odstrel v skladu s habitatno direktivo EU. Ta določa, da je odvzem življenja zaščitene živali, med katerimi je tudi volk, prepovedan. Določa pa možnost izjem: državi je dopuščeno, da pod strogo nadzorovanimi pogoji dovoli selektiven in omejen odvzem določenih zaščitene živali iz narave. Država mora za tako dovoljenje dokazati, da obstaja

razlog po direktivi, da ni drugih zadovoljivih možnosti za reševanje problema in da odvzem škoduje vzdrževanju ugodnega stanja populacije. »Država v letu 2015, ko je dovolila zadnji odstrel, ki je bil predmet tožbe, niti leta prej, kadar je dovolila odstrel s prilogo navedenega pravilnika, ni izkazovala izpolnjevanja navedenih pogojev,« je v sporočilu za javnost zapisal PIC nevladnih organizacij. Vodja oddelka za gozdne živali in lovstvo na zavodu za gozdove Marko Jonozovič pa je za STA izpostavil, da pri oblikovanju ocene za odstrel primerne števila volkov ne gre za neko pavšalno oceno, temveč je to zelo tehtna odločitev, ki je sprejeta skozi dolgotrajen postopek, ki zajema številne deležnike in strokovno ter zainteresirano javnost. Pojasnil je, da tudi v letih, ko je bil odvzem volkov iz narave večji, niso zaznali sprememb v ravnoesju. Za sezono 2015–2016 je bil po pravilniku dovoljen odvzem sedmih volkov. Do začasne zaustavitve odstrela so lovci odstrelili štiri volkove, še trije pa so bili do tega časa povoženi. Iz osrednjega registra odvzema velikih zveri na ZGS je razvidno, da so leta 2012 iz narave odvzeli štirinajst volkov (dvanajst odstreljenih, dve izgubi), leta 2013 tri (en odstrel, dve izgubi), leta 2014 dvanajst (štirje odstreljeni redno, trije izredno, pet izgub), leta 2015 sedem (pet odstreljenih,

dve izgubi) in letos dva, ki sta bila oba povožena, kar se prišteva k izgubam. Zoper izdano sodbo MOP nima pravice do pritožbe, lahko pa vloži revizijo.

ZAPROSILI BODO ZA IZREDNI ODSREL MEDVEDA

24ur.com POP TV in STA, 27. 7. 2016 – Interventna skupina si je ogledala območje Gorjancev in zbiral vse potrebne informacije o medvedu, ki je 26. julija 2016 ob 19.30 napadel lovca in ga poškodoval. »Odločili smo se, da bomo zaprosili za dovoljenje za izredni odstrel medveda pod določenimi pogoji,« je dejal Iztok Ožbolt. »V tem primeru ne gre izključno za to, ker je medved napadel lovca, pač pa predvsem, ker je na tem območju tudi veliko drugih ljudi, ki se sprehajajo in kolesarijo,« je pojasnil Ožbolt. Glede na posnetke medveda, ki so jih priskrbeli lokalni lovci, poznajo opis, težo in starost medveda. Bil naj bi mlad medved, star okoli tri leta in so ga na območju videli že večkrat. »Ti medvedi, ki prihajajo v neposredno bližino naselij, so mlajši medvedi. Po navadi gre za medvede, ki jih je medvedka v tistem letu zapustila in začenjajo živeti samostojno življenje,« je še poudaril Ožbolt. 53-letni lovec je hodil je po gozdni cesti med

Gospodično in Vahto, ko je iz grmovja predenj skočil medved in ga napadel. Zver je nato zbežala v gozd, hudo poškodovan lovec pa je poklical na pomoč kolega ter se sam odplazil do avtomobila, kjer so ga nato tudi našli. Lovec je utrpel več poškodb, med drugim ima zelo poškodovano nogo. Lovca so v novomeški bolnišnici oskrbeli in ni v smrtni nevarnosti. Napadeni lovec Tomaž Robek je pojasnil, da je medveda najverjetneje nehote presenetil in ustrašil in je takoj napadel. Večkrat ga je ugriznil v nogo, Robek pa se je branil s fizično silo. Kot je pojasnil, je noga kar precej poškodovana. Do avtomobila, ki ga je pustil ob gozdni cesti, je uspel priti sam, nato pa je poklical na pomoč. Zanj je bila to prva tovrstna izkušnja z medvedom. S prošnjo za izredni odstrel se v celoti strinja, saj je po njegovih besedah medved lahko velika nevarnost tudi za pohodnike, nabiralce gob in druge obiskovalce Gorjancev. »Če je napadel tokrat, bo še kdaj,« meni Robek. Policija je o dogodku obvestila skupino za hitro ukrepanje v primeru ogrožanja življenja ljudi in njihovega premoženja od velikih zveri kočevske in dolenske regije. To je sicer prvi napad medveda na območju PU Novo mesto. O dogodku so istega dne poročali tudi v dnevnikih **Delo**, **Dnevnik** in **Večer**, v **Slovenskih novicah** ter na **MMC RTV SLO**.

Foto: J. Pap

Upravljanje z divjadjo - smo na razcepju?

(Odgovor na uvodni članek dr. Ivana Kosa v reviji Lovec, št 7–8/2016, str. 336)

Dr. Ivan Kos v omenjenem uvodnem članku kritizira dogajanja v povezavi s sprejemanjem letnih lovskoupravljaljskih načrtov, poleg tega tudi Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije (KGZS), njeno delo, pa tudi dogajanja v povezavi s peticijo za zmanjšanje škode od divjadi in zveri.

Prvi del članka je odziv na dopis, »sporno navodilo« ministrstva (MKGP), načrtovalcem lovskoupravljaljskih načrtov, v katerem je za določena lovskoupravljaljska območja (LUO) ali dele LUO zahtevalo povečan odstrel za posamezne živalske vrste. Avtor piše, da je bilo to narejeno »kar tako, malo na počez!« Ali res? Morda pa odziv nekaterih načrtovalcev na povečane težave zaradi divjadi ni bil zadosten. Morda načrtovalci niso dovolj upoštevali socialnega dejavnika v okolju, zato je glede na nezadovoljstvo ljudi na območjih s povečano škodo moralo posredovati tudi ministrstvo. Morda je sporno tudi, da morajo biti načrtovalci na ZGS lovci; posledično tako trendi načrtovanja zaidejo v določeno smer oziroma načrtovanje ni neodvisno. Enostransko obravnavo jim omogoča tudi zakonodaja, saj morajo osnutek načrta predhodno uskladiti le z OZUL-i. Lastniki zemljišč in drugi pridejo na vrsto s pripombami šele v zadnji fazi; fazi predstavitve načrta. Njihove pripombe se dotleje večinoma niso upoštevale, kar je poglavitni razlog, da se predstavitev ne udeležuje več. Ali je bilo res navodilo ministrstva pripravljeno »kar na počez«? Dejstvo je in ne »anekdotičen podatek«, da so se ključne populacije park-

ljarjev v zadnjem obdobju povečale, posledično pa tudi njihov vpliv na okolje.

V članku očitno izstopa avtorjevo strokovno samopoveličevanje, vsi drugi pa govorijo »ljudske neumnosti« »preko čustev, ki jih narekujejo naši predkamenodobni možgani«. Čutiti je globoko prizadetost, da je nekdo presekala enostranski pogled (kar vsebina članka zagotovo je) na težave z divjadjo. Njegov odziv je ravno takšen, kot ga opisuje za druge: »čustven,

obremenjen z določenimi nevronske mrežami kot odziv na neko drugačno okolje«. In dr. Kos ter drugi posamezniki se morajo zavedati, da obstaja tudi drugačno okolje, ki ga divjad in zveri zadevajo na drugačen način kot njega (ne prinašajo mu dohodka kot njemu (njim), ampak mu ga uničujejo). Zato podpiramo takšna ravnanja MKGP in jih štejemo za legitimna; edino kar je, na tak način bi morali poseči že mnogo prej. Seveda pa bi bilo vedno najbolje, da bi bilo upravljanje dogovorjeno z enakopravnim dialogom vseh, ki jih divjad zadeva.

In če si je MKGP zadalo za strateški cilj povečanje samoskrbe s hrano, je logična posledica, da je treba določene ukrepe prilagoditi temu cilju. Velika številčnost divjadi in pridelava hrane pa ne gresta prav z roko v roki.

Eno od temeljnih načel v slovenskem gozdarstvu je sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Dejstvo pa je, da je na območjih z veliko številčnostjo divjadi pomlajevanje s ključnimi drevesnimi vrstami (javor, jelka) zelo oteženo ali celo onemogočeno.

V drugem delu uvodnika se avtor dr. Kos obregne ob dejavnosti Kmetijsko-goz-

darske zbornice Slovenije. Kar tako »na počez« pravi, da »v zadnjem času žal od strokovnega dela (KGZS) ne vidi ne duha ne sluha«, da pa potekajo na zbornici aktivnosti, »ki z manipulacijo vnašajo med ljudi sovraštvo, nestrpnost in zmanjšujejo kakovost bivanja v iskanju nekih »podivjanih sovražnikov«. Moti ga demokratično zbiranje podpisov v podporo peticiji za zmanjšanje škode od divjadi in zveri. Obenem pa se mu ne zdi nič sporno, da se v njegovih vrstah zbirajo podpisi za zmanjšanje odstrela jelenjadi in na drugi strani tudi podpisi za prepoved odstrela volkov. Sprašuje se, »kaj je pravzaprav cilj delovanja takih organizacij?«

Avtorja vljudno vabimo na zbornico, da ga bomo natančno seznanili z vsemi aktivnostmi, mu predstavili naše »strokovno« delo in pojasnili temeljno poslanstvo zbornice, to je zastopanje interesov lastnikov kmetijskih zemljišč in gozdov.

In interes lastnikov kmetijskih gozdov in zemljišč, vsaj tistih, ki jim kmetijska ali gozdarska dejavnost pomeni ta poglavitni vir preživetja, je, da populacije divjadi in zveri niso tako številčne, saj so jim velika ovira pri opravljanju

dejavnosti in bivanju. Priča smo opuščanju kmetovanja, velikokrat je med ključnimi vzroki preveč številčna divjad in zveri oz. škoda zaradi njih. Že tako demografsko revna območja se še naprej praznijo in zaraščajo. Ali bomo na tak način povečali prehransko varnost v državi in ohranili kulturno krajino?

Lastniki zemljišč so do škode od divjadi in zveri zelo strpni/prizanesljivi, celo preveč, saj jo prijavljajo šele, ko preseže razumno mejo. Škode v gozdovih praviloma sploh ne prijavljajo. Tako so bili »naučeni« že v preteklosti, ko je bilo lovstvo država v državi in lastniki niso imeli nobene besede pri upravljanju z divjadjo in zvermi. No, pa saj dandanes ni dosti drugače. Prva sprememba je nastala s spremembo Zakona o divjadi in lovstvu, ko je načrtovanje prevzel Zavod za gozdove Slovenije. Lovske vrste je razburkala tudi zahteva veli-

kih lastnikov po vrnitvi lov-ske pravice.

Ni bilo težav oz. so bile znosne, ljudje so bili tiho. Ko pa so se težave glede škode stopnjevale do take mere, da jih lastniki niso pripravljeni več trpeti, so pač povzdignili glas. Aktivnosti KGZS glede peticije je samo logična posledica nezadovoljstva znatnega števila članov KGZS, ki so zahtevali, naj za božjo voljo že stori kaj za izboljšanje razmer. KGZS je že dolgo opozarjala pristojne k ukrepanju za izboljšanje razmer, pa smo velikokrat naleteli na gluha ušesa. In preostala nam je samo še demokratična pravica peticije.

Takšno početje zbornice je »odgovorno do nas samih, družbe in naših zanamcev«, saj želimo ohraniti kulturno krajino z visoko stopnjo biotske pestrosti (biodiverzitete), obenem pa povečati prehransko varnost države.

Zbornični urad KGZS

Ob rob vladnemu poročilu o prostovoljstvu

Lovstvo in prostovoljstvo - za (še) večjo (samo)promocijo ...!?

Prostovoljske organizacije in organizacije s prostovoljskim programom, ki so vpisane v vpisnik, morajo po zakonu enkrat na leto na enotno predpisanem obrazcu pripraviti poročilo o prostovoljstvu. Pristojni organizaciji za javno-pravne evidence in storitve ga predložijo prek spletnega portala, hkrati s letnim poročilom, ki ga te organizacije predložijo v skladu s predpisi, ki določajo vodenje poslovnih knjig in pripravo letnih poročil. Ministrstvo za javno upravo je tako na podlagi zbirnih podatkov o prostovoljskem delu v Republiki

Sloveniji za minulo leto, ki jih je posredovala organizacija za javnopravne evidence in storitve, pripravilo skupno poročilo o prostovoljstvu za leto 2015. Objavljeno je na spletnih straneh omenjenega ministrstva.

Najbrž ne bo odveč opozorilo, da smo k uspehu prostovoljstva veliko pripomogli tudi člani zelene bratovščine, saj nas kot ene redkih organizacij še vedno odlikuje prostovoljno (in neplačano!) delo v lovskih družinah. Pa ne samo v LD, tudi na ravni območnih lovskih zvez in ZLD večino dela lovci opravimo prostovoljno,

brez nadomestil ali plačil, razen strokovnih opravil, kot so izobraževanje in podobni programi. A še ta področja so v naših okvirih bolj ali manj podcenjena in so plačila zgolj tolikšna, da nadomestijo nastale dejanske stroške izvajalcev teh programov. Seveda pa vse ni črno - belo in je niz primerov v LD, ko nekateri člani za svoje delo zahtevajo - plačilo. V denarju ali v »naturalijah« - čisto zares - in to kar v obliki mesa uplenjene divjadi oziroma trofejnem odstrelu divjadi. Ne bom imenoval LD, a podatke hranim in jih poznam. Kljub takim nepravilnostim, če jih sploh lahko tako imenujemo (LD so avtonomne upravljavke lovišč in same najbolje poznajo razmere ter se odločajo v skladu s predpisi in možnostmi), pa delo lovske organizacije sloni dejansko na čistem prostovoljstvu. In če bi za milijone ur letnega prostovoljnega dela, kot je v svojem govoru na proslavi ob 70-letnici LD Videm ob Ščavnici poudaril predsednik LZS mag. Lado Bradáč, terjali plačilo od države, bi le-ta morda šele doumela, kakšna je dejanska vloga lovstva in lovcev v družbi. Ker ni prostora za temeljito analizo, naj mi bo dovoljen zelo površen izračun. V 416 LD je vključenih okrog 22 tisoč članov. Poznavajoč določila Pravil in poslovnikov LD iz okolja, kjer sem tudi sam član (to so osrednje Slovenske gorice), mora vsak član na leto opraviti okroglo trideset obveznih neplačanih ur dela v lovišču. To bi zneslo dobrih 660 tisoč ur, h katerim je treba prišteti še ure društvenega dela in vse ure, ki jih prostovoljno - in prav tako neplačano - opravijo vsi lovski funkcionarji. In če to storimo, lahko našemu predsedniku, ki v svojih govorih navaja milijone ur prostovoljnega dela na leto, samo pritrdimo. A poznam tudi mnoge LD, ki od članov pričakujejo in zahtevajo še večje obveznosti! Res se iskreno opravičujem bralcem za takšno rokohitrstvo in poenostavljanje - a nam že enostavne številke preko palca povedo veliko. Morda si bo

celo kdo vzel čas in nam v eni od prihodnjih števil naše revije predstavil celovite statistične podatke z vso potrebno analizo in znanstvenim aparatom (metodologijo) in seveda - s komentarjem.

Ob pripravi skupnega letnega poročila o prostovoljstvu za leto 2015 je bilo ugotovljeno, da je kljub večanju vpisa v vpisnik še vedno premalo vpisanih organizacij, kar posledično pomeni, da ni celostnega pregleda nad opravljanjem organiziranega prostovoljskega dela. Zato sem se že pred leti zavezal za skrbnejšo statistiko in vodenje evidenc opravljenih ur v lovskih družinah, na podlagi katerih lahko pridobimo res natančnejše podatke in verodostojno poročilo za celotno lovsko organizacijo na ravni LZS. Podatke imamo, morda smo včasih nerodni in jih ne znamo ob pravem času in na pravem mestu predstaviti širši javnosti. Glede na spremembe in dopolnitve zakona, ki so bile sprejete na pobudo prostovoljskih organizacij, »se pričakuje zmanjšanje administrativnih bremen ter enostavnejše poročanje, s tem pa tudi večji vpis v vpisnik, ki bo razširjen še z organizacijami s prostovoljskim programom. Iz skupnega poročila o prostovoljstvu za leto 2015 izhaja, da je velika večina prostovoljcev starejše populacije, zato je nujno potrebno približati prostovoljstvo mladim in otrokom ter ga umestiti v vzgojno-izobraževalne procese«. Tudi naši podatki o starostnem povprečju članov LD potrjujejo takšno oceno. Priliv mladih v LD je še vedno dokaj skromen in lovsko organizacija se nezadržno stara! Čeprav ne želim posploševati, saj so v posameznih LD tudi mnoge izjeme. Srčno upam, da bomo negativni trend le uspeli obrniti v pozitivno smer. To nam je lahko velikanski izziv!

Strategija razvoja nevladnih organizacij in prostovoljstva, ki je v pripravi, bo v svojih ciljih in ukrepih naslovila tudi področja oziroma problematiko, ki se je izpostavila ob pripravi skupnih letnih poročil o prostovoljstvu. Skladno z 41. členom Zakona o prostovolj-

stvu (Uradni list RS, št. 10/11 in 16/11 – popr.) prostovoljske organizacije, ki so vpisane v vpisnik prostovoljskih organizacij, enkrat na leto na enotno predpisanem obrazcu pripravijo poročilo o prostovoljstvu, ki vsebuje naslednje podatke za prejšnje koledarsko leto:

- o številu sklenjenih dogovorov,

- o kraju izvajanja prostovoljskega dela ter o prostovoljskih organizacijah in drugih pravnih osebah javnega ali zasebnega prava, katerih delovanje je z zakonom opredeljeno kot nepridobitno, v okviru katerih je bilo na podlagi sklenjenega dogovora prostovoljsko delo opravljeno in

- o skupnem številu opravljenih prostovoljskih ur ter številu opravljenih prostovoljskih ur glede na vrsto prostovoljskega dela in starostne skupine prostovoljcev.

Poročilo o prostovoljstvu predložijo pristojni organizaciji za javnopravne evidence in storitve (AJPES) prek spletnega portala hkrati z letnim poročilom, ki ga te organizacije predložijo v skladu s predpisi, ki določajo vodenje poslovnih knjig in pripravo letnih poročil. Ministrstvo za javno upravo na podlagi zbirnih podatkov o prostovoljskem delu v Republiki Sloveniji za prejš-

nje leto, ki jih je posredovala organizacija za javnopravne evidence in storitve (AJPES), pripravi skupno poročilo, ki vsebuje seznam prostovoljskih organizacij, podatke o številu sklenjenih dogovorov o prostovoljskem delu in opravljenem prostovoljskem delu ter ocenjeno vrednost prispevka k družbeni blaginji. Skupno poročilo o prostovoljstvu se nato objavi na spletni strani ministrstva.

Ob pripravi skupnega letnega poročila o prostovoljstvu za leto 2015 se je pokazala težava, da je kljub večanju vpisa v vpisnik še vedno premalo vpisanih organizacij, kar posledično pomeni, da nimamo celostnega pregleda nad opravljanjem organiziranega prostovoljskega dela. Glede na spremembe in dopolnitve zakona, ki so bile sprejete na pobudo prostovoljskih organizacij, je pričakovati večji vpis v vpisnik. Prostovoljske organizacije so namreč kot glavni razlog, da se ne vpisujejo v vpisnik, navajale dejstvo, da je s tem povezano preveč administrativnih ovir (tovrstnih ovir je v naših lovskih organizacijah tudi sicer več kot preveč in nobena skrivnost ni, da zaradi njih mnogi najsposobnejši člani odklanjajo vodstvene in vodilne funkcije

– op. avt.), vodenje evidenc in poročanje o pravljenem prostovoljskem delu pa je zelo zahtevno. Spremembe in dopolnitve zakona gredo v smeri zmanjšanja administrativnih bremen ter enostavnejšega poročanja.

Glavna prednost prostovoljstva je torej njegov hiter in učinkovit odziv na družbene spremembe. Pomembna prednost prostovoljstva je v tem, da »ne pozna starostnih omejitev. Prav vsi smo lahko prostovoljci, mladi si pri opravljanju prostovoljskega dela nabirajo dragocene izkušnje in gradijo sistem vrednot, starejši oziroma upokojenci pa prenašajo na mlajše svoje znanje in izkušnje, ob tem pa se tudi samim prostovoljcem dvigne kakovost njihovega družbenega življenja. Na vseh področjih delovanja prostovoljstvo pomembno prispeva k zniževanju revščine in spodbujanju aktivnega prebivalstva, zato je zelo pomembno, da se država tega zaveda in pri uveljavljanju ter spodbujanju prostovoljstva odigra aktivno vlogo«. Gre za splošne ocene in stališča, ki lovski organizaciji niso najbolj pisane na kožo, saj smo vendarle »specializirana« naravovarstvena organizacija, ki nas k prostovoljstvu usmerja že naša tradicija. Zato bi morda

lahko bolj s pridom uporabili in učinkovito izkoristili ta vidik našega poslanstva za svojevrstno (samo)promocijo lovstva in lovske organizacije. Na tem področju se stvari kar premikajo, kar je dobro znamenje, da ne bomo več toliko prepričevali »že prepričanih« in se ukvarjali sami s seboj. Ta čas naj bo pozabljen, bodimo drzni »samopromotorji« takrat, ko nam to lahko prinese pozitivne ocene javnosti, v kateri smo tudi zaradi posameznih ekcesov še vedno dokaj zelo stigmatizirani kot »relikt zgodovine ubijanja« in »nebodigatreba« ljudje, ki s puško prežijo na divjad. Puška je res naša spremljevalka, a naše poslanstvo je bistveno drugje, čeprav bo hkrati res, da se za nami kot »stari rep« vlečejo tudi ostaline preteklosti, ki sodijo na smetišče zgodovine. Za njimi bodo slej ko prej morale počistiti generacije, ki prihajajo in ki bodo skoraj zagotovo znale prostovoljstvo v lovstvu dvigniti na (še) višjo raven in mu dati novo svežino s prijaznejšimi metodami in sredstvi. Časi se spreminjajo in tega se moramo v lovstvu zavedati. Sploh, ker je naše vodilo: »S srcem za naravo!« Dovolim si dodati še: »Pa tudi z glavo in razumom!«

Dr. Marjan Toš

Jesenska dela v lovišču

V jesenskem času je večji del naših prizadevanj namenjen **biotehničnim delom**, predvsem pobiranju pridelkov na pridelovalnih njivah, nabavi in pripravi krme ter zalaganju krmišč za zimsko krmljenje rastlinojede parkljaste divjadi, kjer je to predvideno z načrtom. Jeseni nadaljujemo tudi s preprečevalnim in privabljalnim krmljenjem, še posebno s slednjim, saj so lovne vse starostne in spolne kategorije parkljaste divjadi, katerim je privabljalno krmljenje namenjeno. Prav tako v jesenskem času že intenzivno privabljalno krmimo male zveri. Med **biomeliorativnimi deli** v tem času lahko vzdržujemo kaluže in druge vodne vire. Če nismo vseh biomeliorativnih del opravili spomladi, je jeseni še mogoče sajenje sadik plodonosnega drevja in grmovnic, v pozni jeseni, po odpadanju listja, pa lahko vzdržujemo tudi grmišča, gozdni rob, obrečne pasove (obvodno vegetacijo), remize in druge ostanke naravnega (olesenelega) rastlinja. Med **lovsko-tehničnimi** objekti smo že spomladi izdelali solnice, jih popravili in napolnili s soljo, opravili večino del čiščenja. Za vzdrževanje in novogradnje prež in krmišč smo prav tako poskrbeli že spomladi in poleti, jeseni pa ponavdi opravimo zgolj le še manjša popravila krmišč ob zalaganju s krmo.

Pobiranje pridelkov na pridelovalnih njivah

Upravljavci lovišč za zimsko krmljenje rastlinojede parkljaste in male divjadi ter tudi za preprečevalno in privabljalno krmljenje na lastnih površinah ali na površinah, ki jih imamo morda v najemu, lahko pridelujemo

krmo. Takšne njive imenujemo pridelovalne in jih pogosto osnujemo v kombinaciji s krmnimi njivami. Ko poljski pridelki dozorevajo, so tako kot krmne njive namenjene živalim kot dodatna prehranska ponudba, če pa kaj pridelka ostane, ga v jeseni pobereмо (**fotografija 1**), ustrezno pripravimo in skladiščimo ter namenimo za dopolnilno zim-

1: Na pridelovalnih njivah pridelano krmo za divjad v jeseni pobereмо, ustrezno uskladiščimo in namenimo za krmljenje.

sko krmljenje ali druge oblike krmljenja. Tako kot krmnih njiv tudi pridelovalnih praviloma ne ograjujemo, saj je njihov glavni namen, da se prostoživeče živali na njih tudi hranijo in zato ne obiskujejo njiv drugih lastnikov. Pri načrtovanju krmnih in pridelovalnih površin je zato pomembna predvsem izbira pravih mest/lokacij. Primerna mesta so v bližini gozda, saj so posledično za veliko divjad tudi bolj priljubljena, hkrati pa so v primerni oddaljenosti od drugih podobnih kultur. Živali ne razlikujejo med krmno ali pridelovalno njivo, ki jim je namenjena, in drugimi njivami, kjer pridelujejo pridelke drugi lastniki. Pogosto je mogoče druge njivske površine v bližini ograditi z električnimi ograjami, krmna/pridelovalna njiva, ki je sicer tudi lokacijsko ustrezna, pa mora ostati neograjena.

Foto: L. Skvarča – Diana

Sestava krme

Ko pripravljamo in nabavljamo krmo za divjad, bodimo pozorni na njeno sestavo in potrebne predvidene količine. Glede energijske vrednosti, vsebnosti vode ter izvora naraveč razlikujemo naslednje skupine krme:

- *močna škrobna krma* (koruza, žita, kostanj, želod, briketi s hrano rastlinskega izvora),
- *sočna krma* (okopavine, tropine, sadje),
- *prostorninska (voluminozna) krma* (seno, vejniki, travna silaža, koruzna silaža, pesni rezanci).

Za krmljenje parkljaste velike divjadi so dovoljene le navedene vrste krme. Za zimsko krmljenje rastlinojedih parkljarjev (navadni jelen, muflon) količina močne škrobne krme praviloma ne sme presegati 10 % delež v skupni količini (glede na maso) krme. Na istem krmišču naj znaša delež sočne krme do 300 %, prostorninske pa vsaj 600 %. Priporočljivo je, da je močna škrobna krma divjadi na voljo le v jesenskih mesecih (oktober, november, december), sočna in voluminozna krma pa v celotnem obdobju krmljenja. Količine položene krme

naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane (gozdni obrod kostanja, hrasta in bukve) v posameznem letu. V letih z obilnim obrodом ni treba polagati močne krme. Tedaj je tudi sočna in prostorninska krma vse do debelejšje snežne odeje in mraza za divjad manj zanimiva. Divjadi ni dovoljeno krmiti samo z močno krmo!

Dovoljeno pa je krmljenje le s sočno in prostorninsko krmo ali celo zgolj samo s prostorninsko. Na marsikaterem mestu ob vzdrževanju travnika ali pašnika lovci pridelano krmo zložijo v kopico ali krmne jasli. Količina sočne in grobovlaknate krme ni omejena, naj pa bodo količine položene krme odvisne predvsem od naravne

ponudbe hrane, števila živali, ki obiskujejo krmišče, in pogostosti njihovih obiskov.

Navedeno krmo uporabljamo tudi za preprečevalno (divji prašič) in privabljalno krmljenje (divji prašič, navadni jelen, muflon). Pri divjem prašiču kot krmo uporabljamo večinoma koruzo, kostanj ali želod, lahko dodamo tudi sadje, pri navadni jelenjadi pa večinoma sadje ali sadne tropine v kombinaciji s koruzo, kostanjem ali želodom (*fotografija 2*). Namen privabljalnega krmljenja je privabljanje divjadi predvsem zaradi odstrela (uresničevanje načrta odvzema). Zato polagamo krmo, ki je priljubljena živalim določene vrste, vendar le v majhnih količinah. Za privabljanje malih zveri na posebej za to urejena mesta krmljenja pa polagamo krmo živalskega izvora, ki jo moramo uporabljati v skladu z veljavnimi veterinarskimi predpisi. Te krme praviloma posebej ne pripravljamo in tudi ne skladiščimo.

2: Na privabljalna krmišča polagamo krmo, ki je priljubljena za živali določene vrste, vendar jo pokladajmo v majhnih količinah.

3: Za zimsko krmljenje rastlinojedih parkljarjev uporabljajmo kakovostno seno, če le mogoče, nakošeno na senošetih v začetku cvetenja.

4: Ne uporabljajmo sena, nakošenega na kislih in močvirnih travnikih, ali sena, ki ga je med sušenjem močil dež in katerega kakovost je vprašljiva.

Kako pripravimo prostorninsko (voluminozno) krmo?

Glavna krma in nepogrešljiv sestavni del krme rastlinojedih parkljarjev je prostorninska krma. Nekdaj so v ta namen uporabljali predvsem seno. Samo seno je sicer ustrezna krma za jelenjad in muflone, ker sta obe vrsti bolj travojedi, za krmljenje srnjadi pa zgolj seno ni primerno, ker je premehko oziroma ker srnjad v svoji prehrani potrebuje tudi tršo hrano. Zato so senu dodajali vejnike; to so okrog 0,5 metra dolgi, skupaj z listjem posušeni mladi poganjki in vejice hrasta, jesena, trepetlike, lipe, jerebike, javorja, jerebike in vrbe. Za vejnike je primerno tudi resje, borovničevje, malinovje, brusničevje

in robidovje. Ponekod v obliki vejnikov pripravljajo tudi topinambur ali stebila sončnic, ki so prav tako primeren trši dodatek travnemu senu. Vejnike pripravljamo spomladi, največkrat junija, to je v času največje hranljivosti izbranih grmovnih in drevesnih vrst. Mladi poganjki tekočega leta ne smejo biti oleseneli, listje pa mora biti mlado, nežno in okusno. Vejnike pripravljamo tako, da narežemo okrog 40 cm dolge olistane enoletne poganjke, jih zvežemo v snope in obesimo na senčno in zračno mesto, da se posušijo. Suhe vejnike nato skladiščimo v seniku ali pa kar v krmišču. Da je bil čas hranjenja živali daljši, so vejnikom primešano seno v jaslih ali stogih zelo stisnili in stlačili, da so morale živali iz njih puliti in odgrizovati majhne šopke ali posamezne bilke. Zdaj poleg sena veliko

uporabljamo predvsem travno in koruzno silažo, medtem ko je priprava vejnikov večinoma utonila v pozabo. Najpogostejši vzrok je v enostavnejši pripravi drugih vrst prostorninske krme, pa tudi zato, ker srnjadi, v primerjavi s preteklostjo, zdaj ne krmimo več. Prostorninska krma mora biti dobre kakovosti, živali pa moramo krmiti pravilno. Sena, pokošenega na kislih travnikih, se divjad navadno ne dotakne. Kakovost je odvisna od rastlinskih vrst in njihovega deleža, od časa košnje ter načina sušenja. Travnik mora biti pokošen v začetku cvetenja (*fotografija 3*); tedaj pripravljamo (sekajo) tudi vejnike. Nikakor pa ne uporabljajmo sena, ki ga je med sušenjem močil dež in katerega kakovost je zato vprašljiva (*fotografija 4*).

Krmo polagajmo v jasli ali stoge

Seno in vejnik najpogosteje polagamo v jasli ali kozolec, lahko pa takšno krmo skladiščimo tudi v senik, lopo ali nadstrešnico. Med 883 krmišči za zimsko krmljenje parkljaste divjadi v Sloveniji (podatki iz leta 2012 – Hafner, 2015) je večji del krmišč prilagojenih za polaganje prostorninske krme, predvsem sena. Krmišč, ki obsegajo jasli ali kozolec, je skupaj 410 %, krmišč, ki obsegajo senik, lopo ali nadstrešnico pa 100 %. Na 140 % krmišč je polaganje krme omejeno na tla. V teh primerih je prostorninska krma večinoma iz balirane travne in koruzne silaže, ki jo tudi sicer lahko skladiščimo kar na prostem. V 70 % primerov so navedene kombinacije različnih vrst objektov, v 130 % primerov pa vrsta krmišča za zimsko krmljenje jelenjadi in muflonov ni navedena. Seno in vejnik lahko skladiščimo in pokladamo tudi v dobro stlačenih in od tal nekoliko dvignjenih pokritih stogih. Po podatkih iz leta 2012 je takšnih krmišč za zimsko krmljenje jelenjadi in muflonov v Sloveniji 70 %. Še posebno primeren je tak način polaganja krme v bližini travnatih površin, ki jih vzdržujemo z namenom,

da preprečujemo zaraščanje, da tam pridobljene krme ne bi radi zavrgli, krmišča pa nimamo, niti ga ni tam smiselno ali treba postaviti. Tak stog postavimo tako, da v tla zabijemo močan raven kol, največkrat obeljeno smrekovo debelce. Kakih 30 do 40 cm od tal naredimo okrog kola lesen, najbolje rešetkast podstavek, da se krma ne dotika tal. Na podstavek nalagamo plasti sena (lahko pomešanega z vejnikom in grmički), ki jih dobro pretlačimo. Stog naj bo v premeru širok 1,5 do 2,0 m in okrog 2,0 m visok. Ko je naložen do primerne višine in obod počesemo z grabljami, ga pokrijemo s premično krožno streho stožčaste oblike, katere premer je širši od premera stoga, da ga s strani zavarujemo pred padavinami. V sredini, na vrhu stožca, je v strehi odprtina za kol, okrog katerega je naloženo seno. Streho postavimo na stog in jo tudi primerno obežimo s kamni. Ko ob vznožju stoga živali začno puliti hrano, se obtežena streha postopoma pomika navzdol, hkrati pa krmo v njem sproti tudi tlačni. V stog je mogoče pokladati tudi samo seno, samo vejnik ali pa kombinacijo obojega (Simonič, 1976).

Sočna krma vsebuje več vode

Sočna krma vsebuje več vode, kar je pogoj, da živali zaradi hranjenja s suho hrano (npr. senom) in močno škrobno krmo vode ne iščejo še izraziteje kot sicer: z objedanjem popkov in poganjkov ter lupljenjem lubja. Obvezno jo uporabljamo zlasti v okoljih, kjer je manj travnatih površin in podrasti z grmovnimi vrstami, ki so primerne za objedanje, ter tam, kjer živalim polagamo suho in močno krmo. Da bi živali suho in močno krmo lahko prebavile, potrebujejo namreč vodo, ki pa jo lahko dobijo iz sočne krme ali naravne hrane. Dodajanje sočne krme zato lahko vpliva na manjši vpliv divjadi na objedanje mladja gozdnega drevja. Od sočne krme lahko uporabljamo sladkorno peso, travno silažo, krmno peso,

5: Za krmljenje s sočno krmo je priporočljivo ob (večjih) krmiščih urediti ustrezna skladišča zanjo, sicer krma zmrzne, ali pa jo sproti voziti na krmišče.

krompir, topinambur, jabolka, sadne tropine. Za krmljenje s sočno krmo je zanjo ob krmiščih priporočljivo urediti ustrezna skladišča (**fotografija 5**), sicer zmrzne, ali pa jo sproti voziti na krmišče. Skladiščni prostor zanjo mora biti dovolj globoko vkopan v tla. To so nekakšne zasipnice. Če divjadi polagamo svežo krmo na namenskih krmiščih za dopolnilno zimsko krmljenje, mora biti obenem položena oziroma dostopna tudi prostorninska krma. Izjema so privabljajna krmišča, kamor lahko polagamo ustrezne količine tudi le samo sveže krme v kombinaciji z močno krmo (koruza). V takem primeru morajo biti količine krme ustrezno majhne, živali pa si potem v okolici najdejo še zadostno količino naravne trde in sveže hrane.

Močno krmo polagajmo v majhnih količinah!

Močno krmo moramo rastlinojedi parkljasti divjadi polagati v najmanjšem deležu. Krmljenje z močno krmo je zaželeno, ni pa obvezno tako kot krmljenje s prostorninsko in svežo krmo. Na krmiščih za dopolnilno zimsko krmljenje močno krmo polagamo vedno v kombinaciji s preostalima dvema vrstama (prostorninsko in svežo), saj polaganje samo močne krme lahko zelo povečuje škodo v gozdovih. Po hranjenju z močno krmo

divjad namreč potrebuje tudi prostorninsko in svežo, če pa je ni na krmišču, jo poišče v naravi. Ker se je zaradi hranjenja divjad osredotočila na bližino krmišča, bo tam tudi iskala naravne vire hrane in povzročala škodo (povečano objedanje, lupljenje). Z nepravilno sestavo krme lahko torej celo povečujemo škodo v okolici krmišč. Močno krmo lahko živalim potresamo po tleh, vendar jo v takih primerih lahko onesnažijo z iztrebki,

kar povečuje možnost okužb. Zato je ustreznejše močna krmlila pokladati v zato namenjena krmilna korita. Po drugi strani pa za iskanje raztresene krme živali porabijo več časa, kar je praviloma prav. Poleg tega tako krmljenje omogoča dostop do hrane več živalim hkrati. Upošteva vse prednosti in slabosti bi prej svetovali krmljenje z avtomatskimi krmilnicami kot pokladanje krme v korita. Želod, bukov žir, kostanj, ipd. je mogoče primešati tudi med plasti suhe krme, da živali nanje naletijo ob hranjenju z njo. Nekateri avtorji priporočajo v primeru dolgotrajne zime v poznem februarju in marcu ponovno uvedbo krmljenja z močno krmo (poleg voluminozne in sveže). Tedaj naj bi bile živali v primeru hude zime že izčrpane, energijo pa bodo potrebovale že v naslednjih mesecih zaradi razvoja zarodka in rasti rogovja.

Mala poljska divjad

V jeseni krmišč za malo poljsko divjad še ne zalagamo tako kot krmišč za rastlinojede

parkljarje. Tudi krme za to divjad praviloma ne pripravljamo posebej, razen v primeru pridelovalnih njiv, ko je treba koruzo pravočasno pobrati in ustrezno skladiščiti. Malo poljsko divjad začnemo praviloma krmiti šele tedaj, ko nastanejo zimske razmere. Dandanes, ko so okoljske razmere za malo poljsko divjad večinoma slabe, je v loviščih, kjer živi, krmljenje v ostrejših in snežnih zimah praktično nujno. Debela snežna odeja in/ali ledena skorja na snegu sta oviri, ki živalim preprečujeta dostop do naravne hrane. Nekatere vrste med malo divjadjo so na zimske razmere bolj prilagojene kot druge. Poljski zajec si tudi v najhujši zimi najde primerno hrano, česar nikakor ne moremo trditi za jerebico, še manj za fazana. Ponekod pozimi pomanjkanje hrane lahko občuti tudi raca mlakarica. Krmljenje male divjadi je smiselno in učinkovito le tam, kjer so naravne razmere za vsako od navedenih vrst še kolikor toliko ustrezne, sicer vzdrževanje (ustreznih populacijskih gostot) želene vrste postane zelo drago in malo učinkovito. Seveda smo

Foto: J. Popež – Grča

morali že v spomladanskem času krmišča male poljske divjadi ustrezno očistiti, odpadke zažgati in razkužiti tla, da ne bi postala vir okužb. Prav tako smo že spomladi in poleti krmišča tudi popravili, da so v jeseni, pred začetkom zime, primerno urejena (in postavljena – npr. premična krmišča – kozolčki) zasilna krmišča za krmljenje. Dobra mesta (umetnega) kritja so tudi kmečki kozolci, katerim se jerebice pa tudi poljski zajci radi približajo v času snežne odeje. Pri tem je pomembno, da v dogovoru z lastnikom založimo eno ali dve spodnji lati vsaj na delu kozolca do tal s senom (**fotografija 6**) in/ali v kombinaciji s koruzno slamo. Pod kozolce nasujemo seneni zdrob, pleve, pa tudi žitne odpadke, pšenico, proso ali ajdo (Černe, 1990), kar lahko pripravimo že v pozni jeseni.

Vzdrževanje kaluž in drugih vodnih virov

Kaluže in druge vodne vire vzdržujemo na tak način, da ohranjamo njihov namen. V vodnem viru in na njegovih brežinah ohranjamo biotsko pestrost tudi manjših vrst živali, zato moramo dela opravljati le zunaj razmnoževalnih obdobjev dvoživk in drugih živali; predvsem pozno jeseni ali pozimi. Če je vodni vir suh, ga lahko obnovimo tudi poleti. Pri

obnovi moramo ohraniti položne brežine vodnega vira, da se vanj lahko naselijo rastline in živali, ki jim ustreza tak habitat. Iz kaluže odstranimo kamenje, odpadle veje, listje in druge organske snovi. Če jo poglobljamo, odvečno zemljo odložimo na kup, da ne bi znova spolzela v kalužo. Pomembno je, da je kaluža neprepustna ter da je v njej dovolj redkega blata, ki pa ga je treba

7: Tudi v pozni jeseni lahko še nastaja škoda od divjadi na kmetijskih površinah.

občasno tudi dopolnjevati. Da bi dosegli neprepustnost, lahko dno in brežine zahodimo oz. poteptamo. V kaluži mora raven vode segati vsaj 10 do 15 cm nad blato. Pri obnovi v čim večji meri uporabljajmo le naravne materiale, v kaluže pa nikakor ne vnašajmo tujerodnih rastlin in živali. Pri vzdrževanju drugih tekočih

in stoječih vodnih virov (npr. potoki, ribniki ...) gre v večini primerov za opravila odstranjevanja podrtega drevja, vej in listja iz vodotokov ter za posek posameznega visečega drevja. Vodne vire, ki jih upravljavci ne vzdržujejo, naj spremljajo predvsem lovski čuvaji glede preprečevanja nesprejemljivih/škodljivih antropogenih vplivov (spremljanje, varovanje ekološko pomembnih habi-

Pomen kaluž, luž, kalov in drugih vodnih virov se za prostoživeče živali poveča predvsem v poletnih mesecih, saj se večji del tovrstnih vodnih virov izsuši zaradi večjega izhlapevanja.

Poleg navedenih del in opravi v jeseni poskrbimo tudi za druga dela. V zgodnji jeseni lahko opravimo eno izmed košenj vzdrževanja travišč. Tako kot spomladi in poleti tudi jeseni preprečujemo in popravljamo škodo od divjadi in na njej (**fotografija 7**). Prav tako lahko v jeseni že postavljamo gnezdilnice, izdelujemo (umetne) kaluže, vzdržujemo in gradimo preže in krmišča ter pozno jeseni, ko že odpade listje, sadimo sadike plodonosnega drevja in grmovja, vdržujemo grmišča, gozdni rob, obrečne pasove, urejamo remize in druge ostanke naravne gozdne olesenele vegetacije (**fotografija 8**). Seveda je zaželeno, da smo večji del tovrstnih del opravili že v prejšnjih sezonah, saj je jesen predvsem čas

Vse foto: M. Hafner

8: Če načrtovanega obsega vzdrževanja grmišč in gozdnega roba še nismo opravili, to lahko storimo tudi jeseni, najbolje ko odpade listje.

tatov divjadi in drugih vrst). Polaganje soli neposredno v vodne vire ni dovoljeno, niti ni dovoljeno postavljati solnice v njihovo neposredno bližino. Z vnosom soli v vodo se lahko bistveno spremenijo fizikalne in kemične lastnosti vode, s tem pa tudi življenjske razmere za raznovrstnost rastlinskega in živalskega sveta v/ob njej.

prizadevanj za čim doslednejšo uresničitev načrtovanega odvzema divjadi, s tem pa tudi čas intenzivnih posameznih in skupinskih lovov.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.
miran.hafner@zgs.si

(Seznam virov je na voljo pri avtorju.)

6: Za jerebice in poljske zajce so ustrezna mesta za kritje tudi kmečki kozolci, na katerih jeseni pustimo vsaj eno ali dve spodnji lati založeni s senom in/ali koruzno slamo, pozimi pa podnje nasujemo seneni zdrob, pleve, pa tudi žitne odpadke, pšenico, proso ali ajdo.

Tuberkuloza pri prostoživečih živalih

Tuberkuloza (TB) je ena najstarejših znanih bolezni, ki človeka spremlja skozi vso zgodovino, kar potrjujejo tudi odkritja na najstarejših človeških okostjih. Pri nas se je izrazito razširila na prelomu iz 19. v 20. stoletje, ko je zaradi takratnih slabih socialnoekonomskih razmer zelo prizadela slovenski narod. Da je bolezen že zelo dolgo znana, priča tudi podatek, da so v svetu že okoli leta 1920 začeli z njenim načrtnim izkoreninjanjem. V številnih državah so s programi izkoreninjenja uspeli bolezen zajezi pri človeku in živalih. Vendar je stalna prisotnost bakterije pri prostoživečih živalih še vedno pomemben vir bolezni za domače in ogrožene vrste prostoživečih živali in tudi za človeka.

TB je kronična bakterijska bolezen, ki poleg ljudi lahko prizadene številne domače in prostoživeče živali. Ime je dobila po značilnih spremembah – vozličih, t.i. tuberklih, ki nastanejov limfnih vozlih (bezgavkah) prizadetega organizma (Slika 1). Bolezen pri prostoživečih živalih v Evropi v glavnem povzročata dve bakteriji *Mycobacterium bovis* (*M. bovis*) in *Mycobacterium caprae* (*M. caprae*), ki spadata v sklop *Mycobacterium tuberculosis* (MTB). V tem sklopu je tudi *M. tuberculosis*, sicer glavni povzročitelj tuberkuloze pri človeku. Človek je dovzeten tudi za okužbo z *M. bovis* in nekoliko manj z *M. caprae*, ki sta povzročitelja goveje tuberkuloze.

Povzročitelji tuberkuloze

Povzročitelji tuberkuloze – mikobakterije – so zelo odporne bakterije. Njihovo preživetje v naravi je odvisno od številnih okoljskih dejavnikov; najdlje se ohranijo v mrzlem in vlažnem okolju. V iztrebku lahko v zimskih razmerah preživijo tudi več kot pet mesecev, medtem ko izpostavljenost neposredni sončni svetlobi v suhem okolju zmanjša preživetje na nekaj tednov. V kapljicah izdihanega zraka se mikobakterije ohranijo nekaj ur. Okužba se najpogosteje prenaša z vdihavanjem okuženega zraka (kapljično) ali zauživanjem okuženih živil (npr. surovo mleko).

Goveja tuberkuloza pri prostoživečih živalih

Med prostoživečimi živalmi v Evropi sta najbolj znana rezervoarja TB jazbec v Veliki Britaniji in na Irskem ter divji

Slika 1: Divji prašič – spremembe na podčeljustnih bezgavkah

Slika 2: Divji prašič – prerez spremembe na podčeljustnih bezgavkah

prašič na Iberskem polotoku in v Italiji. Primeri TB so bili zabeleženi pri prostoživečih in gojenih živalih tudi drugod v Evropi, pred nedavnim pri navadnem jelenu in srnjadi v Avstriji, Italiji, Franciji in Španiji.

Pojavnost TB pri prostoživečih in gojenih živalih se veča s starostjo; pogosteje so okužene živali moškega spola. TB hitreje prizadene populacije, kjer je gostota živali prevelika. Intenzivnost poteka bolezni je

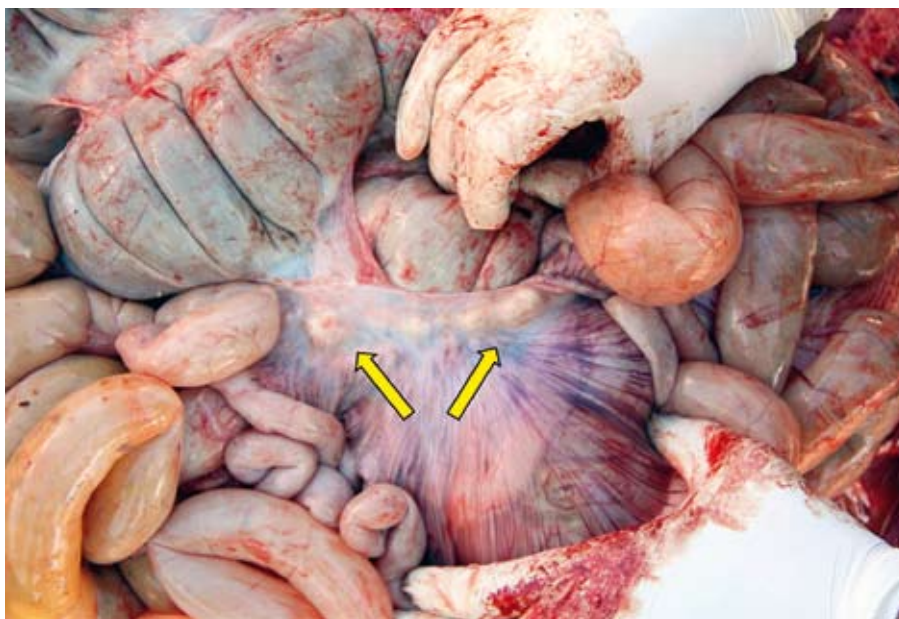
odvisna tudi od živalske vrste. Pri jelenjadi s TB v organizmu ugotavljajo številne spremembe, medtem ko pri lisicah bolezen poteka v blagi obliki in s komaj opaznimi spremembami. Potek bolezni je v veliki meri odvisen od kombinacije različnih dejavnikov pri gostitelju in povzročitelju. Možnost prenosa okužbe je odvisna od števila za okužbo sposobnih mikobakterij, števila povzročiteljev v spremembi ter anatomske lokacije spremembe.

Okužba

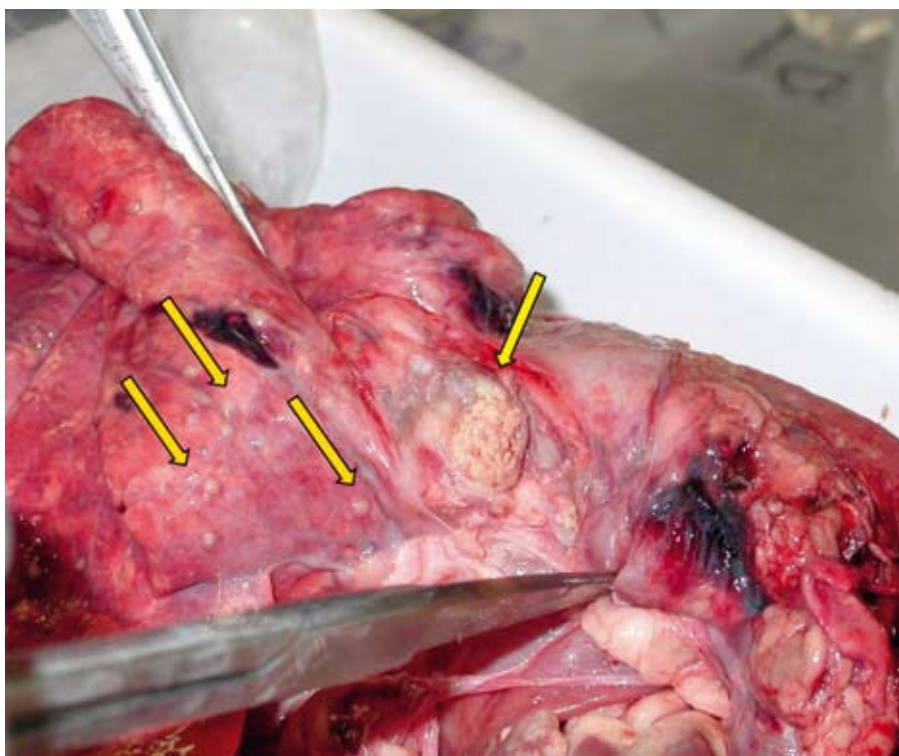
Po navadi okužba poteka preko dihalne poti, zlasti tam, kjer se živali zbirajo v večjem številu. Živali se lahko okužijo tudi prek prebavnega trakta z uživanjem okužene hrane in vode, kar ugotavljajo pri divjem prašiču in navadnem jelenju, še posebno, kadar se živali krmijo na krmiščih (npr. v oborah). Za okužbo preko dihal je potrebno manj bakterij v primerjavi z okužbo preko prebavil. Zveri in mrhovinarji se pogosteje okužijo z okuženim plenom oz. truplom. Pri jazbecih je opisan tudi prenos preko ugrizne rane, zaradi česar se po organizmu s krvjo hitro širijo bakterije. Pri človeku (lovci, mesarji, veterinarji) je mogoč tudi prenos preko poškodovane kože ob rokovanju s trupli ali deli trupel, okuženih s TB.

Bolezniški znaki

Po navadi ima bolezen zelo dolg potek (kronična bolezen). Čas od okužbe do prvih znakov bolezni traja od nekaj mesecev do več let. V začetnem obdobju večina okuženih živali ne kaže znakov bolezni. Le-ti se pojavijo kasneje ali pa ob hitrem padcu odpornosti živali v obliki oslabelosti, hiranja, kašljanja, driske in povečanih bezgavk. Kot že omenjeno, lahko pri bolezni lahko nastanejo gnojni vozlički, v katerih so bakterije. Vozlički so različno veliki, včasih so spremembe mikroskopsko majhne in jih lahko določimo le v laboratoriju (Slika 1, 2, 3, 4). Večje spremembe po navadi najdemo po uplenitvi, ko odstranjujemo notranje organe, ali ob morebitnem poginu. Spremembe so kroglaste oblike, od zdravega tkiva so ostro omejene z debelo ovojnico in na otip trde in podobne ognjoku. Pri oboleli jelenjadi in divjem prašiču lahko opazimo povečane bezgavke na površini telesa. Pri divjem prašiču prevladujejo spremembe na podčeljustnih in pljučnih bezgavkah, bezgavkah prsnega koša ter na jetrih in vranici (Slika 1, 2, 3, 4). Gnojne spremembe se lahko pojavijo tudi na sklepih. Divji prašič je zaradi načina življenja pomemben prenašalec TB. Zelo hitro lahko prepotuje daljše razdalje in tudi podre ograje pašnikov domačih živali. V naravi so dodatna možnost okužbe tudi v naravi odvrženi deli trupel okuženih prašičev po lovu. Pri navadnem jelenju se bolezen kaže s slabo razvitim rogovjem, neaktivnostjo v obdobju parjenja ali z izostankom spolnega cikla pri samici. V zadnji fazi TB pri živalih opazimo shujšanos in otopelost. Pri jelenjadi najdemo spremembe predvsem na bezgavkah glave, prsnega koša in trebuha, lahko tudi na drugih notranjih organih. Pri jelenjadi okužba lahko traja več let, kar pomeni, da je jelenjad pomemben nosilec TB in hkrati pomemben vir TB za druge dovzetne

Slika 3: Divji prašič – spremembe na črevesnih bezgavkah

Slika 4: Divji prašič – gnojne spremembe v pljučih

živalske vrste, predvsem zveri in mrhovinarje. Posebna nevarnost za ljudi so gojene vrste jelenjadi, s katerimi prihajajo ljudje v tesen stik med delom ali ob rokovanju z okuženim mesom. Preiskave potrjujejo, da je za jelenjad značilno izločanje majhnega števila mikobakterij, razen v končni fazi bolezni, ko se njihovo število hitro poveča. Jazbec izloča mikobakterije preko ustnih izločkov, urina, iztrebkov in ognjokov, ki se odpirajo na površino kože, ter okuženih ugriznih ran. Za TB značilne spremembe se pri njem pojavljajo predvsem na bezgavkah glave in pljuč ter na ledvicah, pa tudi na koži zaradi ugrizov okuženih živali. Tudi jazbec je lahko okužen več let.

V tem času lahko okuži številne pašnike, pri iskanju hrane in s svojimi izločki pa še hrano drugih živali.

Če ob čiščenju trupla naletite na katere od opisanih sprememb, jih ne zarezujte. Truplo živali z vsemi organi zaprite v čim bolj neprodušno embalažo (PVC), da tekočine ne iztekajo, in čim prej pošljite na pregled. Po rokovanju s truplom si dobro umijte in razkužite roke. Čeprav so pri tuberkulozi spremembe v organizmu precej tipične, se s podobnimi znaki kažejo še nekatere druge bolezni, ki jih bomo s preiskavami lahko potrdili oz. ovrgli. V laboratoriju opravimo preiskavo na posebnem gojišču, kjer bakterije rastejo do

osem tednov, in jo po potrebi dopolnimo še z molekularno preiskavo.

Začetek preiskav divjadi na prisotnost povzročiteljev TB v Sloveniji

Kot že omenjeno, so bili v zadnjih nekaj letih poleg znanih žarišč TB v Evropi potrjeni še novi primeri pri prostoživečih živalih tudi v sosednjih državah. Čeprav je Slovenija uradno TB prosta država, smo na veterinarski fakulteti dali pobudo za poskusno vzorčenje tkiv divjadi na prisotnost povzročiteljev TB. Na Zavodu za gozdove (ZGS) smo naleteli na posluš in tako smo od leta 2010 do 2014 s pomočjo lovcev lovišč s posebnim namenom ter rednih pregledov trupel, ki jih na pregled pošiljajo lovske družine, zbrali 306 vzorcev podčeljustnih, medpljučnih, in črevesnih bezgavk ter jeter trinajstih različnih vrst prostoživečih živali. V sodelovanju z Inštitutom za mikrobiologijo in parazitologijo veterinarske fakultete smo opravili gojiščne preiskave tkiv in v primerih, ko smo ugotovili prisotnost mikobakterij, še dodatne molekularne preiskave. V vzorcih nismo potrdili *M. bovis* ali *M. caprae*, kljub temu pa smo prisotnost drugih mikobakterij potrdili kar v 36 (11,8 %) vzorcih tkiv. Mikobakterije smo največkrat potrdili pri jelenjadi (17/122), srnjadi (8/87), divjem prašiču (8/44), damjaku (2/5) in enkrat pri šakalu (1/1). Skupaj je bilo v tkivih vseh pregledanih živali potrjeno kar dvanajst različnih vrst bakterij iz skupine mikobakterij, ki pri človeku po navadi ne povzročijo bolezni. Preiskave so nas privedle do zanimivega spoznanja, da pri večini živali, pri katerih smo ugotovili prisotnost mikobakterij, ni bilo vidnih sprememb na bezgavkah. Zanimivo je tudi, da je večina pozitivnih primerov pri jelenjadi izhajala z območij v bližini meje z Avstrijo, kjer so naši sosede v preteklosti potrdili prisotnost mikobakterij pri jelenjadi.

Podoben program smo predstavili tudi na letnem srečanju in predavanjih Združenja rejcev divjadi v oborah Slovenije. Bolezen je namreč posebno nevarna, ko/če se pojavi v oborah, saj je od tam njena širitev v druge obore in na prostoživečo populacijo ali domače živali zelo verjetna. V oborah je še posebno ogrožen rejec, ki je v stalnem stiku z gojenimi živalmi. V slovenskih oborah živali trenutno niso evidentirane kot tudi ne premiki živali med različnimi oborami, kar je glavna pot širitve in s tem tveganja za prenos bolezni. Potek TB je počasen, kar pomeni, da lahko traja mesece ali leta, preden povzroči smrt okužene živali. Tako okužena žival lahko bolezen razširi na druge živali, še preden se pri njej sploh pokažejo znaki bolezni.

Žal smo morali po štiriletnem obdobju zbiranja vzorcev priznati, da v slovenskih oborah naša pobuda ni bila uspešna, saj nam je uspelo izbrati le tri vzorce.

Vzpostavitev aktivnega monitoringa pri divjih prašičih v Sloveniji

V EU trenutno še ni zakonodaje, ki bi urejala programe nadzora na področju TB pri divjadi. Posamezne države članice pa imajo glede na nacionalne potrebe možnost uvedbe in vzpostavitve ustreznih sistemov nadzora. Tem državam se je letos pridružila tudi Slovenija, saj smo v začetku leta skupaj z *Upravo* za varno hrano, *veterinarstvo* in varstvo rastlin (UVHVVR) začeli z aktivnim nacionalnim monitoringom glede prisotnosti povzročiteljev TB pri divjem prašiču. Zbiranje vzorcev tako poteka od začetka leta 2016 v sklopu rednega vzorčenja na APK/KPK ob letnem odstrelu divjih prašičev. Za odvzem organov se uporabi standardni terenski komplet za APK/KPK, ki vsebuje dve serumski epruveti, brizgo in iglo. Temu je priložena dodatna vrečka s slikovnim navodilom za odvzem bezgavk in jeter (podrobnosti so predstavljene na spremnem dopisu kompleta za vzorčenje). Odvzame se podčeljustne, medpljučne in črevesne bezgavke ter kos jeter v velikosti vsaj 5 x 5 cm. Vsi omenjeni organi so filter organizma, kjer se bakterije po okužbi najprej ustavijo in izzovejo obrambni odgovor organizma. Po odvzemu se vzorec dostavi pooblaščenim veterinarskim ambulantam, izpostavam UVHVVR ter Nacionalnega veterinarskega inštituta ali na veterinarsko fakulteto.

Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na

voljo osebno ali na tel. številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847; vsak delavnik od 7. do 15. ure.

Diana Žele, Gorazd Vengušt
Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

(Viri so na voljo pri avtorjih.)

Kaj storiti, če po odstrelu najdete gnojne spremembe na organih živali?

Sprememb ne zarezujte. Truplo shranite v embalažo, iz katere ne morejo iztekati tekočine. Roke si dobro umijte in razkužite, prav tako tudi orodje, ki ste ga uporabili za odpiranje trupla. Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (2 do 3 dni), vas prosimo, da ga zamrznete. Vse preiskave na divjadi, ki jih opravljamo na Inštitutu, so za LD brezplačne.

Prosimo vas, da trupla živali po najdbi ali odstrelu v najkrajšem mogočem času pošljete na naslov: Veterinarska fakulteta Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele – s pripisom »sekcija divjad« Gerbičeva 60 1000 Ljubljana

Znaki bolezni

Najpogostejše bolne živali ne kažejo znakov bolezni, lahko pa so shirane, oslabele, kašljajo ali imajo drisko, bezgavke so lahko vidno povečane.

ZAHVALA

V Sloveniji nam je ob pomoči ZGS in v sodelovanju vseh lovišč s posebnim namenom uspelo izpeljati prvo poskusno vzorčenje, ki je dalo začetni grob podatek o stiku divjadi s tem povzročiteljem. Za pomoč se vsem lepo zahvaljujemo. Podatek je pomembna podlaga, na kateri smo lahko načrtovali monitoring, saj gre za zoonozo, katere pojavnost se ponovno veča in s katero se že srečujejo pri divjadi v sosednjih državah. Za posluš se lepo zahvaljujemo tudi UVHVVR, ki omogoča izpeljavo monitoringa na nacionalni ravni, ter vsem lovcem in LD, ki nam v preiskavo pošiljajo vzorce. Fotografije je prispeval kolega dr. Waldo Luis Garcia Jimenez iz Španije, za kar se mu zahvaljujemo.

Foto: M. Migos

Na kratko iz tujega tiska ...

Zambija: V prihodnjih petih letih naj bi v tej državi uplenili 5.000 povodnih konj. Tako naj bi zmanjšali možnost prenosa bakterij vraničnega prisada s teh živali na ljudi, pri katerih se bolezen sicer lahko konča tudi s smrtnim izidom.

(Pirsch, 13/2016)

Nizozemska: Potem ko Evropski parlament ni potrdil predloga za prepoved uvoza trofej divjadi v EU, je Nizozemska sama sprejela prepoved uvoza trofej okrog dvesto živalskih vrst v svojo državo. Prepoved uvoza velja praktično za vse vrste, ki so na seznamu CITES, med drugim tudi za trofejne dele belih (širokoustnih) nosorogov, slonov, levov, severnih medvedov, argali ovc ... Prepoved je v pismu spodnjemu domu nizozemskega parlamenta pojasnil državni sekretar za ekonomske zadeve. V pismu predlaga tudi uvedbo prepovedi tudi za preostale države EU, kljub sprejemanju dejstva, da lov prispeva k varstvu in ohranitvi divjih živali in je odločilno prispeval tudi k povečanju številčnosti nekaterih izjemno ogroženih živalskih vrst, kot so beli (širokoustni) nosorog. Nizozemski mediji navajajo tudi njegovo izjavo, da se mu zdi trofejni lov zavarovanih vrst »gnusen«.

V resnici so med letoma 2012–2015 pristojni nizozemski organi prejeli vsega 27 vlog za uvoz trofej zavarovanih vrst, od katerih so jih 17 zavrnili, med drugimi za leve, medvede, panterja, slone, volkove, rise ... Prepoved naj ne bi veljala za prevoz trofej preko nizozemskega ozemlja. Kljub temu avtor članka opozarja, da je pred morebitnim prevozom dobro vse skupaj še enkrat preveriti pri prevozniku. Vse tako kaže, da je to področje nekoliko nejasno urejeno, saj kljub zavrnitvi predloga prepovedi s strani evropskega parlamenta pri takih prepovedih naj ne bi šlo za razloge s področja varstva in zaščite divjih živali, temveč za razloge zdravja in dobrega počutja divjih živali. Številni opazovalci ne vedo, ali bi bilo treba slediti nizozemskemu zgledu, kako ravnati z divjimi živalmi po prepovedi lova. Primer za to je prepoved lova na divje gosi na Nizozemskem, ki je bila po zahtevah nekaterih organizacij za pravice živali uvedena leta 1999. Trenutno stanje je tako, da

Foto: M. Krefel – Diana

Povodni konj – *Hippotamus amphibius*

vsako leto s plinom zastrupijo in na tak način ubijejo približno 500.000 divjih gosi. V času golitve, ko te ptice ne morejo leteti, jih polovijo in jih v tovornjakih prepeljejo v center, kjer jih ubijejo z ogljikovim dioksidom. Ob tem naj bi bilo hkrati zastrupljenih tudi več tisoč osebkov različnih vrst rac.

(Hunter's Path, 2/2016)

ZDA: Novembra 2015 je patrola Urada za lov in ribolov pri kontroli nekega lovskega tabora (kampa) v Idahu pri 53-letnem moškem našla uplenjeno debeloroogo ovco, čeprav se je lovna doba na to vrsto končala že pred štirinajstimi dnevi. Sodišče je omenjenega lovca obsodilo na zaporno kazen 30 dni ter dodatno pogojno še na štiri leta. Poleg tega je moral plačati kazen 10.000 US\$ in sodne stroške v višini 753 US\$, trajno pa mu je bila odvzeta tudi lovska licenca.

(Pirsch, 13/2016)

Nemčija: Zvezni inštitut za raziskavo trga je na željo Nemške lovske zveze (DJV) opravil anketo pri približno 1.350 nemških lovcih. Povprečni nemški lovec naj bi bil star 57 let, od tega je 77 % poročenih. Povprečna nemška lovka je stara 51 let, od tega je 58 % poročenih. Nemško povprečje vseh poročenih (torej tudi nelovcev) sicer znaša 55 %. V

skupnem številu lovcev v Nemčiji je 7 % lovč. Po njihovih podatkih so lovci sodobnejši od povprečja, saj jih 83 % uporablja internet (nemško povprečje je 80 %), 82 % lovcev ima naslov za elektronsko pošto (nemško povprečje je vsega 60 %); 9 od 10 nemških lovcev redno hodi na strelišče ali v obiskuje »strelski kino«, povprečen nemški lovec tako šestkrat na leto vadi streljanje s svojim orožjem. Nemški lovci, ki imajo v (so)zakupu revirje, plačajo povprečno 1.570 EUR/leto za zakupnino, približno 910 EUR na leto za prevozna sredstva (avto ...), 520 EUR za lovske naprave v loviščih, 390 EUR za lovsko opremo (orožje, noži ...), 270 EUR za povračilo škode od divjadi, nekatere druge finančne obremenitve, kot so veterinarske storitve za vodnike lovske psov 180 EUR/leto, 220 EUR za nego in izboljšanje habitatov. Če preračunamo samo zadnji znesek na celotno število imetnikov lovske izkaznice v Nemčiji, je to na leto približno 82,5 milijona EUR za varstvo narave in okolja divjadi. V povprečju torej povprečni nemški lovec vsako leto nameni 4.340 EUR za »lov«. Lov in lovci (kot zaposleni ali lastniki) so tudi sicer pomemben gospodarski dejavnik v državi, saj vsako leto namenijo za investicije približno 1,6 milijarde EUR. Nemški lovci in lovke preživijo približno en teden/mesec

v loviščih, kar 40 % lovcev in celo 47 % lovč pa sodeluje v različnih projektih izobraževanja ali varstva narave in okolja, kar je bistveno več od povprečnega nemškega državljana (9 %).

(Wild und Hund, 14/2016)

Nemčija: Raziskovalci univerze iz Hannovra so ugotovili, da je kar dve tretjini lisic pa tudi rakunastih psov (enokov) v nekaterih predelih zvezne dežele Schleswig-Holstein okuženih z zajedavci, s katerimi se lahko okužijo tudi ljudje. Po drugi strani pa kune belice ne pomenijo pomembnega tveganja za zdravje ljudi. V raziskavi je bilo preiskanih 77 lisic, 17 kun belic in sedem rakunastih psov. Lisice in rakunasti psi so bili okuženi predvsem z notranjimi zajedavci, ki so lahko nevarni tudi ljudem – 45 % s pasjimi glistami, 34 % s trihinelami, 27 % z malo lisičjo trakuljo ... Poleg tega so bile v prebavilih ugotovljene tudi nekatere druge vrste glist, trakulj, kokcidijev, ki jih ravno tako uvrščamo med povzročitelje zoonoz. Vodja raziskave je v izjavi poudaril, da je mogoč prenos vseh navedenih zajedalcev na človeka, da pa je kljub vsemu za lovce pri neposrednem stiku z okuženo živaljo najbolj nevarna mala lisičja trakulja

(*Echinococcus multilocularis*).

Pripravi: mag. Janko Mehle

S Custozzo sem se ubadal že v rani mladosti. Kot osnovnošolski paglavec sem za kuhinjsko mizo »drdral« AŠkerčevo balado. Mejnik in se jo po takratnih metodah učil »na pamet«. Mamino tanko uho je zaznalo moje napake in mi je takoj dala poduk o pravilni izgovorjavi italijanskega mesta, pa še nekaj navodil o spodobnem recitiranju. Podučila me je o vsebini, ki temelji na vsesplošni bolezni po tuji lastnini, in me vprašala, če vem, kaj je pesnik mislil z navedbo, da se je Martin po dobri kupčiji »zakasnil«. Kasneje sem se tega dogodka še večkrat spomnil, ko sem poslušal pogovore o junaštvih tržiških fantov, »*Radetzkyjevih soldatov*«, v bitki pri Custozzi.

Feldmaršal Johann J. W. Radetzky

so vsi fantje, ki so takrat služili cesarju
še sedem let, »Radetzkyjevi soldatje«.

Štantski plaz je bil pred postavitvijo sedežnice priljubljena pohodniško-smučarska točka Tržičanov. V obdobju hudih zim je bila smuka v majskem soncu res pravo veselje za staro in mlado. Planinska koč na Zelenici pa je bila zbirališče po napornem »štamfanju« in »dričanju«. Tam so se zbirala omizja prekaljenih smučarskih mačkov, ki so nam s svojimi zgodbami o divjih progah St. Moritza, Kitzbühla in Cervinie ježili kožo. **Jože Ahačič** - »*Mažlnov Pepe*« je bil med pionirji tržiške smučarije, predan smučarski delavec in nepozaben pripovednik. Kot očetov prijatelj je neke sončne nedelje sedel za našo mizo in pripovedoval zanimive zgodbe. Ko se nam je pridružil **Tinček Mulej st.**, znani olimpijec in ta-

Feldmaršal Johann J. W. Radetzky

TOMAŽ PIRIH

TOMAZ PIRIH
»Radetzkijevi soldati«

(1766–1858), zaslužni avstrijski vojskovodja in nenadkriljivi vojaški strateg, je bil tudi slovenski meščan. Mesto Ljubljana mu je podelilo naziv častnega meščana, saj je obnovil grad Tivoli in uredil tivolski park. Zgradil je tudi znamenito »Švicarijo«. Leta 1797 se je poročil s trziško grofico **Frančiško Romano von Strassoldo-Grafenberg**. Od tašče je kupil trziški grad Neuhaus, kjer je med letoma 1807 do 1819 tudi občasno živel. V Trziču je veliki vojskovodja veliko vlagal v gospodarski razvoj. Postavil je sodobno pilarno na Fabriki in pripeljal angleškega mojstra pilarja. S pomočjo furlanskih fužinarjev je postavil temelje kovaštva. Bil je ustanovitelj kovačnice znamenitih kos in srpov. Kako ugledna osebnost je bil tudi pri svojih vojnih nasprotnikih, priča dejstvo, da v času Ilirskih provinc in francoske prevlade Napoleon v Trziču ni naredil nobene škode – celo nasprotno: ko je Trzič leta 1811 skoraj v celoti pogorel, je Radetzkyju dodelil visoko odškodnino za pogoreli grad. Leta 1852 je ostareli maršal zadnjikrat obiskal Trzič, kjer so mu pripravili veličasten sprejem, tudi z njemu namenjeno Straussovo koračnico. V srcih domačinov je ostal neizbrisen spomin na tega plemenitega človeka in velikega dobrotnika Trziča. Zato je še dolgo po njegovi smrti v Trziču veljalo reklo, da

kratni »državni jagr« v revirju Zelenica, je Pepe zamenjal temo. *»Posluš, Tina, koga j' dožvu moj star ata Matevž tle u Zelenic, k' je bil pr' baron tapru jagr.«* In Pepe je pripovedoval: »Ko je baron **Julius Born** zakupil lovišče Sv. Ana, je potreboval tudi lovce. Imel je velike načrte z ureditvijo lovišča in zato je zaposlil avstrijskega nadgozdarja. Ta je iskal primerne in izkušene domačine in ni in ni se mogel odločiti, kdo bi bil

kos nalogi. Odločil se je za preizkus kandidatov. Za lažji pristop do južnega pobočja Begunjščice, kjer so urejali lovišče, so se odločili za preboj skalnih predorov v smeri Ljubelj–planina Preval. Pri iskanju najboljše trase so sodelovali domačini in najboljše so se izkazali Mažlnovi fantje; bili so trije bratje: **Matevž, Kristl in Jaka**. Vsi trije so bili tako imenovani »Radetzkyevi soldatje«, torej preizkušeni fantje, ki so

Lovsko osebje pred gradom Puterhof

vsaj sedem let služili vojsko in bili udeleženi tudi v hudih bitkah.

Tako jih je baron Born po priporočilu zaposlil kot svoje prve poklicne lovce na svojem novem posestvu. Strogi nadgozdar jih je intenzivno uvajal v lovstvo in fantje so bili dobri učenci. Pripraviti so morali oboroženo dvajset alpskih kozorogov, ki jih je baron pripeljal iz Švice, in skrbeti za novo kolonijo. Poleg tega so morali z vojaško disciplino čuvati z gamsi bogate revirje na Zelenici in Begunjsčici. Nadgozdar je upravičeno sumil, da v njihove revirje hodijo divji lovci z druge strani Zelenice, ki je takrat pripadala rodinski občini. Zato so nadzore lovišča opravljali skoraj vsak dan. Dan pred velikim šmarnom so zasačili tri oborožene moške, ki so ravno začeli zalezovati gamsji trop v plaz. Energično so ukrepali in enega od trojice pridržali, za drugima dvema pa so se preostali lovci pognali v divje zasledovanje v smeri Suhega rušja in Vrtače. Ujetega možaka sta v dolino gnala nadgozdar in Matevž. Do Sv. Ane je šlo po strogem protokolu, tam pa je nadgozdar naročil Matevžu, naj divjega lovca odžene v zapor v Tržič, sam pa se je odpravil domov. Maželnov Matevž je bil veseljak in dobričina in je takoj, ko je nadgozdar odnesel pete, prijazno ogovoril moža. Le-ta ga je že prej zvedavo ogledoval in tudi Matevžu se je »ujetnik« zdel nekam znan. »Ejga, tajfl, a se m'dva od nekod pozna?« je vprašal Matevž. Vprašani ga je še enkrat premeril od nog do glave in ga vprašal: »Pa ja nis bil ti tist' kaprol dol pr' Kustoc?« »Hudiča, de sm bil!« je odvrnil Matevž. »Pa ja nis' ti od tist'h fantov s Kašarije, k' ste b'li dol pr' gmajnarj'h?« je vprašal Matevž in v trenutku sta spoznala, da sta »kriksamerada« (vojna tovariša). Pripadala sta isti generaciji kranjskih Janezov, ki je dolgo služila cesarju, in to od bitke pri Solferinu leta 1859, kjer je bila avstro-ogrsko vojska poražena, pa do zmage pri Custozzi leta 1866. Matevž je bil tako vesel, da je soborca povabil v vaško gostilno Pri Ankeletu, kjer sta ob dobri kapljici podoživljala tiste čase, ko sta kot Aškerčev junak Martin »čula biti uro vsako in brez strahu zrla smrti v oči«. Sočne pripovedi starih soldatov so pritegnile vso gostilno in točajka Anca je na mizo nosila štefanom. Ure so tekle in »ujetnik« Janez, ki ga je spil malo manj, se je prestrašil za Matevževo nadaljnjo usodo lovskega čuvaja. Začel ga je priganjati, naj ga vendarle žene v Tržič v zapor. Matevžu, ki je bil, po Pepetovih besedah, nabasan kot »forladarca«, se pa ni prav nič mudilo. Šele ko se je zmračilo, se je uradni

postopek nadaljeval. Vendar kako ... Dobro izdelani Matevž se je opiral na malo bolj prisebnega »ujetnika«, ki je iz vpljudnosti nesel tudi obe puški. Ko sta privijugala v Tržič, je občinski ječar glede na situacijo hotel najprej zapreti Matevža in šele po daljšem prepričevanju je za zapahe le sedel pravi – Janez. Seveda je Matevž v slabši prištevnosti pomotoma vzel Janezovo puško, svojo pa pustil ječarju. Presenečen pa je bil Janez zjutraj, ko mu je ječar povedal, da je prost in da se lahko svobodno odpravi čez Kovtrnico in Pod gorami proti Rodinam. »Kako pa to?« je vprašal ječarja. Ta mu je razložil, da je Matevž zvečer še zakrožil po tržiških gostilnah, kjer je naletel na sodnika, s katerim sta bila tudi znanca. V svojem šegavem slogu je sodnika prepričal, da možak v bistvu sploh še ni storil nič kaznivega in da ni potrebe, da bi bil zaprt. Sodnik je poslušal in skozi dim cigare le prikimaval. Takoj je, ne glede na pozno uro, dal poklicati ječarja in mu naročil, naj zapornika zjutraj izpusti.

Po naključju sem pred nekaj leti dobil v roke izbrane spise slovenskega pisatelja in spoštovanega duhovnika **Janeza Jalna**, gorenjskega rojaka. Knjiga nosi dva naslova, in sicer *Trop brez zvoncev* in *Previsi*. Za *Trop brez zvoncev* mi je nekoč stari bohinjski »jagr« dejal, da je to lovsko sveto pismo in bi ga moral prebrati vsak naš lovec. *Previsi* pa so zbirka izbranih pisateljevih spisov. Z navdušenjem sem se lotil branja. Pri prebiranju naslovnega spisa sem doživel prijetno presenečenje, nekakšen »džà vu«.

Od leve proti desni: Matevž in Kristl Ahačič – poklicna lovca pri baronu Bornu.

Pa saj ni mogoče – je razbijalo v moji glavi. Pa saj sem to že nekoč slišal. Malo drugače, iz drugih ust, a zgodba se je v celoti ujemala. Ugotovil sem, da so bili trije divji lovci iz Pepetovega pripovedovanja Lovrenc, Janez in Matija iz Jalnovih Previsov. Pisatelj je zgodbo napisal po resničnem dogodku. Eden od trojice, Matija, je bil Jalnov oče, ki je po srečnem pobegu pred lovci in plezalni odisejdi v severni steni Vrtače ženi Marijani obljubil, da nikoli

Janez Jalen: slovenski duhovnik in pisatelj

več ne bo prijel za puško. Pisatelj je lovca **Matevža** iz uvidenosti poimenoval za **Kosmača**. Zgodbo je zaključil z opisom svoje vrnitve in vrnitve dveh bratov iz prve svetovne vojne. Neznosno pomanjkanje hrane in materialna bolezen so botrovali, da se je zgodba izpred let ponovila, pa naj to pove kar pisatelj sam:

»Leta devetnajstoosemnajstega, tiste dni po vseh svetih, so se vrnili Matijevi in Marijanini sinovi iz vojske. Najmlajši, deseti otrok, je bil vojakom duhovni skrbnik. Mama je od veselja jokala. Pri hiši ni bilo kaj jesti, čeprav denarja ni manjkalo, kakor ga je včasih. Stradež se je bil vselil vse naokrog. Na Sorško polje so ljudje hodili loviti razbegle vojaške konje, jih pobijali in jedli. Mamo je že sama misel na konjsko meso stresala. Pa bi tako rada po dolgem času malo dobre juhe: »Bolj močne ni, kakor je gamsova.« Bratje in še deveta, učiteljica, so ugibali, kako bi ustregli mami. Noč je prinesla karabinke in naboje k hiši.

Niso še odšli zadnji tuji vojaki z naše zemlje, ko je Marijana po dolgih letih jedla spet gamsovo juho. Gams je padel v Šentanskem plazju ...«

(Fotografiji sta iz osebne arhiva Marka Prestoja.)

»...po naših zadnjih informacijah je po zdrsu ostal ujet na ledeni polici na nadmorski višini, ki zaradi redkega zraka praktično ne omogoča helikopterskega reševanja, poškodbe pa so tako hude, da ne more sam sestopiti. Vojska je s helikopterjem večkrat neuspešno poskušala priti v bližino ponesrečenca, nadaljnje poskuse pa je žal preprečilo slabo vreme. Z reševanjem bodo nadaljevali takoj, ko bo mogoče. Več o tem pa v naši naslednji informativni oddaji, ki bo na sporedu ...«

Ugasnil sem televizor in s tesnobo v prsih odšel iz dnevnice. Zamišljen sem počasi stopal po hodniku do stopnišča in v mislih so se mi prikazovali čudoviti posnetki tistih tujih visokih gora, ki so ga vedno znova klicale v svoj objem. Občudoval sem ga. Vedno je hodil po robu mogočega, neustrašen alpinist in 'gams'. Gams! V nekem intervjuju je mladi novinarki na vprašanje, kaj bi storil, če bi obstal v brezizhodnem položaju nekje v steni, odgovoril, da bi sprva molil; če pa bi bil prepričan, da ga čaka zanesljiva smrt, pa bi ravnal tako, kot stari lovci 'gamsarji' pravijo, da ravna smrtno ranjen gams, malo preden pogine. Z zadnjimi močmi bi se pognal prek roba v prepad in si tako skrajšal svoje muke ...

Obstal sem pred svojimi trofejami, obešenimi na stopnišču. Pred nemimi pričami mojih lovskih doživetij, lovskega tovarštva, smeha, solz, znoja in krvi, ki nas, lovce, povezujejo in nagrajujejo z najbolj prvinskimi doživetji narave. Pogled mi je obstal na rogljih zrelega kozla in spomin mi je ostro zarezal v srce.

* * *

Tiste zgodnje jesenske srede, takoj po službi, sva bila s prijateljem in dobrim lovskim tovarišem Bogom zopet zmenjena za kratek klepet ob kavi. Minute so se vleklye kot ure in ure kot dnevi. Že po njegovem glasu, med vabilom na kavo, sem slutil, da ima v rokavu spet kakšno 'lovsko'.

Skozi prvo odpadajoče listje, ki ga je vetrič prinašal iz bližnjega drevereda, sem že od daleč videl, da se je mojemu prijatelju pridružil še nekdo. Hudomušen pogled pod košatimi rahlo posivelimi obrvmi in širok bleščeč nasmeš sta kazala na odprtega in veselega človeka, oprava in celotna pojava pa nedvomno na lovca. Tistega pravega lovca, ne salonskega 'šminkerja'! Lov-

* * *

Poznojesensko jutro je bilo ostro sveže in v dolini so megle zavijale lepoto narave v svoja mlečno bela krila. Ko sva z Bogom prispela k Ivancu, so prvi jutranji žarki še neuspešno vrtali v temo in meglo, ob prvem vzponu v goro pa že božali vrhove in jih barvali v tisočero barv. »No, da vidimo, kako hodiš,« me je hudomušno pogledal Bogo. »Da ni tale ruzak spredaj postal prevelik v zadnjih letih ...« je še dodal, Ivanc pa se je samo široko nasmešnil.

Vzpenjali smo se hitro in tiho kot sence, stopajoč po stezi, nastlani z mokrim listjem. Mogočne bukve ob stezi so počasi dobivale kaj neugleden skrivenčen videz Noterdamskega zvonarja in počasi prepuščale svoj prostor ruševju. Pred nami so bili le še pašniki z zaplatami ruševja pod mogočnimi belimi stenami. Sonce je zlezlo že nekaj pedi nad vrhove, ko smo prispeli do prelaza,

... kot gams

JERNEJ MAROLT

ca, ki mu gozd in divjad nista domača le od daleč in na papirju.

Bogo mi ga je predstavil kot prijatelja Ivanca, prekaljenega gamsarja, ki je po svoji hoji v gorah in poznavanju gamsjih steza enak gamsom, če ne celo spretnejši. Beseda je dala besedo in pogovor je kmalu prešel tja med ruševje, planike, skale in steze, v kraljestvo divjih koz; v kraje, kjer oster gorski zrak sam od sebe širi nosnice, razgled pa razvaja še tako zahtevno oko esteta. »Že imaš gamsa?« me je vprašal kar tako, mimogrede, med živahnim pogovorom, pri katerem mu je ob opisovanju gamsov v očeh prasketal cel roj iskrice. – »Imam. Enoletno kozico,« sem ponosno povedal. – »Kozico? Lepo,« je pokimal. »Prou je, da mvađ louc z lovom v razredu mvađ'h začne ... Pa poka, poka si že jagu?« – Odkimal sem: »Ne še, v mojem lovišču ni gamsov. Kozico sem uplenil pri lovskem tovarišu.« – Pomežiknil mi je in vprašal: »Pa b ga letos pr men pojagu? Ga mam pravico jagat. Men ni tok zanj, raj vidm, da ga en tak dubi, k ga še nima.«

Začutil sem toploto v prsih in gomaženje po koži. Če bi ga 'pojagal'? Ja, a se otroka vpraša, če bi jedel bonbone?

kjer sem komaj dočakal Ivančev tihi ukaz: »Počijmo!« Ob tem je zavzel svoj pregovorni položaj, za katerega prej nisem vedel; sedel je na svoje pete in pokončno zravnaval hrbet. V takem položaju je menda lahko vztrajal cele ure. Pri tem mi je tudi z roko pokazal, naj neham šariti po nahrbtniku in naj mirujem, sam pa je z daljnogledom pazljivo pregledoval vsak seženj pašnikov, sten in melišč pod nami ter nasproti nas. Moj pogled je objel verigo vrhov na nasprotni strani in misli so mi ušle skoraj tri desetletja nazaj, ko me je oče, prvošolčka, prvič vzel s seboj v planinski raj. Kar slišal sem njegov blago zvoneči glas, kako mi razlaga: »Vidiš, tistole je Grintovec, pa Dolgi Hrbet, Skuta, Rinke, Turska gora, Brana ...«

Iz zamišljenosti me je predramil dotik Ivančevega komolca in v istem trenutku sem s pogledom tudi sam ujel temno piko v steni, na katero je kazala njegova iztegnjena levica. Pogled skozi daljnogled mi je razkril, da gre za gamsa, zrelega kozla, katerega črni frak je že rahlo srebrel. Ivanc je sprva prikimal, nato pa me vprašujoče pogledal: »Pok je. Taprav. Dobrih dvesto, mrbit dvesto petdeset metrov deleč. Upaš strelat?«

Pokimal sem. Sestopila sva še nekaj metrov nižje, skrita za rob prelaza in prek podrtega osamelca gledala v steno. Gams se je še vedno mirno pasel. Ivanc mi je poznavalsko pomagal pripraviti naslon. Nahrbtnik, čezenj zimska jakna, na tla pod desni komolec pa pulover. Puška je bila vpeta kot v 'šraufstok'. Desetkratna povečava strelnega daljnogleda mi je k očem približala podobo tršatega zrelega gospodarja melišča in križ mu je pokril celotno levo pleče ... Rezek pok se je nekajkrat vrnil od mogočnih sten, tršati črnih pa se je zgrbil, za trenutek postal, nato pa s počasnimi koraki poniknil v zaplato ruševja. »*Bol nazaj s ga. Vampi bodo ...*« je polglasno spregovoril Ivanc in predlagal, naj najprej pomalicamo, da se bo gams umiril.

lovskega telovnika. Ostal mi je torej – le še en sam naboj! Zadrego sem predstavil tovarišema. Bogo se je grenko nasmehnil, Ivanc pa mi je resno rekel: »*Ja, le glej, de boš dobr pomeru!*«

Sestopala sva hitro in v tišini. Misli so mi razpihovali razni scenariji, bolj pastelni kot ne, kar me je delalo še posebno nervoznega, Ivancev obraz pa je ostal kot kamnit. Prečkala sva nekakšno grapo, manjše melišče, se povzpela spet v steno in po treh četrtinah ure prišla do zaplate ruševja. Ivanc mi je s pogledom namignil, kje naj stojim, nato pa počasi izginil v ruševju. Slišal sem le njegove premike in utrip svojega srca, gamsa pa ni bilo od nikoder. Ivanc je na spodnji strani prišel z zaplate in zakričal: »*Zakuga na strelaš? Za tabo je,*

človek si. Nemočen v mojem kraljestvu. Brez puške še toliko bolj ...«

Šele tedaj sem zaslišal jezno Ivancevo kričanje, naj ne izzivam usode in naj takoj neham plezati za gamsom. Prej sem bil za opozorila očitno gluhi. Vmes je že klical Boga in v žepu mi je zabrnal telefon. Po telefonu je sledila glasna in nič kaj prijazna pridiga v skrbni za moje življenje. Počasi in mnogo previdneje sem sestopil ter klavirno obstal pred Ivancem pod meliščem. »*Spet s ga u vampe. U dolino bom stopu. Po svojo pušo,*« je mirno rekel. »*Čez tri ure bom nazaj. Ti pa tla ustan, pa ga glej. Ranjen gams se pred smrtjo zmerej u prepad požene.*«

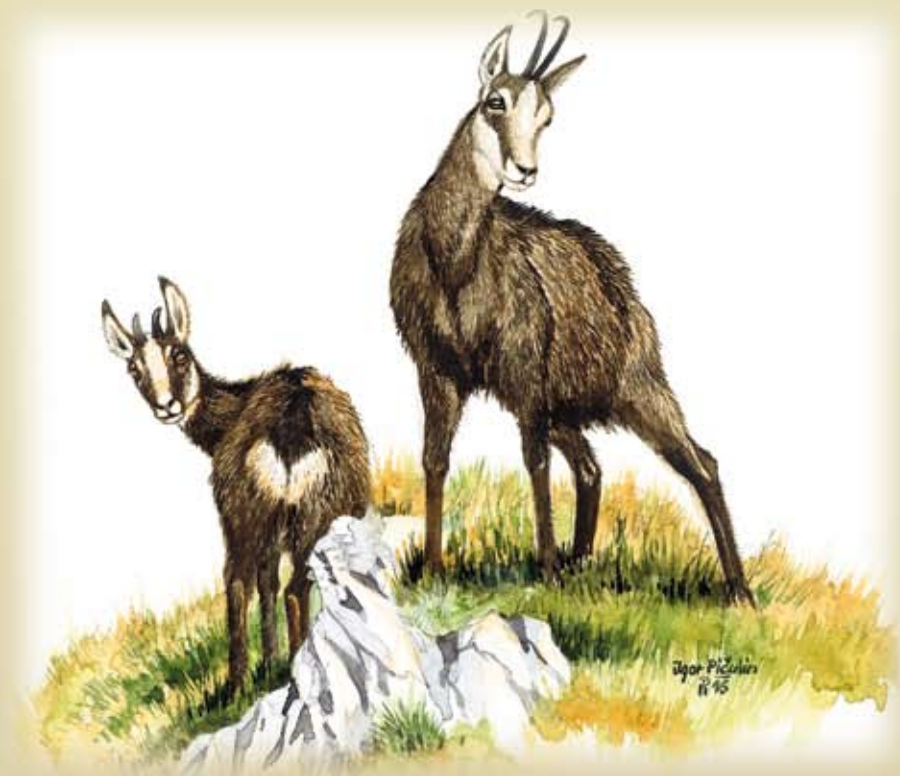
Nemo in ubogljivo sem pokimal in žalosten obsedel na korenini ruševja. Ivanc je s svojo prožno hojo počasi že izginjal v sestoji skrivenčenih bukev.

Minute so se vlekle v neskončnost. Ranjeni gams na polici je še vedno ponosno dvigal svojo rogato glavo in nepremično zrl proti meni. Ves čas sem ga opazoval skozi daljnogled. Čez slabe četrte ure je gamsovo telo zadrgetalo in glava z močnimi roglji je nekajkrat kinknila. Celotno črno telo je postalo en sam velik krč, ki se je v nekem trenutku sprožil, in gams je s pogledom, usmerjenim v dolino, z vso svojo močjo, kot v najbolj zdravih časih svojega dolgega življenja, odskočil prek skalne police. V prepad ...

Umirajoče telo je votlo udarilo v grušč in se morda že mrtvo valilo po melišču prav do lovske steze, kjer je negibno obmirovalo z roglji, ki so se zataknili ob vejo ruševja. Skoraj podzavestno sem stekel k njemu, spotoma utrgal zadnji grižljaj, pokleknil k mrtvi živali in pobožal njeno črno srebrno telo. Prizor me je tako prevzel, da sem šele čez nekaj minut poklical Ivanca in mu sporočil, da je gamsov boj končan. Končan tako, kot so pripovedovali stari gamsarji: da ga konča smrtno ranjen gams sam, preden pogine v steni ...

Čez nekaj dni sem se vračal iz službe nekoliko pozneje. Med hojo po stopnišču, mimo mojih trofejev, sem prek hodnika iz dnevne sobe zaslišal zvoke popoldanske informativne oddaje: »*... žalostno vest, da ga je odprava reševalcev z zdravnikom, poslana iz baznega tabora, našla mrtvega, na dnu prepadne stene, približno sto metrov nižje od mesta, s katerega je nazadnje javil svoj položaj ...*«

Nehote sem se ozrl proti moji trofeji – rogljem najmočnejšega gamsa. Nisem je videl. Oči so mi zalile solze ...

Jed je imela grenak priokus, komaj malo sem poskusil in bil sem kot na trnih. Da gams le ne bi preveč trpel ... Ivanc je opazil mojo zadrego in s pomirjujočim glasom začel razlagati svoj načrt: »*Pon greva sama, pol pa ga bova kar u dolino odnesla. Bogo, ti pejd pa okol do avta in naju spodej počak. Jest bom šu u rušuje, če je še živ, bo izstopu uspod al pa navrh, ti pa se tako postau, da boš lohka strelou. Strelej, dok na pade, žvau se ne sme matrat!*«

Takrat mi je pot stopil na čelo. Moj etui z naboji je očitno ostal doma. Puško sem včeraj za vsak primer preizkusil na strelišču in pristrelil na razdaljo dvesto metrov. Po preizkusu sem etui odložil v lovsko omaro. S seboj sem tako vzel le dva naboja, ki sem ju zataknil v žepek

v polico leze!« Obrnil sem se v smer, iz katere sem gamsa najmanj pričakoval, puška je kar sama poletela k licu in se zlila z menoj, varovalo sem podzavestno odpel, črna gmota je napolnila okular in rezko je počilo. Gams v steni se je vzdignil na zadnji nogi, očitno zadet odskočil in počasi hodil naprej po skalni polici, korak za korakom, dovolj daleč, da ga brez vrvi nihče ni mogel doseči. Tam je legel, ponosno obrnil glavo proti meni, ki sem se mu kmalu približal na vsega nekaj sežnjev, kot bi vedel, da ne morem do njega – in nepremično zrl vame. Stisnilo me je v prsni, njegov pogled pa je bil očitajoč: »*Kaj hočeš? Ranil si me, smrtno ranil, vendar do mene ne moreš! Ti, ki se imaš za gospodarja življenja. Samo*

Foto: W. Nagel

Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO v letu 2015

Območno združenje upravljavcev lovišč Primorskega LUO in Zavod za gozdove Slovenije, OE Sežana, sta v sodelovanju z **LD Dekani** v petek, 10. junija 2016, v Zadrudnem domu v Dekanih pripravila razstavo lovskih trofej oziroma najmočnejših rogovij jelenov, srnjakov in čekanov divjih prašičev iz lovišč OZUL Primorskega LUO v letu 2015. Razstava je bila – tudi za širšo javnost – odprta še v soboto in nedeljo, 11. in 12. junija.

Že lani smo v Lovcu zapisali¹ – in nič ne bo odveč, če to napišemo tudi letos –, kateri del naše Slovenije sodi v Primorsko lovskoupravljaljsko območje: to sega od morja čez Slovensko Istro, prek Brkinov in čez Kras ter Vrhé do južnih obrobij Zgornje Vipavske doline in Goriške in se na 13.3678 ha lovnih površin povezuje v trideset lovišč.

Tudi ob letošnji razstavi trofej so organizatorji izdali knjižico *Upravljanje z divjadjo 2015*. V njej na začetku predsednik IO

¹ Lovce, 7/8–2015.

Primorskega OZUL-a **Franco Germanis** z zadovoljstvom poudarja, da so bili v letu 2015 letni načrti lovišč skoraj v celoti uresničeni, rezultati res uspešnega upravljanja z divjadjo pa so postavljeni na ogled – na razstavi! Svoje uvodne misli končuje s pomenljivimi besedami: *»Divjad nima mejnih in strankarskih preprek, novi okolici in naravi se prilagaja, česar žal ne moremo trditi za nas, člane zelene bratovščine, čeprav imamo to zapisano v svojih aktih.«*

Andrej Sila, Zavod za gozdove Slovenije, OE Sežana, v knjižici širše predstavi visoko divjad v Primorskem LUO, posebnosti

Ko lovci pevci zapojejo o lovskem rogu. Trije iz LPZ Dekani.

njenega življenjskega okolja v tem prostoru, upravljanje z divjadjo ter natančno analizo njenega odvzema iz lovišč. Naj navedem nekaj njegovih misli: *»Lovci smo se v letu 2015 trudili po svojih najboljših močeh. Že dolgo je, kar smo presegli tradicionalen pogled na lov kot šport oz. rekreacijo. Lov je postal naša obveza. Odvzemi so visoki, pritisk javnosti pa kljub temu ostaja velik in negativen. Krajina se zarašča ... In vendarle lahko zaključim, da smo delovali pozitivno, načrte smo uresničevali skoraj v celoti. Glavni cilj, zmanjšanje pritiska divjadi na kmetijstvo; škode smo spet zmanjšali, divjad je zdrava in, ne nazadnje, zopet imamo zelo kakovostno bero trofej.«*

Andrej Sila piše tudi o spremembah v vrstah divjadi na območju Primorskega LUO. Bolj in bolj je prisoten zlati šakal (*Canis aureus*), ki skupaj z volkom vse bolj vpliva na vrstno sestavo divjadi, četudi naj bi se prehranjeval predvsem z mrhovino, plodovi, žuželkami in manjšimi vretenčarji. Še pred leti je bila glavna vrsta divjadi srnjad (uresničitev odstrela srnjadi v letu 2015 ni bila dosežena), zdaj postajajo to divji prašiči (uresničitev odstrela je bila lani presežena) in tudi jele-

njad. Zaskrbljujoče je stanje male divjadi, saj je številčnost poljskih kur najnižja v zadnjih dvajsetih letih. Številčnost poljskega zajca pa se postopoma povečuje.

Andrej Sila meni, da vsakoletne razstave trofejnih delov velike divjadi odražajo stanje v naravi. S tega zornega kota *»naj nam je vsem lovцем razstava v ponos, da znamo upravljati z divjadjo,«* zapiše na koncu.

Predsednik komisije za pregled in kategorizacijo uplenjene divjadi v Primorskem LUO **Marjan Paljk** v svojem zapisu zanimivo razmišlja o trofejah: *»... Beseda 'tofeja' izhaja iz grške besede 'tropaion', kar pomeni nekaj, kar odvrača. /.../ Naši predniki so na stene svojih domov obežali dele uplenjenih živali. Ti so odvrčali nesrečo in zlo ...«* Zdaj pa naj bi bila trofeja znak lovsko pravične uplenjene divjadi, uplenitelju v ponos in za spomin na vesel ali morebiti kdaj tudi žalosten dogodek ...

Paljk spregovori tudi o nehvaležni nalogi komisij za kategorizacijo, saj pri ocenjevanju trofej kdaj pa kdaj nastajajo tudi neljubi in nepotrebni zapleti: o vsem bi se lahko mirno in strokovno pogovorili. Svoje razmišljanje zaključuje: *»Naj vlada med nami človečnost*

in sožitje, ker smo lovci, saj – kot je dejal dr. Ivan Lovrenčič, prvi predsednik Slovenskega lovskega društva: 'Kdor je vnet lovec, nam je dobrodošel, naj kaže to ali ono politično barvo. Mi poznamo samo eno barvo – to je – zeleno, barvo svojih lovišč.'¹

V uvodnem delu prireditve so zapeli pevci domačega Lovskega pevskega zbora Dekani, ki jih vodi priznani zborovodja in profesor **Anton Baloh**. Pevci so poleg lovskih pesmi res iz srca zapeli tudi primorsko himno Vstajenje Primorske, s katero se zaključil skoraj vsaka javna prireditev na Primorskem. Lovci v zelenem smo peli z njimi in marsikdo od nas si je med petjem snel klobuk in tako pokazal, kako zelo je ta pesem naša ...

Značilna dvorana združnih domov iz povojnega časa – z odrom – je postavljalavcem razstave nudila zelo živ in razgiban prostor. Predvsem oder, na katerem je bil

Vsaka trofeja ima svojo skrito zgodbo.

Z zanimivim izborom trofej in lovskih pripomočkov iz nekega drugega časa so se predstavili tudi lovci LD Dekani, ki slavijo 70-letnico svoje ustanovitve. Ob tej priložnosti so izdali tudi zbornik, ki ga je lahko dobil vsak od nas.

Tudi ob tokratni slavnostni pri-

Lovski pevski zbor Dekani

upleni. Lahko sicer spremeni svoj namen in pomen, postane okrasni ali tržni predmet – a potem ni več to, kar je. V njej ni več lovčeve duše: ni več njegovih hrepenenj, želja in pričakovanj, juter pred soncem in večerov po njem, naporov in tveganj, strahu in poguma,

lobanja z zlomljeno vejo molčala, sem povprašal še uplenitelja⁴ in on je povedal: »19. septembra, pod večer, sem na Policah⁵ s preže poslušal jelenji ruk, ki je bil v polnem razmahu. Da ne bi vznemirjal divjadi, sem se odločil prenočiti kar v gozdu.

Zjutraj sem se zbudil, ko je bila še tema, in poslušal, od kod in kam se jeleni pomikajo. Vel je severni veter, zato sem se namenil kar čez Police proti Grižam, ob robu Raše. Jeleni so se tisto jutro močno oglašali in zalezal sem najbližjega. Ni bil to, kar sem si želel. Tiho sem se umaknil in zalezal naslednjega. Tudi ta ni bil po meri tistega jutra. Pred mano sta se oglašala še dva jelena. Prvega sem počakal na stečini: bil je močan, z zelo razkremenima vejama rogovja, a me je opazil in odskočil. Drugega sem zalezal in ga pustil naprej. Ni bil pravi.

Bil sem že globoko pod Policami, že skoraj na robu soteske Raše. Slišal sem jih: oglašali so se pri kalu, na samem robu. Niso me pustili blizu, začeli so se umikati pod rob, v Rašo. Veter sem imel odličen, zmerno močan severnik, tako da sem se lahko spustil za njimi. Teren je tod zelo naporen, tla so polna ostrih kamnov, poraščena z gostim drevjem z močno podrastjo. Spuščal sem se korak za korakom, počasi. Jelen je rokal nekaj deset metrov pred mano, a ga nisem videl. Spustil sem se še malo niže in skozi grmovje zagledal njegov obris. Ustavil sem se in počakal, da se je premaknil. Bil je izjemen jelen, z močnim rogovjem. 'Ne bom ga uplenil,' sem se odločil, saj sem ocenil, da še ni dopolnil desetega leta. Malo naprej sta se oglašala dva jelena, blizu skupaj. Eden od njiju je imel izrazito močan glas. Za trenutek sem videl košute in menil, da sta oba jelena skupaj pri tropu in

Pogled z odra

razstavljen del rogovij jelenov, je obvladoval prostor: kot da z visokega in od daleč zrejo na dogajanje pod seboj. Na drugi strani dvorane so ob čekanih divjih prašičev in rogovjih mlajših jelenov prostor obvladovale izjemna rogovja srnjakov, saj so najmočnejšemu med njimi izmerili in naračunali kar dobrih 172 točk, tako da je srnjak z območja Debelelega Rtiča (LD Koper) kandidat za novega državnega prvaka²!

² Glej: Lovec, 2016/5.

reditvi in razstavi sem razmišljal, kot že tolikokrat ...

Lepi so ... čekani silnih merjascev, tršata rogovja srnjakov, mogočna rogovja jelenov! A kljub svoji lepoti in morebitni izjemnosti so za tiste, ki gredo mimo, to le mrtvi predmeti, dokler ne dahne skozi njega zgodba: v obliki govorjenih besed; kot misli in razmišljanja; kot spomini in spominjanja. Saj, kot sem že zapisal: »Trofeja uplenjene divjadi se v mislih in željah in sanjah spočne, se rodi, živi in umre s tistim, ki divjad

življenjske moči in veselja do življenja, pa tudi krvi in boli, žalosti in obžalovanja ...»³

A vsaka trofeja ima svojo skrito zgodbo.

Ustavil sem se pred rogovjem jelena z zlomljeno vejo, ob katerem je pisalo, da je domoval na Vrhéh, med Zgornjo Vipavsko dolino in Krasom. Tiho sem ga ogovoril: 'Daj, spregovori mi o tistem dnevu ...' Ker je odrezana

³ Franc Černigoj: Vidova skala (Iz: Franc Černigoj: Po sledu za besedo, LZS 2015).

⁴ Aleš Tekavec, LD Vrhé.

⁵ Police – del lovišča v LD Vrhe.

da so ostali stranski, tudi mladi lepote, blizu mene. Počasi sem se dvignil po bregu, da ga ne bi splašil, in se pomaknil proti drugima dvema. Zagledal sem ju. Bila sta s tropom košut in telet. Počasi, počasi sem se začel spuščati. Eden je bil mlad deseterak drugi pa – samo z enim rogom! Ta je bil tisti z najmočnejšim glasom! Telesno je bil zelo močan, z močnim vratom in dolgo grivo. 'Pravi si,' sem mu zašepetal. Streljam ali ne? Spravilo uplenjene živali od tod bo zelo težko, to sem vedel. A bil je jelen, kakršnega sem iskal ... Zaradi goste podrasti nisem mogel streljati. Spustil sem se še malo nižje. Naprej si nisem več upal. Tedaj je jelen stopil na čistino! 'Zdaj ali nikoli!' sem si dejal in pomeril pod viher ... Obležal je sredi dneva, ko je bilo sonce že visoko.

Bil sem ponosen sam nase. 'Kakšen lov!' sem si dejal. Kar samo se mi je smejalo. A ko sem se ozrl okoli sebe, sem šele dobro videl, kje sem. Le kako ga bomo potegnili ven! Hotel sem poklicati pomoč, vendar v grapi ni bilo telefonskega signala. Označil sem GPS koordinate in se odpravil iz Raše nazaj proti Policam. Prijatelji so se takoj odzvali ... Najprej Jože. Po Raši sva s traktorjem poskušala priti čim bliže jelenu in ga povleči v sotesko. A za traktor je teren postal neprehojen in sva nadaljevala peš, dobra dva kilometra, da sva prišla do njega. 'Tako ne bo šlo!' sva spoznala. Medtem je prišel do Polic Stojan, kmalu za njim sta prišla še Miro in Franc. Miro je bolj poznal teren. Šli smo v vas po motorne žage in drugo orodje. Sposodili smo si tudi sedemdeset metrov jeklene vrvi. Ni bilo druge izbire, kot da si z vrha dol sami naredimo pot do jelena. Miro je podiral nizke hraste in obžagoval veje, drugi pa smo odstranjevali kamenje. Prebili smo se do samega roba soteske. Skrbno smo napeljali jekleno vrv in jo vpeli na vitel. Jože je ostal pri traktorju in upravljal z vitlom, Stojan je bil na robu, Franc sredi hriba, midva z Mirotom pa sva odšla do jelena. Vlekli smo ga po centimetrih, a smo ga le povlekli do vozne gozdne poti ...

Streljal sem ob 11.24, v hladilnico smo jelena pripeljali ob 22.00. Uradno so mu določili starost: 11+ ...»

Če svoje tokratno pisanje – poročilo in razmišljanje z zgodbo – strnem v oceno letošnjega dogajanja v primorskih Dekanih: tudi tokrat skrbno in s spoštljivim odnosom do narave ter človeške skupnosti pripravljena prireditev.

Še posebno razstava najvidnejših sadov celoletnega odgovorne-ga dela lovcev iz tridesetih lovskih družin OZUL Primorskega LUO!

Franc Černigoj

Letošnje Srečanje LPZ in skupin rogistov gostila Vipava

Po sedemindvajsetih letih so se slovenski izvajalci in ljubitelji lovske glasbe 28. maja 2016 ponovno srečali v Vipavski dolini, deželi sonca, močne burje, zato poševno rastočih dreves, s kamenjem obteženih streh, a tudi odličnih naravnih dobrot, kot so zgodnje češnje, marelice, breskve in odlično vino, ki človeku ogreje dušo, srce in grlo. Prav ta pijača spodbudi mladce, da ob različnih priložnostih, tudi na zadnjih pogonih, spontano in ubrano zapojejo. Pobude za ustanovitev LPZ so pogosto nastale prav ob takih priložnostih.

Organizacijo letošnjega srečanja je komisija za lovsko kulturo zaupala ZLD Gorica in LPZ Zlatorog - Vipava. Slednji je eden starejših lovskih zborov in je oktobra lani praznoval že 40 let neprekinjenega kulturnega delovanja. Šesto srečanje zborov in rogistov je organiziral kmalu po svoji ustanovitvi, leta 1979, naslednje, 16. srečanje pa deset let pozneje, leta 1989. Tokrat je

skupaj z vodstvom ZLD Gorica organiziral 43. srečanje.

Sprejem gostov je bil v Vipavi pred obnovljenim Lanthierijevim dvorcem, kjer je nastopajoče in goste pričakalo več lovcev, ki so jih pospremili do gostišča in parka Pod skalco. Tam so se v senci visokih dreves in številnih izvirov reke Vipave lahko oddahnili, ohladili in počakali kosilo. Predvsem dame so poskusile slastne vipavske češnje.

Igor Zdravec. Vsem nastopajočim in preostalim udeležencem je izrekel dobrodošlico z željo, da bi se čim bolj počutili in iz Vipave in drugih krajev prizorišč odnesli čim več lepih vtisov ter spominov. Kot prvi so zaigrali rogisti pod taktirko **Janija Šalamona** novo melodijo *V Vipavi*, ki je bila pripravljena prav za to prireditev. Nato so skupni zbori zapeli narodno pesem *Pa se sliši*. Zborom je pri vseh pesmih dirigiral prof.

Foto: E. Krašino

Prekumurski rogisti so zaigrali v sodelovanju z gostom Petrom Paulom Maierhoferjem – prvi z leve.

Po kosilu, krajšem oddihu in druženju s prijatelji in znanci so se pevci in rogisti zbrali na generalni na prireditvenem prostoru v atriju dvorca.

Srečanje in skupni nastop sta se začela ob 16. uri. Pozdravni govor je imel predsednik ZLD Gorica

Igor Hodak, ki zadnja tri leta vodi domači zbor, rogistom pa je dirigiral prof. **Jani Šalamon**.

Krajši slavnostni govor je imel predsednik LZS mag. **Lado Bradač**. Zahvalil se je vsem nastopajočim in tistim, ki so v več kot 40 letih žrtvovali veliko časa

Foto: P. Bone

Nastopajočim rogistom je dirigiral prof. Jani Šalamon.

Foto: E. Krašna

V Vipavi so za zaključek zapeli člani najstarejšega LPZ iz Globokega pod vodstvom Franca Keneta.

in energije za negovanje in razvijanje lovske glasbe in sploh lovske kulture, ki je del narodove kulture. Lovce družijo stoletna tradicija in prav druženje je najlepše in najpomembnejše v naši dejavnosti.

Skupni nastop se je končal tako, kot se za Primorsko spodobi: pod vodstvom prof. Igorja Hodaka in ob spremljavi **Blaža Drogenika**, evropskega mladinskega prvaka v igranju na harmoniko, s pesmijo *Vstajenje primorske*, ki jo imajo Primorci za svojo himno. Nastop sta povezovala **Jana Črničoj** in **Edvard Krašna**, znana kot dolgoletna soustvarjalca TV-oddaj o lovstvu.

V večernih urah so sodelujoči zbori in rogisti peli in igrali kar na petih krajih: v Vipavi, Plačah, Vrtovinu, Šempasu in na Slapu. Srečanje in druženje ob zakuski in pijači se je nadaljevalo do poznih ur, saj je eden od glavnih namenov teh srečanj prav druženje z dolgoletnimi znanci, prijatelji in spoznavanje novih kulturnikov, ki nadaljujejo tradicijo tovrstne lovske glasbene kulture.

Ker smo želeli izvedeti še mnenja drugih udeležencev o srečanju, smo zanje zaprosili najbolj izkušene, ki so vodili ali še vodijo komisijo za lovsko kulturo in bili večkrat organizatorji srečanja. Prvi prispevek nam je poslal zdajšnji predsednik komisije za lovsko kulturo **Milan Tepej**, ki vodi LPZ Škale. Citiram: »Organizator letošnjega srečanja je bil izbran na sestanku predsednikov in umetniških vodij LPZR v septembru lani. Pri izvedbi je sledil napotkom s tega sestanka, da naj se srečanje odvija le popoldan in ne cel dan zaradi vse starejšega članstva nastopajočih in oddaljenosti od prizorišča. Organizator se je prav zaradi tega odločil, da bo izpeljal najprej skupni nastop in nato po-

samične nastope s katerimi se bo srečanje tudi končalo. V osnovi zamisel niti ni bila slaba, če bi organizator zagotovil, da bi spoštoval urnik, predvsem pa, da bi zagotovil tako na skupnem, kot na posameznih nastopih občinstvo. Težko razumem, da ZLD Gorica ni mogla na tako pomembno prireditel pritegniti občinstva, kateremu je zaradi promocije lovske kulture in lovstva ta pravzaprav namenjena. Predvsem pa sem na nastopih pogrešal udeležbo lovcev.»

Drugi, ki je poslal svoje mnenje o srečanju, je bil **Rudi Slogovič**, član komisije in predsednik KUD Prekmurski rogisti. Citiram: »Sprejem, parkirna mesta in oskrba s hrano so bili zelo dobri, skupna vaja - nekoliko nedorečena glede dirigiranja, povezovanja in veliko nediscipline nastopajočih – skoraj enournna zamuda. O tem smo na zadnji seji **KLKOJ** že veliko razpravljali in nase prevzeli del odgovornosti. Posledično se že pripravlja predlog smernic in standardov za prihodnja srečanja o čemer bomo še govorili jeseni. Pogrešal sem le publiko, še posebej lovce (kot vedno). Posameznih nastopov ne morem komentirati, ker sem se zadrževal le v Vipavi. Povrh vsega smo nastopali kot drugi in smiselno skupaj s pevci, zaradi omejitve vožnje šoferja, takoj po nastopu domov.

Glede izvedbe srečanja pa kljub stalni in dolgoletni navzočnosti nimam priporočila (formule). Poskusili smo praktično vse oblike, kot kaže, pa se do zdaj nobena ni izkazala za najprimernejšo in edino pravo. Bilo je podanih nekaj novih idej o katerih pa se bomo pogovarjali na skupnem sestanku predstavnikov vseh pevcev in rogistov, predvidoma v mesecu septembru.»

Rudija sem poprosil za krat-

ko predstavitev **Petra Paula Maierhoferja**. Tokrat je okrepil njihovo skupino rogistov, vidimo pa ga na vseh naših srečanjih in nastopih. Še posebno se redno udeležuje spominskih nastopov, posvečenih pokojnemu **Jožetu Grlecu**. Včasih imam občutek, da je že kar naš član. »Peter živi z družino v Gradcu kot upokojeni uradnik. Več kot 40 let je bil član Pihalne godbe Bad Radkersburg. Je aktiven član rogistov, eno obdobje je bil sekretar rogistov Štajerske. S Petrom se poznava že okrog 30 let ko je še živel v Bad Radkersburgu. Prek mojega očeta, ki je bil tudi član Prekmurskih rogistov, je navezal stike s pokojnim profesorjem Grlecem in tako sodelovanje z nami traja še dandanes. V tem obdobju smo imeli veliko skupnih nastopov v Sloveniji, Avstriji in na Madžarskem. Peter nas je prepričal, da smo se leta

več let na čelu komisije za lovsko kulturo. Njegovo mnenje je: »Vsa čast sprejemu in pogostitvi ob prihodu v Gostišu Pod skalco in v senci dreves ob izvirih Vipave. Bilo je na visoki ravni. Ne mislim, da bi morala biti na takšni ravni tudi večerja na posameznih prizoriščih, vendar bi morala biti ta standardizirana; na vseh prizoriščih približno enakovredna. Glede dogovorjenega, spremenjenega vrstnega reda nastopov, pa je moje mnenje, da ta način ni posrečen. Izostalo je skupno druženje med skupinami, ki je poleg uspešnega nastopa pomembnejše del naših srečanj. Iz informacij, ki jih imam, med zborom iz Vipave in organizatorjem ZLD Gorica ni bilo prave komunikacije zaradi česar je prišlo do nekaterih pomanjkljivosti. Tudi udeležba javnosti na nastopih ni bila nič boljša od prejšnjih srečanj. Predvsem sem

Foto: P. Bone

Trije prijatelji (od leve): Gregor Otmar Rettinger, Peter Paul Maierhofer in Edo Krašna.

1999 prvič udeležili mednarodnega tekmovanja rogistov v Avstriji. Pri tem nam je tudi veliko pomagal na vajah, saj sami nismo imeli tovrstnih izkušenj. Kasneje je s svojimi bogatimi izkušnjami pomagal tudi drugim skupinam, še posebej Domžalskim, Križevskim in Hočkim rogistom. Veliko svojega časa posveča iskanju načinov za sodelovanje z rogisti različnih narodov. Z njegovo pomočjo smo leta 2005 organizirali prvo mednarodno tekmovanje rogistov v Sloveniji, podobno so to storili tudi Madžari leta 2009 in 2010. Poleg skupnega igranja na rog pa se tudi kot lovca veliko druživa,« ga je predstavil Rudi.

Svoja razmišljanja in nekoliko bolj kritično mnenje o srečanju v Vipavi ter okoliških krajih je poslal tudi **Franč Kene**, eden najbolj izkušenih in najzaslužnejših, da so ta srečanja sploh nastala. Doslej je organiziral prvo in še štiri nadaljnja okrogla srečanja. Franc je bil

pogrešal lovce. Največ pripomb pa namenjam brošuri, ki ni bila na ravni dozdašnjih brošur. Tako skromne knjižice nismo imeli še nikjer. Bila je brez kakršnihkoli podatkov o organizatorju, brez predstavitev krajev posameznih nastopov, saj je bila to edinstvena priložnost za njihovo promocijo. Pa tudi nastopajoče skupine so bile predstavljene preveč skromno, le s sliko in podatkom o organizacijskem in strokovnem vodji. Po mojem mnenju je bil glavni razlog za napake neizkušenost organizatorja in podcenjevanje zahtevnosti organizacije projekta kot je tako srečanje. Te izkušnje naj bodo tudi vodilo pri izbiri organizatorja naslednjega srečanja.»

Taki so bili vtisi treh gotovo najbolj izkušenih udeležencev srečanja.

Kljub izraženim kritičnim vtisom lahko zapišem, da je bilo v organizacijo tega srečanja vloženega veliko truda in časa, da

je bilo srečanje kolikor toliko uspešno in prijetno. Na napakah, ki smo jih naredili, pa se moramo tudi kaj naučiti za prihodnost. Razmisliti bi bilo treba, kako v lovskih družinah motivirati lovce, da bi se raje in v večjem številu udeleževali takih srečanj.

Edvard Krašna

Svečana akademija ob 95-letnici organiziranega lovstva na mariborskem območju in ob 70-letnici LZ Maribor

V petek, 1. 7. 2016, zvečer smo v gradu Rače lovci območne **Lovske zveze Maribor (LZM)** obeležili dvojni jubilej. S svečano akademijo pod častnim pokroviteljstvom mag. **Dejana Židana**, ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, smo obudili spomin na leto 1921, ko je bila v Mariboru ustanovljena podružnica SLD, ter na leto 1945, ko je bila ustanovljena *Zveza lovskih družin Maribor*, v devetdesetih letih preimenovana v *Lovsko zvezo Maribor*. Med bogatim kulturnim programom Rogistov LZM, tamburašev iz Slavonije, harmonikarja Anžeta

bili počaščeni, da sta se vabilu odzvali in nas tudi nagovorili podžupanja Mestne občine Maribor **Melita Petelin** in direktorica Občinske uprave Občine Rače - Fram mag. **Zorica Zajc - Kvas**. Veseli smo bili obiska in pozdravnega nagovora prijateljev lovcev iz Osječko-Baranjske županije.

Med vsemi pozdravnimi nagovori je bilo zaznati izrečene misli govornikov, ki so se vlekle kot rdeča nit od govornika do govornika: lovstvo že dolgo ni več samo prostočasna dejavnost in razvedrilo, vedno bolj je postajala in postala stroka, povezana z znanjem, z veliko odrekovanja, velikimi vlaganji, da na koncu dosežemo želene rezultate. Veliko truda in znanja je vloženo, da divjad v tej neizprosni ihti za blaginjo posameznika nekako še vzdržujemo in ohranjamo v njenem življenjskem prostoru. Nobeden od govornikov ni pozabil omeniti oziroma spomniti na našo zavezo, ki smo jo lovci sprejeli pred več kot sto leti, to je » *skrb za divjad, naravo, neprestano strokovno izobraževanje članstva in lovsko tovarištvo*.« Predvsem slednjega je v zadnjem času bistveno premalo ...

Z dopadljivo pripravljeno projekcijo, ki nas je med akademijo popeljala skozi kronologijo lovstva na Štajerskem, so se zvrstili pozdravni nagovori in čestitke

Prve tri vrste v dvorani račkega gradu so bile rezervirane za povabljene goste in odlikovance.

so prisotne nagovorili **Jošt Jakša**, direktor direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, kot zastopnik častnega pokrovitelja mag. Dejana Židana, mag. **Lado Bradač**, predsednik LZS, **Mirko Kumer - Fric**, predsednik Kluba prijateljev lova iz Celovca, ter predsednik LZM **Marjan Gselman** kot slavnostni govornik na akademiji. Zelo smo

ob dvojnem jubileju LZM. Ob tej priložnosti je LZM pripravila in izdala kronologijo, v kateri je v sliki in besedi opisala nastanek in razvoj organiziranega lovstva na Štajerskem. Izdali smo tudi jubilejno spominsko pošto znamko in jubilejno značko, za kateri menimo, da bosta dobrodošli poslastici za zbiratelje. Kot se ob

Ob rob 95-letnici lovstva v širši okolici Maribora

V okviru praznovanja 95-letnice ustanovitve **Podružnice Slovenskega lovskega društva (SLD) v Mariboru** so se letos spomnili tudi ustanovitve njenih podružničnih odsekov. Eden od njih je od leta 1921 deloval v takratnem Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, ki ga je vodil lenarški sokolski funkcionar, odvetnik in nekaj časa tudi lenarški župan, dr. **Milan Gorišek**. On je okrog sebe zbral slovenske lovce, ki so se vneto lotili dela pri urejanju lovišč v Slovenskih goricah. Dr. Gorišek je v lovstvu pustil veliko globokih sledi, nanj so ponosni tudi v LD Voličina. Zavzemal se je namreč za lovsko pravičen lov in predvsem za povsem slovenski značaj lovske organizacije. Njegovo stališče je bilo vedno zelo jasno: » *Slovenskimi lovišči naj gospodarijo in upravljajo slovenski lovci*.« Po načinu razmišljanja je bil zelo blizu nazorom dr. **Ivana Lovrenčiča**.

Na skoraj stoletno tradicijo lovstva na Štajerskem so se spomnili tudi ob praznovanju 70-letnice LD Slovenska Bistrica. Ker so po letu 1945 na mariborskem območju beležili datum povojne obnege zbora Lovskega društva kot začetek delovanja nove območne lovske zveze, je zdajšnje vodstvo to podedovano izročilo spoštovalo, a hkrati vendarle dovolj jasno izpostavilo dejanski začetek organiziranega lovstva na Štajerskem, ki ga predstavlja ustanovitev *Podružnice SLD Maribor* leta 1921. Gre torej za 95-letnico organiziranega lovstva v širši mariborski okolici, enako kot na Ptuj, kjer so se od vsega začetka odločili, da bodo ostali le pri letnici 1921, ko se je tudi pri njih začelo organizirano delo, ki ga je po vojni, leta 1945, nadaljevala območna ZLD. In tistega leta je tudi mariborska podružnica SLD poleg odsekov SLD pri Sv. Lenartu ustanovila še odseke v sodnih okrajih Maribor, Marenberg (Radlje), Slovenska Bistrica in Slovenj Gradec. Za utrjevanje zgodovinskega spomina je treba na iztočnice venomer opozarjati. Slovenska lovška organizacija bo prihodnje leto stara 110 let. Malo in veliko hkrati, sploh, če upoštevamo turbulentne čase in razmere, v katerih je nastajala, se razvijala, uveljavljala, preživela dve svetovni vojni in nato po letu 1945 gradila na novih družbenih in političnih usmeritvah. In kar je zelo pomembno: že leta 1990 se je jasno opredila, da je nepolitična in nestrankarska organizacija in da je njeno poglavito poslanstvo varstvo narave z vso njeno zapletenostjo, vključno z lovom. In takšno sporočilo je prevečalo tudi letošnje praznovanje obeh mariborskih lovskih jubilejev. Za zgodovinski spomin ni bilo nič narobe, da sta bila pravzaprav dva; veliko bolje, kot če se tega sploh ne bi spomnili. In resnici na ljubo – doslej se omenjenih iztočnic res niso.

Dr. Marjan Toš

Člani odseka SLD pri Sv. Lenartu v tridesetih letih 20. stoletja (na sredini sedi dr. Milan Gorišek s psom ptičarjem). Vir: arhiv Marjana Toša.

Na dvorišču gradu Rače je bilo vse pripravljeno za pogostitev udeležencev svečane akademije LZM.

takšni prireditvi spodobiti, smo se spomnili na vse, ki so v preteklosti vodili in soustvarjali LZM, ter jim izročili spominska priznanja in zahvale. Spominsko priznanje so dobili še živeči predsedniki LZM, in sicer mag. **Edvard Osrajnik**, **Tone Kropušek - Došen**, **Branko Vasa**, mag. **Stane Krajnc**, **Dušan Jukič**, **Zoran Lešnik** in **Marjan Gselman**. Enako priznanje so prejeli tudi strokovni tajniki mariborske lovske zveze **Vojko Podgornik**, dr. **Marjan Toš** in **Andrej Ivančič**. Spominsko priznanje so prejeli še sodelavci LZM: **Janez Pešl**, mag. **Dušan Dougan**, **Boltežar Ditner**, **Cvetka Kovačič**, **Violeta Gradišnik** in **KPL - Celovec** za večdesetletno zgledno sodelovanje z Lovsko zvezo Maribor in njenimi LD. Podelili smo tudi Zahvale sosednjim ZLD, in sicer **Koroški lovski zvezi**, **Savinjsko-Kozjanski ZLD - Celje** in **Ptujsko-Ormoški ZLD**. Za izjemno pomoč pri organizaciji svečane akademije in celotnega praznovanja jubilejev so dobili zahvale še **Darjan Vesenjaj**, **Rudolf Majer**, **Občina Rače - Fram** in **Mestna občina Maribor**. Ob tej priložnosti smo podelili priznanja za lovsko kulturo **Rogistom LZM**. Ta priznanja je podelil predsednik Komisije LZS za lovsko kulturo **Milan Tepej**. Plaketo za zasluge na področju lovske kulture III. stopnje (bronasto) so prejeli: **Slavko Štiberč**, **Marjan Golob**, **Roland Apohal**, **Franc Jerič**, **Janez Komperšak**, **Rudolf Majer**, **Franc Schonwetter**, **Marko Škof**, **Martin Volmajer** in **Anton Zupanec**.

Predsednik LZM **Marjan Gselman** je ob tej priložnosti predal ključ novih prostorov LZM strokovnemu tajniku **Božidarju Kuneju** in računovodkinji **Silvi**

gneča kar ni pojenjala. Za to priložnost so svoj pridelek na ogled in pokušino postavili lokalni vinogradniki: **Tomo Kovačič**, **Matjaž Rožman** ter **Vinarstvo Vehovar**. Seveda pa ne smemo pozabiti omeniti tudi primorskega terana naravnost iz kleti! Predstavitev kulture uživanja te žlahtne tekočine je pripadla **Tomu Kovačiču**, vitezu vina, ki vodi konzulat za Slovenijo evropskega reda vitezov vina. Družabni del prireditve je bil tudi čas za pomenek o tem in onem, o lovu, dogodivščinah, pa seveda čas za stare in nove prijatelje, saj vse premalo upoštevamo tisto Šiferjevo *Za prijatelje ...* Ravno to smo na našem srečanju doobra izkoristili in se povesečili

kor dodali kamenček k bogatemu mozaiku lovstva na »*totem našem koncu*«.

Ob koncu še enkrat tudi čestitke dobitnikom spominskih priznanj in zahval za njihov prispevek k razvoju in krepitvi lovske organizacije na našem koncu Slovenije.

Marjan Gselman,
predsednik LZ Maribor

Deveto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji - Slovenija 2016

Več kot doseženi dobri rezultati ekipe LZS

Deveto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Slovenija 2016 je bilo v Sloveniji od 1. do 3. julija 2016 na strelišču Gaj - Pragersko v Pragerskem in kjer je potekalo deveto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji. Na tekmovanju je sodelovalo deset ekip iz petnajstih držav oziroma skupaj 170 strelcev. Ekipo Lovske zveze Slovenije je zastopalo šestindvajset strelcev. Letos je bila ekipa LZS izbrana na podlagi rezultatov štirih predhodnih izbirnih tekmovanj, ki so prav tako potekala na strelišču Gaj - Pragersko. Naši strelci so na tem prvenstvu dosegli odlične rezultate, še posebno ekipa LZS v sestavi **Matjaž Hlebš**, **Mitja Kersnik**, **Boštjan Sadek**, **Franci Vidmar**, **Miha Finkšt** in **Damjan Kandare**, ki je zasedla drugo mesto v streljanju z risanico na (100 m) in na tarčo bežeči merjasec. Veterani so dosegli: peto mesto **Mitja Kersnik**, šesto **Janez Škrl** in deseto **Igor Pičulin**. Tudi v konkurenci mladincev je bil dosežen lep rezultat: peto mesto **Erik Kandare** in deseto **Jaka Petelinjek**, ki je na Evropskem prvenstvu streljal s poškodovano roko. Iskreno je treba čestitati vsem članom ekipe LZS za dosežene rezultate, tovariško enotnost in prijateljstvo, obenem pa se kot selektor ekipe LZS zahvaljujem Lovskemu pevskemu zboru Škale - Velenje in Rogistom Mariborske lovske zveze, ki so nastopili na odprtju devetega Evropskega prvenstva, ter tudi vodstvu ZLD Ptuj - Ormož, ki so s svojimi člani pomagali na treningih ekipe LZS in pri sami izvedbi devetega Evropskega prvenstva. Zahvala velja Lovski zvezi Slovenije ter vsem sponzorjem, ki so bili: Hamex, d.o.o.; Arex, d.o.o.; Tri Krone, d.o.o.; Gorenjska gradbena družba, d.d.;

Prireditvi so dali poseben čar praporčaki iz 32 LD LZ Maribor ter nastop združenih Rogistov LZM in Pohorskih rogistov.

Vodopivec ter tako na simboličen način uradno odprl nove prostore območne zveze, v katere smo se preselili, kot smo že poročali v Lovcu, 1. decembra 2015.

Po končanem svečanem delu prireditve smo se preselili na grajsko dvorišče, kjer so nam pripravili okusno kulinarčno razvajanje: Marko z divjačinskim golažem in prizadevne žene iz Društva kmečkih žena Oplotnica s pripravljenimi domačimi prigrizki. Posebno pozornost je pritegnila stojnica s primorskega konca naše deželice, saj so nam primorski lovski tovariši pripravili posebno kulinarčno presenečenje s svojimi specialitetami: od pršuta, domačega kozjega sira do vloženih jajčevcev. Lovci iz LD Janžev vrh pa so poskrbeli za sladokusce z domačim pecivom, katerih vrst in okusov kar ni in ni bilo konca. Čeprav se je sonce že skrilo za visokim obzidjem račkega gradu in je na grajskem dvorišču popustila tudi popoldanska vročina, pa pri stojnicah z rujno kapljico s primorskega in štajerskega konca

ter družili do poznih, skoraj že ranih ur.

Tako smo mariborski lovci s svojimi gosti in prijatelji zaozkrožili dvojni jubilej lovstva in lovske organizacije v Mariboru in okolici. Prav je, da vzdržujemo in negujemo tradicijo obletnic, saj so to naše korenine, iz katerih raste novo življenje. Je pa prav, da se vsem in vsakomur tudi zahvalimo. Kot po navadi sem se izogibal imen, a popolnoma brez njih ni šlo. Iskrena hvala častnemu pokrovitelju našega praznovanja ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. **Dejanu Židanu**, hvala vsem, ki ste se odzvali vabilu in nas počastili s svojim obiskom, hvala vsem za dobre želje, izrečene ali napisane, hvala vsem darovalcem in sponzorjem, hvala organizacijskemu odboru praznovanja pod vodstvom dr. **Marjana Toša** in vsem članom Upravnega odbora LZ Maribor, ki smo skupaj pripravili naše praznovanje. Iskrena hvala (in opravičilo obenem) vsem, ki jih morda nisem omenil, so pa vseka-

Šestindvajsetčlanska ekipa LZS, ki je dostojno zastopala barve Slovenije in LZS.

Vse foto: M. Janc

Slovenski tekmovalci, dobitniki medalj in pokalov, na devetem Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji.

Strelski sodniki, ki so sodili na devetem EP v lovski kombinaciji na strelišču Gaj - Pragersko (Slovenija).

Strelska liga ZLD Ljubljana (2016)

Že nekaj let smo strelci ZLD Ljubljana razmišljali, da bi v okviru ZLD Ljubljana uvedli ligo za izbor najboljših strelcev, ki bi nas zastopali na državnem prvenstvu kot posamezniki oziroma ekipno.

Tako smo se na sestanku strelskih referentov ZLD Ljubljana že februarja 2015 dogovorili, da bomo s strelsko ligo začeli v letu 2016 ter bomo do sestanka, ki bo jeseni, po zaključku strelske sezone, pripravili osnutek pravilnika. Takrat se bomo tudi dokončno dogovorili o podrobnostih, ki bodo veljale za strelsko ligo ZLD Ljubljana.

Novembra 2015 smo sprejeli začasni pravilnik strelske lige in določili datume in kraje, kjer bodo potekala strelska tekmovanja. Določili smo pet terminov in se dogovorili, da bodo za skupni rezultat šteli štirje najboljši posamezni rezultati ter da bodo veterani lahko tekmovali tudi v

članski konkurenci. Kasneje smo ugotovili, da se nekateri datumi posameznih tekem za strelsko ligo ujemajo z datumi izbornih tekem za evropsko prvenstvo. Tako smo se člani Komisije za strelstvo ZLD Ljubljana sestali februarja 2016, uskladili datume in uredili še nekaj manjših sprememb v pravilniku. V začetku

Najboljši stelec lige ZLD Ljubljana (2016) je Ljubiša Pavlović (LD Ig).

Na devetem Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji so prva tri mesta v disciplini kroglja – ekipno zasedle ekipe (na fotografiji od leve): Slovenija, Finska in Švedska.

Lab Commerc, d.o.o.; Group 22, d.o.o.; RWS in Leupold, Perigon d.o.o.; Prendis d.o.o.; 5.11 in Tasmanian tiger, ki so prispevali sredstva in opremo za udeležbo ekipe LZS na prvenstvu.

Upam, da smo si z letošnjim uspešnim nastopom in častnim zastopanjem naše države ter slo-

venske krovne lovske organizacije zaslužili sodelovanje in pomoč tudi v letu 2017, ko bo deseto Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji na strelišču Sarlospuszta v kraju Tatárszentgyörgy na Madžarskem.

Matija Janc,
selektor strelske ekipe LZS

Foto: L. Tramšek

Ligo sta odprla predsednik LZS mag. Lado Bradač in predsednik Komisije za strelstvo ZLD Ljubljana Bogomir Tramšek.

marca 2016 je bil ponovno sklican sestanek strelskih referentov ZLD Ljubljana, kjer je bil *Pravilnik strelske lige ZLD Ljubljana* enoglasno sprejet. Podan je bil tudi predlog, da bi na odprtje lige oziroma prvo tekmo povabili predsednika ZLD Ljubljana in LZS mag. **Lada Bradača**, ki je funkcijo začel pred začetkom lige. Vabilu se je z veseljem odzval. Prvo kolo lige je bilo 13. 3. 2016 na strelišču LD Lukovica, kjer je zbrane nagovoril predsednik Komisije za strelstvo ZLD Ljubljana **Bogomir Tramšek** in se strelcem zahvalil, ker so se odzvali v tako velikem številu. Nato je besedo predal predsedniku ZLD Ljubljana/LZS **Ladu Bradaču**, ki je pohvalil organizatorje, da so pripravili ligo, in jim zaželel, da bi liga postala stalnica. Ob tem

posamezno – veterani:

1. Ljubiša Pavlovič
2. Rajko Andrejašič
3. Nijaz Hodžić

posamezno – superveterani:

1. Lovro Korošec
2. Janez Sušnik
3. Bernard Šesek

ekipno – člani:

1. LD Grosuplje
2. LD Lukovica
3. LD Ig

Pri veteranih in superveteranih je bila samo ena ekipa.

Pokale in medalje sta podelila predsednik Komisije za strelstvo ZLD Ljubljana **Bogomir Tramšek** in **Jani Šivc**, član komisije za strelstvo

Bogomir Tramšek

Foto: S. Kapun

Prejemniki medalj in pokalov. Drugi z leve je zmagovalac Zoran Pavlin.

Log pod Mangrtom, LD Soča, LD Čezsoča in LD Bovec. Od tistega časa do danes se je spremenilo marsikaj. Orožje, optika in način streljanja so dandanes precej drugačni.

Udeležba je vsako leto dobra, kar kaže, da v lovskih družinah streljanju namenjajo vedno več pozornosti.

Posebnih presenečenj ni bilo, pa vendar je treba omeniti, da je letošnji zmagovalac **Zoran Pavlin** že star znanec in starosta strelišč. Ekipno je v kombinaciji zmagala **LD Log I.**

Sodniška ekipa, sestavljena iz vodij ekip vsake LD, in prireditelj sta svoje delo opravila odlično. Vse o poteku in rezultatih tovrstnega tekmovanja je zapisano v 32 let stari knjigi glavnega sodnika **Zorana Komaca.**

Rezultati:

lovska risanica

1. Slavko Krivec	98 krogov
2. Zoran Pavlin	98 krogov
3. Roman Ivančič	98 krogov

MK-puška

1. Zoran Pavlin	92 krogov
2. Gorazd Černuta	91 krogov
3. Primož Komac	90 krogov

kombinacija

1. Zoran Pavlin	190 krogov
2. Roman Ivančič	188 krogov
3. Gorazd Černuta	185 krogov

ekipno – kombinacija

1. LD Log I	551 krogov
2. LD Soča I	544 krogov
3. LD Soča II	531 krogov

Po tekmi so se strelci še dolgo v nedeljsko popoldne družili ob skromni malici in dobri kapljici pred lovskim domom LD gostiteljice. Beseda kot po navadi ni bila samo o lovskem strelstvu, temveč tudi o lovih, lovskih na-

črtih, težavah in drugih aktualnih temah v lovstvu.

Vsem sodelujočim se iskreno zahvaljujemo in jih že zdaj vabimo na naslednje, triintrideseto tekmovanje.

Stanko Kapun

Strelska tekma LGB Kozjak

Med ohranjanje tradicije in dobrih medsebojnih odnosov prav gotovo sodi tesno sodelovanje na področju lovskega strelstva in lovstva v **Lovskogojitvenem bazenu (LGB) Kozjak.** V ta LGB spadajo **LD Vurmat, LD Gaj nad Mariborom in LD Boč na Kozjaku.** Tradicionalno tekmovanje vsako leto gosti druga LD. Tekmovalci tekmujejo z MK-puško in puško šibrenico na glinaste golobe v skladu s pravilnikom o lovskem strelstvu LZS, in sicer v **članski in veteranski konkurenci.** V prihodnje bo treba razmisliti še o kategoriji **superveteranov**, kajti opaziti je, da se takšnih srečanj in tekmovanj udeležuje več starejših kot mlajših članov strelcev.

V sončnem in vročem dopoldnevu 25. 6. 2016 je bila organizatorica tekmovanja **LD Gaj nad Mariborom**, in sicer na svojem začasnem strelišču, ki je na zemljišču kmetovalca in člana LD Gaj **Maksa Hlebiča** na Čičekovem. Za uvodni govor in začetek tekmovanja je poskrbel predsednik LGB Kozjak in starešina LD Gaj **Anton Golob** - Oka. Opisal je potek tekmovanja in kasnejšega druženja, opozoril na varnost in zaželel čim več strelskega uspeha. Kljub domači družbi je bila tekma zaradi treme, vročine in tudi »domačega terena« razburljiva do zadnjega oddanega strela. Posamezniki so dosegli celo vrhunske rezultate (zadeli so vse glinaste golobe).

Utrinek s prvega kola lige

je povedal tudi nekaj informacij o lovskih streliščih in zakonu o orožju, ki ga nekateri želijo spremeniti, vendar je pri tem poudaril, da velikih predlaganih sprememb ni pričakovati. Strelcem je zaželel varno ravnanje z orožjem in veliko dobrih rezultatov. Drugo kolo je bilo 20. 3. 2016 na strelišču LD Višnja Gora, tretje pa 3. 4. 2016 na strelišču LD Grosuplje, kjer je bila obvezna disciplina tudi kompak. Četrto kolo je bilo 10. 4. 2016 na strelišču LD Šmarna gora in zadnje, končno, peto kolo 23. 4. 2016 na strelišču LD Medvode. Na zadnji tekmi sta potekali razglasitev rezultatov in podelitev pokalov ter medalj najboljšim. Na posamezni tekmi je povprečno sodelovalo štirideset tekmovalcev.

Rezultati lige ZLD Ljubljana:

posamezno – člani:

1. Mitja Kersnik
2. Ljubiša Pavlovič
3. Milko Vrbinc

Meddružinska tekma na Bovškem

V nedeljo, 8. 5. 2016, smo v **LD Log pod Mangrtom** organizirali dvaintrideseto tradicionalno meddružinsko tekmovanje v streljanju z lovsko puško risanico in malokalibrsko puško. Tekmovanje je potekalo na strelišču Rencov Rut v Logu pod Mangrtom. Kljub slabim vremenskim obetom smo bili priča prelepemu spomladanskemu dnevu. Obilno zelenje po pobočjih doline Loške Koritnice, pomladno oglašanje kukavic in živahno petje drugih ptic nas je pred tekmovanjem navdajalo z velikimi pričakovanji in optimizmom.

Omenjena meddružinska tekma ni za nas samo tekmovanje, ampak predvsem oblika druženja in izmenjava izkušenj med strelci. Zaradi navedenega so si tekmovanje pred mnogimi leti zamislili člani **LD**

Foto: D. Vesenjak

Udeleženci lovske strelske tekme LGB Kozjak

Prav nihče ni imel težav s strelskim sodnikom, sicer pa tudi predsednikom LZM **Marjanom Gselmanom**, saj so vsi tekmovalci vedeli, da je treba tekmovalce izpeljati v skladu s Pravilnikom o lovskem strelstvu, pa čeprav gre za zgolj prijateljsko tekmovalstvo.

Po podelitvi pokalov in medalj se je razvilo prijetno in veselo prijateljsko druženje ob bograču, domačem pecivu in ohlajeni štajerski kapljici. Bi sploh lahko še lepše preživeli praznični dopoldan?

Uvrstitve:

člani – ekipno:

1. LD Gaj nad Mariborom;
2. LD Vurmat; 3. LD Boč na Kozjaku. Prehodni pokal je prvič osvojila LD Gaj nad Mariborom;

veterani – ekipno:

1. LD Vurmat; 2. LD Gaj nad Mariborom; 3. LD Boč na Kozjaku;

člani – posamezno:

1. Damijan Štiberc, LD Vurmat;
2. Matevž Demšar Golob, LD Gaj nad Mariborom; 3. Jelko Fern, LD Vurmat;

veterani – posamezno:

1. Janko Abramenco, LD Boč nad Kozjakom; 2. Marjan Jurše, LD Gaj nad Mariborom; 3. Anton Črnko, LD Vurmat.

Darjan Vesenjak

Štirideseto Srečanje prijateljstva in sodelovanja treh LD

Druženje je skupna zmaga!

V nedeljo, 17. 4. 2016, je v jutranjih urah oživela okolica lovskega doma **LD Trebuša** v Gorenji Trebuši, kjer smo se

zbrali lovci LD Trebuša in sosednjih LD **Most na Soči** in **LD Čepovan**. Sledili so pozdravi, stiski rok, stekla je beseda, oživeli so spomini. Zares spomini, kajti veliko smo si imeli povedati. Zbrali smo se namreč že štiridesetič na tako imenovanem Srečanju prijateljstva in sodelovanja članov omenjenih lovske družin. To je

Foto: S. Bavdaž

Letos so se na strelskem tekmovanju že štiridesetič družili člani treh LD: Most na Soči, Trebuša in Čepovan. Po tekmovanju je nastala ta fotografija.

za vse tri LD velik jubilej, za katerega smo prepričani, da nima veliko tekmecev.

Bilo je pred več kot štiridesetimi leti, ko je bilo v večini slovenskih lovske družin poleg matičnih lovcev tudi veliko takih, ki so svojo lovsko kri z lovskim udejstvovanjem ohlajali v več družinah. To so bili časi, ko se je še pojavljal duh tekmovalnosti, kdo je pri lovu uspešnejši. V naših vrstah je bilo namreč še veliko mladih lovcev. Zmanjkovalo je časa, da bi se vsak poučil in natančno vedel, kje je katera lovska meja in ali se je divjad med zalazom premaknila na sosedovo, kjer je treba obvezno izprazniti puško. Tako so se začeli pojavljati očitki,

razne besede in nesršeni pogledi, ki ob naključnih srečanjih lovcev iz omenjenih LD niso kazali posebne medsebojne naklonjenosti. Pa so se zbrali umirjeni lovski zanesenjaki iz vseh treh lovske družin in ugotovili, da morajo nekaj storiti, da bi se nastalo stanje in nesoglasja izboljšala. Na uvodnih srečanjih so se kar takoj dogovorili, da bi se enkrat na leto srečali člani vseh LD (Trebuša, Most na Soči in Čepovan). Pomerili naj bi se v lovskem streljanju z risanico in da bi bilo Srečanje prijateljstva in sodelovanja, kot smo ga imenovali že takrat, vsakič v drugi LD. Gostiteljica bi morala poskrbeti za tehnično izvedbo tekmovanja in dostojen zadnji pogon po tekmi (pogostitev).

Tako je bilo že leta 1976 organizirano prvo tovrstno srečanje v lovišču ali bolje na strelišču LD Čepovan. Udeležba članov iz vseh treh LD je bila velika; kako tudi ne, saj so bile pripravljene lepe nagrade za najboljše strelce. LD Most na Soči je najboljšemu odstopila odstrel muflona, dru-

navedenih LD in še nekaterih (to-rej na v širšem prostoru, kjer so živeli gamsi). Prav strelske tekme in njihovi rezultati so bili vzrok, da si je marsikdo kupil boljše risanico, z njo več streljal in tudi lov je bil bolj lovsko pravičen. Najboljši so domov redno prihajali srečnih obrazov in z vejico za klobukom. Žive so bile pripovedi, tkala so se prijateljstva, prenekateri lovski krst je bil kar na »licu mesta«. A da ne bo vse tako lepopisno, naj zapišemo, da se je kdaj tudi iskrilo, vendar smo znali zaplete rešiti dostojno.

Kot je napisano v uvodu, zbrali smo se že štiridesetič. Med nami je kar nekaj novih obrazov, veliko pa jih je žal odšlo v večna lovišča. Večina nas je že v bolj v srebrnih barvah, pa vendar smo prisotni. Za strelišče in organizacijo je vedno poskrbljeno, kot je tudi za obvezno kavo. Letošnje jubilejno, štirideseto srečanje v LD Trebuša je ob odličnem golažu in klepetu kar prehitro minilo. Seveda ni šlo brez zdravice in obljub, da se bomo naslednje leto spet srečali. Najboljši strelci so prejeli nagrade, medalje in prehodni pokal. Na koncu smo si bili enotni – danes smo zmagovalci vsi!

Slavko Bavdaž

Novi lovci v ZLD Prekmurje in ZLD Prlekija

Konec maja je sklenila izobraževanje še ena generacija mladih lovcev. Naj poudarim, da se iz leta v leto zmanjšuje povprečna starostna sestava v lovske družinah omenjenih območnih lovske zvez. Menim, da ima vsak, ki čuti veselje do narave in lovstva, možnost, da se vključi v lovsko družino in deluje v njej. Naloga nas starejših lovcev je, da mlade člane spodbujamo, jim pomagamo z informacijami in nasveti, kajti mladi so potrebni pomoči.

Letos je devetnajst pripravnikov iz **ZLD Prekmurje** in **ZLD Prlekija** uspešno opravilo lovski izpit. Najboljše rezultate sta dosegla **Radovan Žerjav** in **Timi Gomboc**. Poudariti moram, da je bilo znanje slušateljev, ki so predhodno v svojih LD opravili že praktičen del lovskega izpita, na visoki ravni. Med njimi sta bili uspešni tudi dve kandidatki nežnejšega spola.

Letošnje izobraževanje, sestavljeno iz več vsebinskih sklopov, je potekalo od konca februarja do

Foto: C. Iopert

Skupinska fotografija

Foto: C. Iopert

Mladi lovci med zapirsegom

konca maja. Po opravljenih pisnih in ustnih preverjanjih znanja iz posameznih tem pri predavateljih so kandidati opravljali še končni teoretični izpit pred tričlansko izpitno komisijo, ki jo je imenoval minister MKGP.

Letošnja podelitev spričeval novim lovcom je sovpadala z letno skupščino ZLD Prekmurje. Kratke nagovore sta jim izrekla **Ludvik Rituper**, predsednik ZLD Prekmurje, in **Anton Holc** iz ZLD Prlekije. Mladim lovcom sta čestitala in jim zaželela veliko uspehov in uspešno lovsko prakso. Poudarila sta, naj se zavedajo, da so člani lovske organizacije, kar je zelo pomembno pri ohranjanju tradicije in slovenske narodne zavesti. Vsi mladi lovci so podpisali pisno Zapisego slovenskega lovca in se zavezali, da bodo spoštovali načela Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

V imenu novih lovcev obeh območnih lovskih zvez se je za posredovano teoretično znanje zahvalil **Radovan Žerjav**.

Slavnost so popestrili člani KUD Rogisti ZLD Prekmurje. Nato sta bili skromna zakuska in zdravica s kapljico rujnega.

Štefan Nemec

Nova generacija lovcev v ZLD Kočevje

Letošnja generacija lovskih pripravnikov **ZLD Kočevje** je svoje izobraževanje začela že lani pod vodstvom mentorjev v svojih matičnih lovskih družinah o poznavanju lovišča in matične lovske organizacije, njenih članov, lovišča, divjadi v vseh letnih časih in tudi s praktičnim opravljanjem vseh predpisanih del in opravil v lovišču. Vsi, ki so uspešno opravili prvi del praktičnega izobraževanja, so v januarju v svojih LD opravljali izpit iz praktičnega dela in, če so bili uspešni, so se nato udeležili teoretične priprave (izobraževanju) za lovski izpit, ki ga je ZLD Kočevje organizirala v lovskem domu LD Mala gora v Želnah pri Kočevju, trajal pa je od 27. 2. do 14. 5. 2016. Izobraževanja se je udeležilo sedemnajst pripravnic in pripravnikov, ki so 28. 5. 2016 tudi uspešno opravili zaključni teoretični izpit pred državno izpitno komisijo v sestavi: dr. **Ivan Kos**, mag. **Nataša Oven** in **Miran Bartol**, univ. dip. inž. gozd. Razveseljivo

je, da je bila starostna sestava slušateljev ustrezna, saj so bile v večini še mlade osebe.

Vodja izobraževanja je bil dr. **Ivan Kos**, tudi predsednik Komisije za izobraževanje pri ZLD Kočevje, pomagal pa mu je predavateljski kolektiv območne zveze v sestavi: **Ivan Okrajšek**, mag. **Marko Perušek**, mag. **Aljoša Beljan**, **Milosav Vuković**, **Jože Rus**, mag. **Nataša Oven**, **Aleš Žnidaršič**, **Jože Škufca**, **Branko Zlobko** in Komisija za lovsko strelstvo in šport. Za operativno izvedbo izobraževanja je skrbela tajnica ZLD **Anica Kovačič**.

Slavnostna podelitev lovskih spričeval in lovskih izkaznic je bila 3. 6. 2016 v lovskem domu LD Mala gora v Želnah pri Kočevju. Začetek slovesnosti so naznanili lovski rogovi Rogistov ZLD Kočevje in pesem Pevskega zbora Prijatelji, ki so sodelovali tudi v kasnejšem delu slovesnosti. Celotno prireditev je povezovala **Laura Pretnar**, ki je s svojimi

uspeh in najboljši strelski rezultat ter **Teji Režonja** za pomoč pri izobraževanju, (razredni starešina) izročil predsednik ZLD Branko Zlobko.

Ob tej priložnosti je predsednik ZLD svojim najožjim sodelavcem za njihovo zavzeto delo v UO in komisijah območne ZLD podelil odlikovanja LZS in priznanja ZLD. Prejeli so jih: **Ivan Marinč**, podpredsednik ZLD in predsednik Komisije za mednarodno in območno sodelovanje (zlato znak za lovske zasluge LZS); **Bojan Zgonc**, predsednik Komisije za lovsko kulturo in etiko (zlato znak za lovske zasluge LZS); **Vladimir Hace**, predsednik Komisije za lovsko strelstvo in šport (bronasta plaketa ZLD Kočevje); **Branko Košorog**, predsednik Finančno-gospodarske komisije (bronasta plaketa ZLD Kočevje); **Lovro Tomšič**, predsednik Komisije za lovski informacijski sistem (bronasta plaketa ZLD Kočevje); dr. **Ivan Kos**, predsednik Komisije za izobraževanje (bronasta pla-

Foto: B. Zlobko

Novi lovci ZLD Kočevje v družbi članov izpitne komisije in vodstva območne zveze

vložki dodala prireditvi še posebno svečan ton. Sledili so pozdravni nagovori dr. Ivana Kosa, predsednika Komisije za izobraževanje pri ZLD, Branka Zlobka, predsednika ZLD. Oba sta poudarila pomen in potrebo po neprestanem izobraževanju v lovskih vrstah ter vključevanje mladih lovcev v aktivno ustvarjanje lovske politike na vseh ravneh. Novim lovcom smo izrekli čestitke k uspešno opravljenemu lovskemu izpitu ter jim zaželeli obilo lovskih užitkov v naravi ter tudi lovskega blaga.

Zapisego slovenskega lovca je vodil **Nik Prijatelj**, podpisovanje pa vodja izobraževanja dr. **Kos**. Lovska spričevala in posebno priznanje je **Vidu Zoretu** in **Ivanu Mesteku** za doseženi najboljši uspeh, **Lari Bartol** za doseženi

keta ZLD Kočevje); **Anton Bojc**, predsednik NO ZLD (bronasta plaketa ZLD Kočevje); **Stanko Štimac**, predsednik Komisije za organizacijo in priznanja (zlata plaketa ZLD Kočevje), in **Branko Zlobko**, predsednik ZLD Kočevje (red LZS za lovske zasluge I. stopnje), ki mu ga je izročil **Ivan Marinč**, podpredsednik ZLD Kočevje.

Prireditve je bila dobro obiskana, saj so se je udeležila številna vodstva lovskih družin, mentorji, predavatelji ter svojci novopromoviranih lovcev. Po končani slovesnosti je sledilo prijetno druženje, na katerem je bilo poskrbljeno za kulinarčne dobrote in žlahtno kapljico.

Branko Zlobko,
predsednik ZLD Kočevje

LD Središče praznovala 70-letnico delovanja

V okviru praznovanja že 62. občinskega praznika Občine Središče ob Dravi je **Lovska družina Središče** s slovesnostjo obeležila 70 let svojega delovanja. To je bila priložnost za obuditev spominov na dolgoletno delovanje naše LD in razvoj našega lovišča, ki je po biotski pestrosti oziroma raznolikosti živalskega sveta zagotovo med zelo bogatimi nižinskimi lovišči v Sloveniji. LD Središče je nastala z združitvijo **LD Obrež** in **LD Središče**, ki sta od leta 1946 delovali in gospodarili z divjadjo vsaka v svojem lovišču (do leta 1952), v enotno LD Središče s 3200 ha velikim loviščem. Takrat je bilo lovišče še polno male divjadi, predvsem zajcev, fazanov, jerebic, poljskih prepelic, mlakaric; bilo je tako bogato, da so lovci divjad lovili živo in jo prevažali v druga lovišča po Sloveniji in v tujino. Tedaj je bilo srnjadi le za vzorec, prvega divjega prašiča pa so uplenili v letu 1952. Zdaj je srnjad najštevilnejša oziroma temeljna divjad v lovišču, pa tudi divji prašič je solidno zastopan. Z razvojem intenzivnega kmetijstva, industrializacije in prometa se je številčnost male divjadi zmanjševala do kritičnih mej njenega žal nepovratnega izginotja. Zagotovo je največji uspeh srediških lovcev, da smo pravočasno (že v 70 letih) opazili negativne vplive na okolje in začeli aktivno delovati v smeri zagotavljanja in ohranjanja naravnega okolja za divjad, kjer je to le bilo mogoče. Skoraj vsa finančna sredstva smo porabili za pridobitev in urejanje zapuščenih zemljišč v ta namen.

Številne remize za malo divjad, ki so jih središki lovci začeli urejati že pred več kot štiridesetimi leti, relativno ohranjena stara struga reke Drave, strnjeni gozdovi na severu lovišča in številni potoki nudijo ustrezne življenjske razmere divjadi in drugim prostoživečim živalim. Pozoren opazovalec narave bo opazil številne krmne njive, namensko zasajene vetrobranske pasove, nekdanja divja odlagališča odpadkov in zapuščene gramoznice pa preurejene v remize. Brežine potokov so zasajene, vse z namenom ustvarjanja čim ustrežnejših naravnih razmer za življenje prostoživečih živali. Vse to je posledica zavzetega dela srediških lovcev, ki so se, očitno veliko pred drugimi, zavedali škodljivih vplivov nestrokovnega in nerazumnega »modernističnega«

Članstvo LD Središče ob proslavi 70-letnice

in kvarnega poseganja človeka v okolje.

Središki lovci smo sodelovali v številnih naravovarstvenih domačih in mednarodnih projektih, pridobivali smo si ustrezno znanje o sonaravnem upravljanju pri družbenem razvoju in poudarjali nujnost uveljavljanja načel trajnostne in preudarne rabe naravnih virov. Ob vsem tem pa smo kot lovška organizacija ohranjali lovsko tradicijo in kulturo kot pomemben del slovenske kulturne dediščine in identitete. Lovci smo kot posamezniki in kot organizacija ves čas aktivno sodelovali pri razvoju naše občine in ustvarjanju lepšega življenja njenih prebivalcev. Naše obletnice so se prijazno udeležili predsednik LZS mag. **Lado Bradač**, člana UO LZS mag. **Emilijan Trafela** (tudi v vlogi predsednika ZLD Ptuj - Ormož) in mag. **Srečo Felix Krope**, župan Občine Središče ob Dravi **Jurij Borko**, ravnateljica OŠ Središče ob Dravi **Jasna Munda**, številni lovci sosednjih LD, iz Slovenije in Republike Hrvaške, ter številni domačini. Iz priložnostnih govorov starešine in gostov je bilo mogoče razbrati zavest lovcev in družbe, da se poslanstvo lovcev s časom zelo spreminja. Iz nekoč predvsem »lovške« smo prešli v vse bolj naravovarstveno vlogo, ker se zavedamo nujnosti strpnega sodelovanja vseh uporabnikov prostora in vseh organizacij, ki skrbijo za trajnostno rabo narave; od države preko društev, civilno-društvenih društvenih gibanj ali interesnih združenj. Samo v argumentiranem in strpnem razgovoru je možnost za uspeh in trajnostni razvoj. Tako bo tudi zagotovljen obstoj vseh prostoživečih živali v njihovih ustreznih habitatih.

Kulturni program so ob odličnih Rogistih ZLD Ptuj - Ormož zelo uspešno in zanimivo popestrili

tudi učenci OŠ Središče ob Dravi, ki z LD zelo dobro sodeluje že vrsto let. Na proslavi je LD Središče podelila zaslužnim organizacijam (LZS, ZLD Ptuj - Ormož, Občini Središče ob Dravi, OŠ Središče ter sosednjim LD) in zaslužnim domačim lovcem priznanja za njihov prispevek pri ohranjanju narave in prostoživečih živali ter za napredek lovstva.

Jurij Dogša

80 pestrih let LD Mozirje

Ustanovitev zelene bratovščine **Lovske družine Mozirje** sega v leto 1935, ko je bila kot predhodnica LD Mozirje ustanovljena »lovška družba«, ustanovitelja pa sta bila domačina **Vojteh Karče** in **Drago Predan**. Istega leta so bili na ustanovnem zboru izvoljeni Drago Predan za predsednika, Vojteh Karče za tajnika in **Anton Valenčak** za blagajnika. Do leta 1941 je **Lovska družba v Mozirju** štela že štiriindvajset članov.

Zanimiv je podatek o takratni zastopanosti lovnih vrst divjadi v mozirskem lovišču; prevladoval je

poljski zajec, za njim lisica, obe kuni, vidra, veliki divji petelin, ruševac, gozdni jereb, kotorna, stalež srnjadi pa je bil skromen. Tudi številčnost gamsov je bila majhna. Prisotnosti divjega prašiča in jelenjadi tedaj še niso zabeležili. Takratna velikost lovišča je obsegala več kot 7.000 ha.

Leta 1945 je bila ustanovljena **Lovska družina Mozirje**. Zaradi nastanka tudi novih sosednjih LD v Rečici ob Savinji, Šmartnem ob Paki in v Šoštanju se je površina mozirskega lovišča zmanjšala. Zdaj skupna površina lovišča LD Mozirje obsega 4.820 ha, od tega je lovnih površin 4.590 ha.

Lovišče je razdeljeno na pet revirjev; štirje se razprostirajo po zaselkih Brezje, Ljubija, Lepa Njiva, Loke z Dobrovljem, Šmihel in Radegunda, peti revir pa obsega večji del masiva Mozirske planine, ki ima značilnosti alpskega gorskega sveta.

Mozirski lovci upravljamo s tremi lovskimi kočami, ki so na širokem območju mozirske planine, ki je znana po smučišču Golte. Prva kočica, na Verbučevi planini, je bila zgrajena v letih od 1961 do 1963, pastirski stan na Žlebski planini je bil v kočico preurejen med letoma 1969 in 1971, kočica na Konečki planini pa je bila zgrajena v letih od 1976 do 1979. V vsako od koč radi zahajamo v družbi lovskih tovarišev ali lovskih gostov, z družinami, predvsem pa tam gori radi preživljamo naše dopuste.

LD Mozirje je bila relativno dolgo brez svojega doma lovcev. Tak prepotreben objekt smo začeli graditi leta 1996 in ga odprli leta 1998. Končno smo si uredili objekt s prostori za prevzem uplenjene divjadi, hladilnico, pisarno, manjši družabni prostor s točilnico in večji skupni prostor. Dogradili smo še poletni prostor za piknike in nadstrešek, ob potoku pa za čiščenje in tehtanje divjadi.

Lična lovška razstava je bila ves teden pred praznovanjem urejena v domu lovcev LD Mozirje.

Poleg naših posvetov, sestankov, občnega zbora, zadnjih pogonov in jubilejev naš dom za različna praznovanja in jubileje zelo radi najamejo občani, sorodniki, prijatelji, saj je okolica prijetna, umaknjena v miren naravni prostor ob potoku Trnava in obenem je lahko dostopen.

O divjadi naj začnem z vrstami, ki jih skoraj ne lovimo več. Poljski zajec je le še naš občasen plen, skoraj ga ne lovimo več, pa ne toliko zaradi slabe številčnosti, ampak zato, ker dajemo prednost lovu na divjega prašiča. Še pred petindvajsetimi leti redno zastopani fazan je izginil, posamezni poskusi izpuščanja iz umetne vzreje pa so se hitro izjalovili. Konec leta 2015 smo obudili lov na mlakarico in ta lov je za nas res drugačen in zato zelo privlačen.

Starešina Janez Pirnat ob prejemu čestitke in darila predsednika LZS mag. Srečka Kropeta

Lisico lovimo priložnostno ob lovu na veliko divjad in priznati moram, da je žal lep načrt lov na male zveri in obenem na sivo vrano postal vse preveč zapostavljen. Lahko smo ponosni na trajno zavarovano vrsto, divjega petelina. Na Mozirski planini ga redno srečujemo ob lovu in obhodih lovišča, v času rasti pa ga hodimo še vedno poslušati. Žal se je na rastišču v zadnjih letih sestava gozda tako spremenila, da je nekoč zelo aktivno rastišče za petelina zanj vedno manj privlačno. Vsako leto je na rastišču slišati katerega manj... K njegovemu izginjanju odločilno pripomorejo podnebne spremembe in nemir v lovišču. Nekoč prisoten ruševac je le še občasen obiskovalec, ki k nam prileti s smrekovskega pogorja.

Od velike divjadi je tako kot marsikje drugje najštevilčnejša srnjad, sledijo ji divji prašič, gams in navadna jelenjad. »Globalizacijsko razširjanje« divjega prašiča je pritisnilo tudi na mozirsko »jago«.

Škoda od te divjadi je v zadnjih petih letih skoraj že preseгла mejo normalnega stanja, saj smo imeli mozirski lovci v tem obdobju v rokah večkrat grablje kot pa puške. Koruzne njive nikakor ne smejo biti več nezavarovane z električnimi pastirji ali brez napetosti v ograji. Nekateri kmetje so morali ograditi tudi travnike, saj je bila škoda na travni ruši res ogromna. Mile zime so tej divjadi vedno bolj naklonjene in lov brez predhodne presleditve tropov prašičev v snegu je vse prej kot uspešen. Kljub vsej škodi nam je uspelo z lastniki zemljišč ohraniti dober odnos in naš uspeh pri uplenitvah prašičev je konec koncev tudi dober.

Gams je najštevilčnejši na Mozirski planini, posamezne živali se občasno pojavljajo na

Ansambel Golte. Častitljiva obletnica je bila priložnost za podelitev priznanj in lovskih odlikovanj našim lovcem, ki so jih prejeli od LZS in Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje. Znak LZS za lovske zasluge so prejeli: **Anton Brinjovc, Marko Dolšak, Ivan Kolšek, Anton Košica, Aleš Marinc in Venčeslav Zavolovšek**. Zlati znak za lovske zasluge LZS so prejeli: **Marko Marolt, Ivan Pečnik, Drago Poličnik ter Ivan Rženičnik**. Priznanja SK ZLD Celje so prejeli: **Andrej Goltnik, Borut Zavolovšek in Drago Fürst**. V tem sestavku moramo posebej pohvaliti našega lovca Antona Košico, ki je pripravil izjemno lovsko razstavo trofej in prepariranih živali naših članov in prek cele stene v lovskem domu naslikal Mozirsko planino. Razstava je bila na ogled že ves teden pred proslavo, da so si jo lahko ogledali številni krajan in učenci OŠ Mozirje.

Članstvo v LD Mozirje šteje 54 lovcev. Odnosi med nami so dobri, radi se družimo tudi, ko so puške v avtu ali doma, po jutranjem lovu na kavi, po večernem lovu na kakšnem pivu. V našem domu je vsak vikend dežuren en član, ki solovcem in drugim obiskovalcem doma postreže s pijačo. Brez nesoglasij seveda tudi ne gre, a pomembno je, da znamo vsak spor hitro zgladiti, malo potrpeti in tako se včasih na račun kakšnega lovskega »greha«, ki se ne ponavlja, raje malo pošalimo. In kot je rekel v svojem slavnostnem govoru naš starešina Janez: »Tako kot doma, v družinskem krogu, je tudi tukaj potrebno včasih malo potrpeti. Potrebno je medsebojno spoštovanje. Če bomo to obdržali tudi v prihodnje, lahko skupaj uspešno krmarimo še naslednjih 80 let!«

Rok Planovšek

70-letnica LD Negova

V Zelenem gaju predvsem o lovski pravičnosti in hvaležnosti do narave

Drugo junijsko nedeljo je bil pri lovskem domu v Zelenem gaju v Negovi praznik tamkajšnje zelene bratovščine. LD Negova je praznovala 70-letnico ustanovitve in v goste povabila ne samo lovce, pač pa tudi krajanje Negove in prijatelje zelene bratovščine. Ob tej priložnosti so negovski lovci pripravili bogat kulturni program, v katerem so nastopili: **KUD Prekmurski rogisti** pod umetniškim vodstvom **Stanka Peterke, prekmurski lovski pevski zbor**, ki ga vodi pevovodkinja **Suzana Škafar** in učenci **OŠ dr. Antona Trstenjaka** iz Negove. Slednji so pripravili pristrčno predstavitev lovstva v domačem kraju, in sicer v duhu varovanja narave in okolja. Zaigrali so, zapeli in zaplesali ter dobresedno ogreli dlani obiskovalcev. Nadvse domiselni pristop mentorice **Majde Rojko** in njenih sodelavk, ki so del besedila za nastopajoče pripravile v izvirnem domačem narečju. Sicer pa so začetek slovesnosti namenili zahvali enemu od lovcev, ki so po letu 1945 orali lovsko ledino na negovskem območju. V goste so namreč povabili enega najstarejših še živčih lovcev, **Antona Ornika**, ki je sicer že dolga leta član sosednje LD Benedikt in častni član LD prav tako sosednje LD Dobrava, a ima še vedno lepe spomine tudi na negovsko lovsko obdobje. Poleg prijaznega pozdrava in zahvale za njegovo pionirsko delo na področju ustanavljanja LD so mu izročili posebno spominsko priznanje in se mu zahvalili za opravljeno delo.

Na praznovanju, ki se ga je udeležil tudi predstavnik LZS in predsednik ZLD Prlekija **Gorazd**

»Jaz sem en frišen jager,« je znal pristrčno in brez treme povedati eden od lovskih vnukov v spremstvu voditeljice prireditve Zlate Rojko.

Kuhar, je bil slavnostni govornik starešina LD Negova **Vlado Rojko**. Nanizal je prehojeno pot tega kolektiva zelene bratovščine, ki je doživljal vzpone in padce. Izpostavil je veliko navdušenje ljubiteljev narave pred 70-timi leti, ki je bilo razumljivo, saj je bila domovina zaradi vojne opustošena, lovišča pa izpraznjena divjadi.

LD je bila ustanovljena 16. junija 1946. V zdajšnjem obsegu deluje od leta 1947, ko je bila izdana odločba o ukinitvi *LD Radvenci - Lokavci*, ki je bila priključena k *LD Negova* in je kot taka tudi prevzela njeno ime. V skladu s spremembo zakonodaje se je LD Negova na novo registrirala leta 1950. Starešina Vlado Rojko je povedal, da so v družini vedno delovali demokratično in v interesu lovskega članstva ter lovske organizacije. Zamenjalo se je šestnajst vodstev, ki so vsa po vrsti opravila veliko delo. V zadnjih treh desetletjih so v naravnem okolju nastale velike spremembe in občutno vplivale na razmere za divjad. Le-te so se poslabšale, še zlasti za malo divjad, ki je bila nekoč poglavitni vir dohodkov LD in obenem okras lovišča. Zdaj je gospodarsko pomembna vrsta le še srnjad. Na leto uplenijo od 110 do 120 glav srnjadi obeh spolov. Del trofejnih srnjakov namenijo lovnemu turizmu. LD Negova šteje 45 članov, njihova povprečna starost pa je 56 let. Upravljajo z divjadjo v 2.400 ha velikem nižinskem lovišču, v katerem imajo več kot petdeset lovskih naprav in objektov, tri hektare lastnih krmnih njiv in remiz ter v najemu 4,5 ha površin namensko za divjad. V Zelenem gaju imajo lep lovski dom, ki ga skrbno vzdržujejo, v bližini doma so si zgradili tudi strelišče za streljanje na glinaste golobe. Ker se je LD v osemdesetih letih številčno povečala, so leta 1988 odprli še prizidek lovskega doma. Takrat je LD Negova vodil starešina **Slavko Lončarič**. Zdajšnji starešina Vlado Rojko je ob koncu nagovora pozval lovce, naj še naprej delujejo enotno, »da držijo vkup«, kot je Prleke rad pozival že pokojni akademik dr. **Anton Trstenjak**, na katerega so tudi negovski lovci zelo ponosni.

Udeležence zborovanja je pozdravil in nagovoril radgonski župan **Stanko Rojko**, sicer tudi sam član LD Negova in do nedavnega celo njen gospodar. Njegov nagovor je bil povsem v duhu sodobnega časa in novih družbenih tokov, katerim se slovensko lovstvo ne bo moglo izogniti. Povedal je, da

Starešina LD Negova Vlado Rojko se je zahvalil vsem generacijam negovskih lovcev.

Anton Ornik, starosta slovenskogoriških lovcev, ki je oral ledino tudi v Negovi.

je treba gospodariti z loviščem in upravljati z divjadjo v pomenu trajnostne rabe in varstva okolja kot celote. *»Ko bomo zmogli strniti svoje vrste in pridobiti na svojo stran še naše podpornike, potem bomo lahko mirno nadaljevali naše poslanstvo. Skupaj smo zaradi naravovarstvene vloge, ne zaradi puške, čeprav brez nje v lovstvu enostavno ne gre. V Negovi se že 70 let borujemo za živi svet, za ohranitev vseh vrst v naravnem okolju. Mladi rod nas pogosto sprašuje, kako lahko ustrelimo srnico, ki nas tako lepo gleda? To so težka vprašanja, na katera moramo znati primerno odgovoriti, vedno in povsod. Četudi ni ravno najbolj prijeto. Lovci smo vse prej, kot nekdo, ki ubija. Družbena vloga lovcev je izjemno pomembna, mi smo lovstvu naklonjena občina in njihovo dejavnost podpiramo. Temeljno poslanstvo lovcev je, da ustvarijo temeljne pogoje za preživetje živalskih vrst. Lovci smo tisti, ki danes blažimo posledice negativnih človekovih posegov v naravnem okolju,«* je med drugim poudaril župan Občine Gornja Radgona Stanko Rojko.

Ob tem jubileju so podelili več znakov in zlatih znakov za lovske zasluge, s katerimi je negovske lovce odlikovala LZS. Podelili so tudi plaketo za lovske kulture

III. stopnje, ki jo je prejel **Franc Veberič**, dolgoletni regist in eden od starešin LD Negova. Red za lovske zasluge II. stopnje sta prejela **Stanko Rojko** in **Zlata Rojko**, ki je tudi lepo povezovala program prireditve v *Zelenem gaju*. Negovskim lovcem je v imenu LZS izročil spominsko priznanje član UO LZS Gorazd Kuhar, ki je v vlogi predsednika ZLD Prlekija slavljencem izročil spominsko priznanje te območne lovske zveze, v kateri je LD Negova vseskozi aktivna članica. Lovcem sta priložnostni priznanji izročili še LD Radgona in Ljutomer. LD Negova je spominska priznanja ob jubileju podelila sosednjim LD in nekaterim ustanovam v KS Negova in Občini Gornja Radgona. Slovesnost so sklenili z družabnim srečanjem in sproščenim pomenkom, ki se je zavlekel do poznega večera. Razšli so se z željo, da bi ohranili bogato tradicijo in dediščino, ki so jo očetje ustvarili za zanamce, in da bi jih na prihodnjih lovske potehe spremljalo izročilo, po katerem je lov vedno in povsod velika hvaležnost in pravičnost do matere narave. V LD Negova se tega očitno dobro zavedajo, saj je bilo takšno sporočilo rdeča nit spominske prireditve ob 70-letnici delovanja.

Marjan Toš

70 let delovanja LD Bresnica - Podgorci

Prvo junijsko soboto smo lovci LD Bresnica - Podgorci praznovali sedemdeset let delovanja. Praznični dogodek smo proslavili pri lovskem domu v Polencih skupaj ob srečanju s krajani in meddružinskimi tekmovanjem v streljanju na glinaste golobe.

Sedemdeset let dela in lovske tradicije je obdobje, na katerega smo upravičeno zelo ponosni. V vsem tem obdobju je LD doživljala vzpone in padce, vendar sta med člani vedno prevladala dobra volja in lovske tovarištvo naših predhodnikov in nas, ki v lovski družini delujemo dandanes.

Za to priložnost smo v zadnjem letu delno obnovili lovski dom v Polencih, prav tako tudi njegovo okolico.

Izdali smo bilten, v katerem je zapisana zgodba o sedmih desetletjih uspehov, dela, naporov, lovskega prijateljstva in povezovanja. Iz njega razberemo tudi, kako se je lovstvo spreminjalo skozi čas, kako se je spreminjala vloga lovcev in njihove naloge v družbi ter kakšna je vloga lovcev zdaj, v spremenjenih časih. Na slavnostni prireditvi so ob kulturnem programu registov ZLD Ptuj - Ormož lovcem v nagovorih čestitali tudi župan Občine Ormož **Alojz Sok**, župan Občine Dornava **Rajko Janžekovič** ter predsednik ZLD Ptuj - Ormož **Emilijan Trafela**, ki je LD predal priznanje ZLD Ptuj - Ormož ter kot član UO LZS v imenu predsednika tudi priznanje Lovske zveze Slovenije. Podeljena so bila odlikovanja LZS – znak za lovske zasluge je prejelo deset članov, zlati znak pa sedem. Ob podelitvi družinskih plaket so bili za častne člane LD imenovani **Alojz Ozmec**, **Janez Tušak**, **Franc Gomilšek**, **Jožef Petek** in **Anton Vuzem**. Zlato plaketo LD sta prejela **Stanko Žiher** in **Franc Žuran**, podelili pa so še tri srebrne in osem bronastih plaket.

Ker živimo z naravo, se lovci dobro zavedamo, da je narava bogastvo, ki ga od prednikov nismo prejeli v dar, ampak samo v začasno upravljanje, saj ga moramo ohraniti in čim vrednejšega predati prihodnjim rodovom. Tem usmeritvam sledi delovanje lovske družine. Na praporu imamo zapisano poslanstvo *Varujmo lepote narave!* Te besede se vedno bolj uresničujejo zaradi potrebe po dejavnem varstvu in trajnostni rabi naše skupne narave. Zdaj LD Bresnica - Podgorci šteje 52 članov in skladno z zakonodajo ter usmeritvami stroke upravlja z divjadjo v 2139 hektarjev obsežnem lovišču. Izvajamo dejavnosti lovskega strelstva, turizma, kinologije, izobraževanja in lovske kulture. Sodelujemo z lovske organizacijami, kot so druge LD, ZLD Ptuj - Ormož, OZUL Ptujsko-Ormoškega LUO in LZS. Vzdržujemo lastna zemljišča za krmne njive in remize, torej površine, na katerih lahko

Člani LD Bresnica - Podgorci ob 70-letnici

vse naravne populacije prsto-živečih živali najdejo svoj prostor za preživetje. Imamo lovsko družino, ki s svojimi društvenimi dejavnostmi tesno povezuje članstvo, da v prijateljskem vzdušju ob lovu in lovskih doživljajih složno opravljajo zahtevne upravljalvske naloge v lovišču in tako skrbijo za trajnostni razvoj.

Z vsem omenjenim menimo, da so vzpostavljeni dobre možnosti za prihodnje delovanje, saj nam načrtov nikoli ne zmanjka. Ob prejetih čestitkah za visoki jubilej se pogumno podajamo na nadaljevanje skupne poti v prihodnost.

Tomaž Lah

70 let LD Dobova

Lahko bi rekli, da je to pravzaprav 70 let prehojene poti z naravo in v lovišču. Za naravo je to le bežen utrinek časovne neskončnosti, za nas dobovske lovce pa zelo častitljiv in pomemben delovni jubilej, ki smo ga praznovali v soboto, 4. 6. 2016, pri gradnji doma na Pustačah in tako počastili 70-letnico delovanja. To je dogodek, ki se je zaradi svoje enkratnosti in častitljivosti trajno vtisnil v spomin vsakomur, ki je bil povezan z našo obletnico.

Dobovsko lovišče meji na slovensko-hrvaško mejo med rekama Sotlo in Savo, na zahodu se razprostira proti Brežicam, na severu proti cesti Globoko-Kapele in meri 2.258 hektarov. Lovska družina trenutno šteje 47 članov in članic, opažamo pa, da se število članstva zelo zmanjšuje, saj je bilo nekdanj v lovski družini tudi že 65 lovcev.

Člani LD Dobova ob 70-letnici pred svojim lovskim domom

Med poglavitne pridobitve v 70-ih letih štejemo dograditev lovskega doma, ki je bil uradno odprt leta 1982 ob praznovanju Krajevne skupnosti Dobova. Pri gradnji doma smo dobovske lovci opravili več kot 8000 prostovoljnih delovnih ur. Kmalu zatem smo se lotili gradnje strelišča za streljanje na glinaste golobe. V letu 1997 smo asfaltirali cesto iz vasi do lovskega doma. Prav prostovoljno delo je tisti pomemben in nezamenljiv dejavnik, ki krepi delovanje in sodelovanje članov lovske družine. V letu 2006 smo se odločili in naredili še kozolec, kasneje tudi novo hladilnico za uplenjeno divjad, ki je bila pogoj za sklenitev koncesijske pogodbe z MKGP za upravljanje lovišča. Pred nedavnim smo uredili tudi

novi strelišče za streljanje z MK-puško in prostor za pregled ter čiščenje uplenjene divjadi. Pred petimi leti smo razvili nov lovski prapor, saj je prejšnji po dolgih letih uporabe že odslužil svojemu namenu.

Mesto, kjer stoji lovski dom, je ob robu gozda, na čudoviti lokaciji, v mirnem naravnem okolju, in privablja ne samo lovce, ampak tudi starejše in mlajše občane, da v njegovi bližini preživijo prijetne trenutke.

Kot je na proslavi povedal in opisal starešina **Darko Petelinc**, smo v dolgih desetletjih v svojem okolju opravili res obsežno delo in smo z gospodarjenjem ter upravljanjem z divjadjo v našem lovišču lahko zadovoljni. Starešina se je med drugim zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali in prispevali

Foto: Z. Povlin

Alohjz Petelinc, najstarejši lovec LD Dobova (levo), in **Jože Cvetkovič**, najstarejši član z lovskim izpitom.

svoj del k izboljšavam in društvenemu napredku.

Povabilu na naše praznovanje so se odzvali član UO LZ Slovenije **Franc Zorko**, podpredsednik ZLD Posavje **Slavko Zakšek**, župan Občine Brežice **Ivan Molan**, predsednik KS Dobova **Mihael Boranič**, župnik **Matej Užmah**, predstavniki LD **Srnjak - Brdovečko prigorje** iz sosednje Hrvaške, s katero sodelujemo že enajst let. Prisotni so bili tudi mnogi člani posavskih LD, območnih gasilskih in kulturnih društev.

V kulturnem programu so sodelovali domači *Dobovski rogisti* in *Lovski pevski zbor Globoko*. Program je povezovala domača lovka **Ana Malovrh**.

V imenu dobovskih lovcev se

je starešina zahvalil vsem, ki so na slovesnosti s svojo prisotnostjo počastili naš praznik.

Zvone Pavlin

70 let LD Pesnica - Jarenina: proslava na Vajgnu

Lovstvo in lovci smo bili nekoč spoštovani člani družbe, danes pa?

Ob 70-letnici ustanovitve **LD Pesnica - Jarenina** je bilo pri lovskem domu na Vajgnu veliko lovsko zborovanje. Poleg domačih lovcev in njihovih prijateljev iz vse Slovenije so se ga udeležili tudi mnogi gosti, med njimi predsednik Lovske zveze Maribor in hkrati predstavnik Lovske zveze Slovenije **Marjan Gselman** ter pesniški župan **Venčeslav Senekovič**. Posebnega pozdrava so bili deležni lovski prijatelji iz pobratene LD Most na Soči, pod vodstvom starešine **Mira Kovačiča**, in iz prijateljske LD Vrhe, ki jih je vodil starešina **Miro Bratož**. Uvod v lepo slovesnost, ki je bila namenjena tudi spominu na nastanek slovenske države pred petindvajsetimi leti, je bil nastop Rogistov LZ Maribor. Zven njihovih lovskih rogov je bilo slišati daleč po Slovenskih goricah, saj je izpred lovskega doma na Vajgnu sijajen razgled vse tja do Boča, Donačke gore, Pohorja in nekaterih avstrijskih vršacev.

Udeležence zborovanja je pozdravil in nagovoril starešina LD Pesnica - Jarenina **Igor Pahor**.

Opisal je zgodovino 40-člankega lovskega kolektiva in se zahvalil vsem generacijam za požrtvovalno in predano delo v dobro narave in divjadi. Omenil je velike spremembe v naravnem okolju in opozoril, da »so zdaj za nas lovce že nekaj časa slabši časi in še na slabše gre. Namesto, da bi se posvetili naši osnovni dejavnosti,

da vsemu skupaj komaj slediš. Lovstvo in lovci so bili spoštovani člani družbe, danes pa nas nekateri želijo prikazati zgolj v negativni luči, kot tiste, ki pobijamo uboge živali iz veselja. Ja, res je, tudi uplenitev divjadi je del našega poslanstva, namenjenega zgolj ohranjanju ravnovesja med živalskimi vrstami in preprečevanja

nastajanja večjih gospodarskih škod. Za našo (lovsko) naravovarstveno usmeritev in dejavnost pa noče nihče slišati. Če ne bi bilo nas lovcev, bi iz narave izginila že prenekatera prostoživeča živalska vrsta. Mi smo določene vrste živali zavarovali že dosti prej, kot so to storile državne ustanove! Še več, v okolje smo vrnili že izginule prostoživeče vrste, kot sta na primer ris in alpski kozorog. Skrbimo ugodno stanje velikih zveri, kot sta rjavi medved in volk. Vsako leto opravimo na tisoče prostovoljnih delovnih ur s poudarkom na izboljševanju življenjskega prostora za divjad in vse prostoživeče vrste,« je med drugim povedal starešina Pahor. Udeležence sta z izbranimi besedami nagovorila in pozdravila starešina pobratene LD Most na Soči Miro Kovačič, ki se je zahvalil za izjemno uspešno in prijateljsko sodelovanje, in starešina prijateljske LD Vrhe Miro Bratož. Slednji je izrazil željo, da bi odslej obe LD še tesneje sodelovali,

LD Pesnica - Jarenina je ob 70-letnici razvila nov družinski prapor.

to je varovanju življenjskega prostora prostoživečih živali in upravljanju z divjadjo, izpolnjujemo kupe birokratskih dokumentov, ki nimajo nobene zveze z ohranitvijo narave. Namenjeni so le vodenju različnih statistik, ki kdo ve komu služijo in kje končajo na koncu. Z njimi zadovoljujemo zgolj želje birokratov, ki so tako ali tako namenjeni sami sebi, ne pa nam državljanom. Nekoč je bilo vse popolnoma drugače. Prostovoljno delo je bilo od države in družbe spoštovano in spodbujano. Zakoni in pravila se niso spreminjali tako pogosto kot danes, ko se komaj česa navadiš, pa se že spremeni;

Podpisali so listino o pobratanju med LD Vrhe in LD Pesnica - Jarenina.

Lovski kolektiv LD Pesnica - Jarenina pred lovsko koč

Foto: D. Ivčak

saj meni, da ju povezujejo mnogi skupni problemi, zlasti skrb za okolje divjadi.

Domače lovce in njihove goste je pozdravil tudi pesniški župan **Venčeslav Senekovič**. Lovcem je izrekel javno zahvalo za opravljeno prostovoljno delo, za ohranitev narave in divjadi, pa tudi za dobro sodelovanje z vsemi lastniki zemljišč, krajevnimi skupnostmi in Občino Pesnica. »Najprej ste lovci varuhi narave in šele nato tudi lovci. V skladu z lovsko etiko in vašim etičnim kodeksom, ki narekuje skrajno premišljeno ravnanje in ukrepanje. Razvijate tudi lovsko kulturo, kinologijo, se povezujete in sodelujete s sosednjimi LD in prijateljsko LD Most na Soči, vaš glas se sliši v lokalni skupnosti, ste aktivni v Lovski zvezi Maribor, skrbite za izobraževanje in uspo-

sabljanje članstva (brez znanja tudi v lovstvu ne gre), razvijate lovni turizem in strelstvo, organizirate čistilne akcije, negujete tovariške medsebojne odnose in ste eno od zelo aktivnih društev v občini Pesnica. Veseli nas, da dobro sodelujete z našimi kmeti in drugimi lastniki zemljišč, preventivno skrbite za čim manjšo škodo od divjadi, nudite oškodovancem odvrčalna sredstva in skušate biti korekten sogovornik z vsemi uporabniki prostora. Vse to se nam zdi vredno javno pohvaliti, saj danes nihče v prostoru ni več sam. Vsi smo odgovorni za naravo, ki jo moramo ohraniti tudi našim potomcem. Za vaše poslanstvo smo vam zelo hvaležni in na lovstvo smo v naši občini ponosni tudi zato, ker so vaši predhodniki v prvi polovici 20. stoletja poudarjali in izpostavljali slovenski značaj lovske organizacije in lovišče. To je bilo pogumno dejanje, za kar si zaslužijo dostojen zgodovinski spomin.» LD Pesnica - Jarenina, ki je že prejela najvišje občinsko priznanje, to je zlati grb Občine Pesnica, je ob 70-letnici delovanja podelil posebno priznanje in pesniškim lovcem zaželel veliko uspešnega dela pri ohranjanju ravnotežja v naravi.

Tudi predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman** jim je čestital in se jim zahvalil za prostovoljno delo v lovišču. Aktivnosti LD Pesnica - Jarenina so izjemno raznolike in ta LD, je poudaril, je med najbolj aktivnimi v mariborski območni zvezi. Spregovoril je o aktualnih dogajanjih v slovenskem lovstvu in izpostavil skrb zelene brazdovščine za negovanje lovskega izročila, lovske kulture in etike, predvsem pa za ohranitev divjadi in njenega naravnega okolja. To ostaja najtežja naloga, ki jo bodo lovci lahko opravili skupaj z drugimi uporabniki prostora in drugimi nevladnimi naravovarstvenimi organizacijami. Ob visokem jubileju LD Pesnica - Jarenina jim je izročil spominsko priznanje LZ Maribor. Nadvse slavnostno so podpisali listino o sodelovanju in prijateljstvu med LD Vrhe in LD Pesnica - Jarenina ter razvili nov družinski prapor. Zanj so številni darovalci prispevali trakove, srebrne in zlate žebličke. Vsem so izročili pisne zahvale. Spominska priznanja in zahvale so dobili tudi člani LD, nekateri med njimi tudi spominske plakate, ki so jih podelili še občini, gasilcem, KS in nekaterim ustanovam ter kmetovalcem. Za uspešno vodenje LD Pesnica - Jarenina so podelili plakete trem starešinam, in sicer so jih dobili **Ivo Šabeder**, ki je

LD Pesnica - Jarenina vodil od leta 1984 do 1990, **Alojz (Slavek) Polanec**, ki je bil na čelu LD polnih 18 let (od 1990 do 2008) in zdajšnji starešina **Igor Pahor**, ki LD vodi od leta 2008. Za izjemno zavzetost pri pripravi slovesnega praznovanja je dobil plaketo tudi **Dušan Ivičak**.

V izbranem kulturnem programu so poleg Rogistov LZ Maribor nastopili še učenci OŠ Pesnica pod vodstvom mentorice **Božene Arnejčič** in OŠ Jarenina z mentorico **Valerijo Vreča** ter z ubranim petjem še Pesniški oktet. Ob jubileju so izdali Zbornik, ki ga je uredil **Ferdinand Rojko**, v uredniškem odboru pa so bili **Andreja Gruber**, **Dušan Ivičak**, **Boris Ostrž** in **Ivan Šabeder**. V publikaciji, ki je izšla v nakladi dvesto izvodov, so s sliko in besedo orisali zgodovino te LD in njena prizadevanja za varstvo narave ter divjadi v sedmih desetletjih delovanja. Objavili so nekaj zanimivejših statističnih podatkov, sezname članstva, zapis o sodelovanju pesniških lovcov v vojni za Slovenijo leta 1991 in še nekaj spominskih zapisov.

M. Toš

LD Mala Nedelja praznovala 70-letnico

Na hribu na Radoslavskem bregu je bila 11. 6. 2016 slovesnost ob 70-letnici delovanja LD Mala Nedelja.

LD Mala Nedelja je 27. 8. 1946 ustanovila skupina devetih lovcov. V naslednjih letih se je število članov povečevalo, tako da so jih imeli leta 2008 kar 73, v naslednjih letih pa se je počasi zmanjševalo. Zadnje čase opažajo, da se zanimanje mladih za včlanitev v lovske vrste manjša. Zdaj LD šteje 55 članov, katerih povprečna starost je 58,9 leta in se žal še viša, saj je najmanj ena tretjina članov že dopolnila 65 let starosti.

Leta 1977 je bil pomemben dogodek, ki še vedno bogati našo razpoznavnost. Takrat je namreč nastalo pobratenje med LD Bučkovci, kot se je takrat imenovala naša LD, in med LD Mala Gora. Po skoraj štiridesetih letih dobrega sodelovanja so odnosi med člani obeh LD še vedno na visoki ravni, stkale so se mnoge prijateljske in družinske vezi. Generacije se menjavajo: prihajajo mladi z novimi idejami in pobudami. Prepričani smo, da se bosta naše dolgoletno dobro

Kolektiv LD Mala Nedelja se je fotografiral na dan proslave 70-letnice.

sodelovanje in prijateljstvo še okrepila.

Na prireditvi so se zbrali lovci, kmetovalci, prijatelji, vinogradniki in drugi krajani Male Nedelje in bližnje okolice. Tudi vreme je bilo naklonjeno prireditvi. Prisotni so bili predstavniki osmih LD in pet PGD s prapori. Proslava, ki jo je vodila **Nada Tomanič**, se je začela s Hubertovo mašo, ki jo je za lepo okrašenim začasnim oltarjem daroval malonedeljski župnik **Srečko Fras**. Med mašo so peli Malonedeljski fantje ter igrali Rogisti ZLD Prlekija. Po maši je sledil kulturni program.

Na proslavi je bil slavnostni govornik starešina LD Mala Nedelja **Albin Bratuša**, ki je kronološko

ci iz OŠ Mala Nedelja. Za smeh sta pod mentorstvom **Danice Potrč** poskrbela **Franček** in **Micika**.

Po kulturnem programu je predstavnik LZS in tudi predsednik ZLD Prlekije **Gorazd Kuhar** podelil odlikovanja LZS: red za lovske zasluge I. stopnje (zlati) so dobili: **Tomaž Šišernik**, **Franc Vajndorfer** in **Ludvik Filipič**; red za lovske zasluge II. stopnje (srebrni): **Mirko Lebar** in **Ciril Zupančič**; zlati znak LZS za lovske zasluge: **Boris Filipič**, **Ignac Karba** in **Mirko Gerič**; znak LZS za lovske zasluge: **Igor Fistrovič**, **Anton Špindler**, **Drago Štuhec** in **Tomi Tomanič**. Jubilejni znak za petdeset let članstva v LD je dobil **Franc Vajndorfer**, za štirideset

Foto: Š. Lovrenčec

Najzaslužnejši člani so prejeli odlikovanja LZS.

opisal vso zgodovino LD Mala Nedelja od nastanka do danes. Poudaril je nenehno skrb lovcov za ohranitev narave in divjadi, predvsem ohranjenega in čistega okolja, v katerem živi.

V kulturnem programu so sodelovali še: Godba na pihala iz Male Nedelje, malonedeljske pevke Soside, dolgoletni član LD Mala Nedelja **Franc Vajndorfer**, ki je recital pesem Turjaška Rozamunda, **Ludvik Rudolf** z recitacijo priložnostne pesmi in otro-

let pa **Jože Čirič**, **Anton Filipič** in **Franč Feuš**.

V imenu KZS je predstavnik Zveze lovskih kinologov Pomurja **Sašo Ferenčič** izročil **Danilu Majenu** zlati znak KZS za kinološke zasluge, **Ignacu Karbi** pa srebrni znak KZS.

Starešina LD Mala Nedelja **Albin Bratuša** in njegov namestnik **Tomaž Šišernik** sta priznanja LD Mala Nedelja podelila vsem LD v ZLD Prlekija, pobrateni LD Mala Gora pri Kočevju in

nekaterim zaslužnim skupnostim ter posameznikom. Zahvale sta izročila vsem, ki so kakorkoli pomagali pri pripravi praznovanja ob 70-letnici LD Mala Nedelja. Posebno priznanje oziroma spomin na obletnico so prejeli tudi vsi člani LD Mala Nedelja.

Na koncu je starešina **Albin Bratuša** povabil vse navzoče na veselo druženje s pogostitvijo in živo glasbo.

Štefan Lovrenčec

LD Mirna je praznovala

Udeleženci še dolgo ne bomo pozabili velikega slavlja, ki ga je **Lovska družina Mirna** priredila 4. 6. 2016 pri svojem lovskem domu v Zapužah pri Mirni. Tudi mi smo namreč proslavili sedemdesetletnico obstoja LD.

Lovsko družino Mirna je že leta 1946 ustanovilo osem takratnih občanov: **Franjo Bulc, Darij Berce, Franc Ajdišek, Marko Bulc, Franc Grdin, Alfonz Gregorčič, Marijan Jenko in Franc Rozman**.

Slovesno razvitje novega družinskega prapora, odprtje nove sodobne hladilnice za uplenjeno divjad in več kot 600 m² asfaltirane dvoriščne površine je izkupiček nekajmesečne intenzivne marljivosti in priprav vseh 43 članov. Slovesnost so dopolnili z bogatim kulturnim programom, v katerega so se vključile tudi plesalke medobčinske folklorne skupine Nasmeh, Moški pevski zbor Društva upokojencev Mirna, skupina Vaški pevci iz Šentruperta, Trebanjski občinski pihalni orkester, Rogisti ZLD Novo mesto, zvrstili so se pozdravni nagovori starešine LD Mirna **Jožeta Šepica**, predsednika LZS mag. **Lada Bradača**, predsednika ZLD Novo mesto **Franca Jarca**, podžupanje Občine Mirna **Barice Kraljevske** in prejeli smo pozdrave sosednjih LD; še posebno veseli smo bili čestitke pobratene LD Javornik - Postojna s spominskim darilom. Veliko zahvalo so si od vodstva LD zaslužili vsi darovalci žebličkov na drogu prapora in predvsem darovalci spominskih trakov. Največji darovalec za prapor je bil **Matic Šepec**. Posebno priznanje za izredno finančno in materialno pomoč pri uresnitvi načrtovanih projektov sta prejela dolgoletna najstarejša člana LD **Lado Kocijan** in **Marko Bulc**.

Že v začetnih desetletjih se je mirsko lovstvo uspešno vključilo v širšo družbeno skupnost in tvorilo sodelovalo pri razvoju družbe.

Vzorno smo sodelovali s krajevno skupnostjo, občino, osnovno šolo, Zvezo lovskih družin NM ter LZS in tudi s sosednjimi lovskimi družinami. Oblikovali smo Bazen lovskih družin mirnske doline, povezovali smo se z bolj oddaljenimi lovskimi družinami, kot je LD Javornik - Postojna, s katero smo že leta 1983 podpisali listino o pobratenju. Prijateljsko smo se dolga leta družili tudi s hrvaškim Lovačkim društvom Srna iz Velike Gorice, organizirali smo ogleda lovskih razstav in nekaj poučnih strokovnih ekskurzij, postavili smo tudi odmevne lovske razstave v našem lovskem domu in

v Osnovni šoli na Mirni. Naši člani se neprestano in sproti izobražujejo; tako imamo v naših vrstah kar nekaj lovskih tehnikov/mojstrov, lovskih čuvajev, preglednikov uplenjene divjadi (usposobljenih oseb), strelskih sodnikov, uspešnih kinologov in še bi lahko našteval. Leta 1996, ob petdesetletnici, smo izdali poučno brošuro o zgodovini naše LD. Že od vsega začetka smo lovskemu strelstvu namenjali velik poudarek, saj smo se zavedali, da je dober strelec tudi dober lovec. Taka prizadevanja so vidna tudi dandanes, saj so naši mladi lovci odlični strelci in na tekmovanjih

dosegajo zavidljive rezultate; tudi na državni ravni.

Zelo smo ponosni na naše člane, ki so več let uspešno sodelovali na višji ravni slovenske in mednarodne lovske organizacije. **Franjo Bulc** in sin **Janez** sta že nekaj let po vojni pomagala pri vzpostavitvi sodobne lovske organizacije na Slovenskem in prav tako Kinološke zveze Slovenije (Franjo Bulc). Naš še edini živeči ustanovni član LD, inž. **Marko Bulc**, je osem let predsedoval tedanji Lovski zvezi Jugoslavije, zatem je bil podpredsednik CIC, naslednji mandat pa je predsedoval tudi najvišji mednarodni organizaciji, Mednarodnemu svetu za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC.

Menimo, da za divjad skrbimo dokaj uspešno. Žal pa ne moremo zaustaviti zmanjševanja številčnosti male divjadi: jerebice, fazana, sloke, kozice, prepelice. V našem okolju so na robu preživetja tudi poljski zajec, vidra, postovka, gozdni jereb in nekatere zavarovane vrste rac. Takemu žalostnemu stanju je v zadnjih desetletjih poglavito pripomogla predvsem pretirana uporaba strupov za uničevanje škodljivcev na kmetijskih površinah, spremenjen način kmetovanja, verjetno pa tudi naravne zakonitosti, podnebne spremembe, ki pa so po drugi strani poskrbele za povečanje številčnosti velike parkljaste divjadi, predvsem jelenjadi, divjega prašiča, ponekod damjaka, v zadnjem času tudi zavarovanega medveda.

Zadnji mandat je vodenje naše LD prevzela pomlajena ekipa lovcev, kar je bila dobra odločitev članstva, saj so uspehi že opazni. Zato bomo tej ekipi zavzetih lovcev še naprej zaupali in jih pri zahtevnem delu tudi podpirali.

Dušan Zakrajšek

Nadvse zaslužen priznanje je ob 70-letnici LD Mirna prejel ustanovni član inž. Marko Bulc.

Spominski trak na nov prapor so pripeli tudi lovci pobratene LD Javornik - Postojna.

Foto: D. Zakrajšek

Lovski tabor v Črni na Koroškem

V urbarju Gospostva Pliberk na Koroškem iz leta 1570, ki ga je dal sestaviti **David Ungnand**, baron iz Ženeka, gradu v bližini Globasnice, je zapisano:

»V Črni obstajata dva velika gozda, v katerih je veliko divjadi, in sicer jelenov in srn, medvedov in divjih prašičev. Prvi, ki mu je ime Lipovec (op.: današnji Smrekovec) je po eno miljo hoda dolg in širok. Drugi, imenovan Peca, je tudi približno eno miljo hoda dolg in širok in so v njem tudi gamsi.

Tam je naseljenih dvanajst kmetov, ki so dolžni loviti medvede, in kakor hitro ustrelijo medveda ali divjega prašiča, so dolžni oddati to divjačino v graščino Pliberk. Zato prejmejo od vsakega medveda dve šapi in pečenko. Če ustrelijo srno, jo morajo prav tako oddati v Pliberk. Za vsako srno dobe po štiriindvajset beličev.«

(Dr. Anton Svetina, Lovec, 4. junij 1965)

Ta zapis iz urbarja na nek način lahko štejemo za začetek organiziranega lova v Črni na Koroškem. V tistih časih je to pomenilo dodaten zaslužek, veliko pridobljenega znanja o lovu in navsezadnje tudi lovskega veselja.

To je dober temelj za nastanek določenega vedenjskega vzorca, saj Črna še vedno slovi po dobrih lovcih na vse lovne vrste, ki živijo v gorskem svetu.

Lovci vemo, da je mogoče največ znanja pridobiti od očeta ali deda ob praktičnem lovu. Ni naključno, da so tu skozi vsa leta odlični »petelinarij«, »gamsarji«, »jelenarji« in še drugi specialisti za lov na divjad posamezne vrste.

Lani smo lovci iz Črne ustanovili lasten **Lovskogojitveni bazen Črna** (LD Koprivna - Topla, LD Bistra in LD Pogorevc) in si smelo zastavili delo.

V ospredju ni več toliko načrtovanje odvzema, usklajitev in uresničevanje načrtov odvzema v loviščih, kot pa druženje lovcev ob lovskih razstavah, lovskih mašah, skupnih lovih, na izletih, tekmovanjih in pri promociji lovstva.

Ena od prednostnih nalog je predstavljanje dejavnosti lovcev med mladimi in iz tega izhaja odločitev za organizacijo prvega **lovskega tabora** pri nas.

Na Osnovni šoli Črna smo pri ravnateljici **Romani Košutnik** naleteli na razumevanje. Določili smo datum, in sicer 13. in 14.

Skupinska fotografija udeležencev prvega lovskega tabora v Črni na Koroškem

Rukača Damjan Zdovc in Blaž Šuler sta popestrila lovske užitke.

junij 2016. Ciljna skupina so bili devetošolci, kraj tabora pa lovška koča Ježev, **LD Bistra**.

Seveda je bilo tudi nekaj težav: devetošolci so praktično končali šolanje v osnovni šoli, napovedano je bilo slabo vreme na višji nadmorski višini in tudi spanje na skupnih ležiščih je lahko težava za mladostnike, vajene le svoje domače postelje.

Že kakšno uro pred uradnim začetkom tabora so se na Ježevem znašli vsi učenci s štirimi učiteljicami in velika skupina lovcev. Nekaj jih je bilo določenih, da bi mladini povedali kaj o lovu, drugi so imeli nalogo, da bodo zvečer mlade odpeljali na praktičen lov, tretji pa so bili zadolženi, da so se udeleženci v koči dobro počutili tako ob hrani kot solidnem spancu.

Najprej je bilo treba predstaviti teme, način dela in izvajalce. Mladim so morali povedati o lovu take stvari, ki jih nekateri ne želijo slišati. Kar hitro so mladci ugotovili, da ima tudi kmet rad kravo ali ovčko, ki pa jo na koncu odpelje v zakol, da ima vrtnar rad

cvetlico, ki jo kasneje utrga, da ima gozdar ali kmet rad drevo, ki ga poseka, in da imamo tudi lovci radi divjad, ki jo moramo po načrtu tudi odstreliti. Veliko smo se pogovarjali o spoštovanju lovcev do divjadi, medsebojnem tovarštvu in spoštovanju lovcev, lovski kulturi, lovskih običajih in z lahkoto so mladi razumeli temeljne zahteve Kodeksa slovenskih lovcev.

S pomočjo preparatov (nagačenih živali, rogovij, zobovja) in filmov smo jim predstavili glavne vrste divjadi naših širnih gozdov in polj.

Težko so čakali na kosilo, tudi pravo lovsko. Skoraj vsi so se razveselili srnjakovega golaža in polente, ki so ju s slastjo pojedli.

Po krajšem odmoru smo nadaljevali s programom; spoznali so orožje in za konec streljali na strelišču. Še lovci smo bili presenečeni nad uspešnim streljanjem, saj so kar štirje nastreljali 50 krogov (od 55 mogočih) in za to dobili priznanje v obliki sladkih nagrad.

Nato je sledilo presenečenje.

V Črni bomo letos organizirali Državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja in v goste sta prišla tudi dva »rukača«, **Blaž Šuler** in **Damjan Zdovc**. Mladim sta prikazala, kako se oglašata jelen v času svoje ljubezni. A to še ni bilo vse; povedala sta jim zanimivo avtorsko zgodbo (Blaž Šuler) o rasti ruševcev, jih oponašala in navdušenju ni bilo konca. Hvala Blažu in Damjanu, ki sta naredila več kot sto kilometrov, da sta prišla med nas!

Časa ni bilo na pretek, kajti počasi se je bližal večer in najavljeni odhod z lovca na lov. Za to priložnost se nam je pridružilo še nekaj lovcev in vsak je s svojim avtomobilom odpeljal nekaj mladih v predele Bistre in Koprivne, bogate z divjadjo. Zanimivo, prav vsaka skupina je videla srnjad, nekateri so jo tudi fotografirali, drugi pa so sploh celo prvič v življenju opazovali muflone.

Pošteno lačni so se vrnili na Ježev. Na palicah, ki so si jih sami urezali in ošilili, so si na ognju spekli klobase. Prav po lovsko in menda so bile zelo okusne, kajti vsaj katero dekle tisti večer ni bila več »vegetarijanka«.

Seveda so mladi tudi noč nekako le preživeli.

Naslednji dan smo nekoliko dlje poležali in čakali na obisk predsednika Koroške lovske zveze **Dušana Leskovca**, ki je mladim povedal nekaj o zgodovini lova v Sloveniji, organiziranosti lovske zveze in Osnovni šoli Črna podaril knjigo v spomin na prvi lovski tabor.

Za zaključek smo lovci, čeprav je začelo deževati, organizirali piknik, na katerega smo povabili tudi starše učencev.

Da ne pozabim; na taboru smo imeli še dva obiska: obiskali sta nas županja Občine Črna na Koroškem mag. **Romana Lesjak** in ravnateljica Osnovne šole Črna **Romana Košutnik**.

Na koncu sledi ocena. Lovci, ki smo sodelovali, menimo, da je tabor v celoti dobro uspel in da je v tej smeri vredno nadaljevati. Želimo si, da bi tabor postal tradicionalen. Že na majice, ki smo jih podarili mladim ter učiteljicam, smo napisali *1. lovski tabor Ježev 2016*, kar kliče, da bo tabor imel nadaljevanje. Navsezadnje je tudi to naše lovsko poslanstvo.

Še enkrat hvala mladim, učiteljicam in lovca **Gregorju Vrabiču**, **Marku Jelenu**, **Alešu Vrabiču**, **Borisu Verdevu**, **Katjuši Modreji**, **Branku Gorzi** in še drugim, ki se jih kar bojim naštevati, da ne bi koga pozabil.

Janez Švab

Náš lovski tovariš **Tone Klančar** (član LD Cerknica) se je rodil 10. 6. 1926 v Cerknici v delavski družini. Letos praznuje svoj visoki življenjski jubilej

– 90-letnico. Že ob rojstvu so mu rojenice v zibel položile veliko ljubezen do narave in vsega, kar se dogaja v njej. Kot malčku sta mu oče in stric Lojze bogatila znanje o zakonitostih, ki vladajo v našem hrkhem naravnem okolju. Ta spoznanja je v poznejšem življenju vedno spoštoval in si dopolnjeval znanje o tem. Najmlajša leta je preživljal v osrčju notranjskih gozdov in spoznaval neizmerno pestrost narave in jo sprejemal v vsej njeni prvobitnosti ter nespremenljivosti. Osnovno šolo je končal v domačem kraju, gimnazijo pa v Ljubljani, kjer ga je presenetila italijanska okupacija. Ko je okupator vdrl na naše ozemlje, se je z napredno zavestjo in notranjsko trmo že leta 1941 vključil v osvobodilno gibanje. Italijanski okupator ga je aretirjal in obsodil na eno leto zapor. Leta 1942 so ga izpustili, kar je takoj izkoristil za ponovno vključitev v odpor. Eno leto je deloval kot »terencec«, leta 1943 pa se je priključil partizanskim enotam, s katerimi se je bojeval vse do osvoboditve. Po končani vojni je služboval v organih za notranje zadeve in teritorialne obrambe v raznih krajih Slovenije in Jugoslavije. Za svoje vestno delo in zasluge je prejel številna visoka vojaška in državna priznanja ter odlikovanja.

V lovske vrste je vstopil leta 1949 in takoj prevzel vrsto zahtevnih in odgovornih nalog, ki jih je opravljal z njemu značilno zagnanostjo in prizadevnostjo. Ko se je leta 1954 vrnil v rojstni kraj, se je vključil v LD Cerknica, ki ga je zaradi delavnosti in pravičnega odnosa do lova delegirala v UO območne Lovske zveze Postojna, v okviru katere je deloval vse do preoblikovanja v ZLD Koper. Delovne obveznosti so ga prisilile, da se je preselil v Postojno, kjer se je včlanil v LD Javornik. Zaupali so mu funkcijo tajnika družine, pozneje pa starešine in predsednika IO. Leta 1960 je bil službeno premeščen v Koper, kjer je deloval do leta 1969. Tam se je včlanil v LD Rižana. V takratni Obalno-Kraški ZLD Koper je opravljal pionirsko delo pri vzgoji mladih lovcov, saj je bil v letih 1960 do 1968 tam predsednik izpitne komisije, sedem let gospodar in eno leto predsednik, hkrati pa je bil tudi član UO LZS. Leta 1969 je bil službeno premeščen v Ljubljano, kjer je bil v letih 1969 do 1979 član IO LZS, predsednik komisije za SLO in DS ter član komisije za SLO in DS pri Lovski zvezi Jugoslavije. Ko se je leta 1986 za stalno vrnil v rojstni kraj, je leta 1987 prevzel funkcijo predsednika IO Notranjskega LGO, ki jo je opravljal do leta 1992. Poleg tega je bil v letih 1986 do 1988 tudi starešina in predsednik IO pri LD Javornik v Postojni. V naši LD je bil v letih 1989 do 1991 starešina in predsednik IO, od leta 1991 do 1993 predsednik NO, od 1987 do 1992 pa tudi predsednik Notranjskega LGO Cerknica. Od leta 1993 do 2001 je bil član Odbora gojitvenih lovišč LZS, od leta 2000 do 2007 je bil predsednik izpitne komisije v naši LD. Vse zaupane mu naloge je Tone vedno opravljal z njemu lastno vestnostjo in prizadevnostjo. LZS in

vodstva območnih ZLD, v katerih je deloval, so mu podelile zaslužena priznanja in odlikovanja; prejel je znak za lovske zasluge, priznanje Obalno-Kraške ZLD Koper, red za lovske zasluge II. in I. stopnje, srebrni red Lovske zveze Jugoslavije. Kot človek je Tone izjemno prijeten in družaben sogovornik, ki rad prisluhne sogovorniku. Še do nedavnega je v času jelenjega roka rad prihajal v lovsko kočjo na Javornikih. Rad nam je povedal marsikatero šaljivo, pa tudi bridko iz minulih let. Dolgo je že v pokoju, vendar kar zadeva lovstvo, je še vedno dejaven, saj se redno udeležuje posvetov in vestno izpolnjuje vse obveznosti do lovske družine. Tone še vedno zelo rad zahaja v naravo, še vedno se udeležuje tudi jesenskih skupnih lovov.

Ob visokem jubileju mu lovci želimo obilo dobrega zdravlja, osebnega zadovoljstva in razumevanja doma in med nami!

LD Cerknica – F. M. Lovska zveza Slovenije

Maksimiljan Kramljak, Maks, kot ga kratko kličejo lovci in prijatelji, je 16. 2. 2016 praznoval svoj 70. rojstni dan.

Maks se je rodil na Vodrižu, v srcu prelepih lovskih revirjev v bližini Podgorja pri Slovenj Gradcu in se že od otroštva usodno povezal z naravo, kar je v veliki meri prenesel tudi na svojo družino. Po končanem šolanju se je kot električar zaposlil najprej v Železarni Ravne na Koroškem, od leta 1973 do odhoda v pokoj (leta 2006) pa je služboval v podjetju Lesna – TIP Otiški vrh.

Ob delu so hitro tekla leta in desetletja njegovega življenja. Leta 1970 se je aktivno vključil v delo naše lovske družine Podgorje. V tem času je opravljal veliko dela tudi na lovskem področju. Maks je delaven in prizadeven lovec z zavirljivim znanjem in dobrim poznavanjem razmer v slovenskem lovstvu. Najbolj pa ga je zaznamovalo delo na področju lovske kinologije. Neutrudno se je vedno rad odzval in pomagal lovskim tovarišem pri iskanju obstreljene divjadi. Z njegovo hanovsko barvarko Sito sta v obdobju od leta 1980 do 1992 izsledila več kot 150 glav velike divjadi in ji tako skrajšala muke, upleniteljema pa odvalila kamen od srca in izročila marsikatero trofejo. Maksova lovska strast in poslastica je bil lov na divje prašiče. Zanje je uredil tudi družinsko krmišče in jih tam kar nekaj »položil na ščetine«.

Po nesreči leta 2007, ko si je poškodovale hrbtenice, se je njegova lovska intenzivnost nekoliko zmanjšala, vendar še vedno redno zahaja v lovišče in aktivno sodeluje pri upravljanju naše LD in nam deli prepotrebne nasvete. Maks je klen in pošten lovec. Marsikdaj je njegova beseda tudi osterjša, vendar je njegov namen usmerjen v prid divjadi in dobrega vodenja LD. Lovci ga spoštujemo in imamo radi, zato smo mu zaupali mnogo odgovornih funkcij. Funkcijo starešine je opravljal v letih od 1988 do 1994, gospodar je bil v letih od 1984 do 1988 in od 1994 do 1997, član UO LD (1976 do 1984 in od 2013 naprej), član NO LD pa je bil v letih od 2005 do 2013. Od leta 2009 je predsednik komisije za ocenjevanje

trofeje. Član UO Koroške LZ je bil v letih od 1994 do 1997.

Za njegovo nesebično delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Leta 2014 je prejel jubilejni znak za štiri deset let članstva. Prav tako je prejel dve priznanji Koroške lovske zveze ter od KZS zlati znak za kinološke zasluge.

Kramljak je usodno povezan s kulturnim dogajanjem v domačem okolju in širše. Bil je med ustanovnimi člani

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnik

Franc Hribar, LD Sela pri Kamniku

90-letnik

Evgen Marijan Bogataj, LD Dole nad Idrijo
Evgen Hodošek, LD Dolina
Franc Klevišar, LD Loka

85-letnik

Žan Borštnik, LD Cajnarje
Franc Laharnar, LD Planota
Martin Lepšina, LD Globoko
Franc Puncuh, LD Vransko
Franc Urbajs, LD Šentjur
Ciril Vidrih, LD Rakek
Martin Rudolf Vižintin, LD Podgorje

80-letnik

Maksimiljan Antolič, LD Ormož
Dušan Arh, LD Krško
Janez Grabušnik, LD Voličina
Stanislav Kranjc, LD Dobrova
Zoran Lešnik, LD Šentilj v Slovenskih goricah
Rafael Mavri, LD Porezen
Anton Oblak, LD Velike Lašče
Milan Potokar, LD Višnja Gora
Janez Seme, LD Trbovlje
Jožef Srebot, LD Gradišče, Košana

75-letnik

Ludvik Anzeljc, LD Begunje
Jožef Bračič, LD Zavrč
Alberto Crasnich, DSL FJK Doberdob
Stanislav Čadež, LD Križna gora
Stanislav Čuček, LD Voličina
Milan Gartner, LD Nomenj, Gorjuše
Igor Grošelj, LD Osilnica
Franci Groznik, LD Višnja Gora
Štefan Horvat, LD Dolina
Valentin Jenko, LD Križna gora
Jože Kodrič, LD Podbočje
Franc Kosec, LD Lukovica
Mihail Likar, LD Javornik
Janez Mušič, LD Dobrova
Franc Podhovanik, LD Jamnica
Julij Rakar, LD Gradac
Silvijo Ružič, LD Kras, Dutovlje
Anton Šircelj, LD Smuk, Semič
Anton Šostarič, LD Juršinci

Pevskega zbora LD Podgorje, kjer je prepeval deset let. Posebno ima rad gledališko umetnost, saj kot ljubiteljski igralec že od leta 1968 sodeluje pri KD Šmiklavž, v zadnjih letih pa tudi kot avtor in režiser dosega izjemne uspehe.

Lovci LD Podgorje želimo našemu Maksu še veliko lepih lovskih, kulturnih in drugih doživetij ter še mnogo zdravih let.

LD Podgorje – Š. D.

Feliks Taciga, LD Stoperce
Feruccio Tripar, LD Istra, Gračišče
Alojz Urh, LD Begunje
Stanislav Volčanjšek, LD Pišece
Karel Vrabec, LD Kras, Dutovlje
Milan Žgajnar, LD Krka

70-letnik

Janez Babič, LD Ljutomer
Leon Behin, LD Mala gora
Franc Blažič, LD Velenje
Karel Bunderla, LD Grad, Kuzma
Jožef Debevec, LD Hrenovice
Tatjana Dušek, LD Gabrovka
Marjan Gajšek, LD Šentjur
Jožef Gril, LD Ribnica in LD Pugled
Jože Hodnik, LD Stara Fužina
Mihail Kaiser, LD Boč na Kozjaku
Stane Kavčič, LD Lazina
Anton Koritnik, LD Vojkovo
Rado Košir, LD Dovje
Urban Lebeničnik, LD Slovenske Konjice
Edvard Ljubec, LD Ljutomer
Marjan Lombar, LD Begunjsčica
Janez Lorgar, LD Boč
Emilijan Milan Lužnik, LD Stol, Žirovnica
Štefan Matvoz, LD Smrekovec, Šoštanj
Boris Jožef Može, LD Tabor, Sežana
Štefan Novak, LD Slovenj Gradec
Vincenc Peternej, LD Porezen
Vinko Peternej, LD Porezen
Jožef Petrič, LD Polšnik
Miroslav Pintar, LD Bohinjska Bistrica
Vojko Pirher, LD Ljutomer
Andrej Požar, LD Bukovje
Ivan Prah, LD Veliki Podlog
Franc Rotar, LD Prežihovo
Borut Saksida, LD Javornik, Postojna
Vojko Sanič, LD Grgar
Milan Schweiger, LD Črnomelj
Stanislav Simončič, LD Zabukovje
Franc Slejko, LD Brje, Erzelj
Karol Stopar, LD Toplice
Franc Trebušak, LD Trbovlje
Aleksander Vidmar, LD Javornik

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Se bo los vrnil tudi v slovenska lovišča?

Los (*Alces alces*) je velika žival, saj odrasli samci lahko tehtajo tudi do 800 kg ali več. Prenekateri slovenski lovec je losa že uplenil v kanadskih, nordijskih, poljskih ali sibirskih loviščih. Ta veliki rastlinojed potrebuje za svoje življenje veliko hrane in miru, kar najde predvsem v obsežnih gozdovih, močvirjih in tundrah severnih dežel. Manj pa je znano, da so naši davni predniki pred 10.000 leti lovili lose tudi v naših loviščih, na ozemlju zdajšnje Slovenije. Območja južne Evrope, ki niso bila pod ledom, so bila v ledeni dobi verjetno po vegetaciji primerljiva s sedanjimi razmerami na območju evropskega severa. V nekaterih predelih Evrope (Saška, Češka) je v manjših tropih živel še v 16. in 17. stol. (Biologzentrum Lienz). V 19. stol. so posamezne živali naseljevali v svoja lovišča evropski plemenitaši. Na Poljskem se je v rezervatih v letu 1952 število losov od 200 glav povečalo na 4.500 glav v letu 1985, zdaj jih je že več kot 10.000. In od tam se zdaj selijo proti jugu, v Avstrijo, na Češko in Slovaško. Jih lahko v bližnji prihodnosti srečamo tudi pri nas, saj je nekdanje živel tudi na našem ozemlju?

V Loških razgledih, št. 32, iz leta 1985 (izdajajo jih Muzejska društva Škofja Loka, Železniki in Žiri), je paleontologinja **Katarina Krivic** predstavila najdbo ostankov losa, ki so jo našli jamarji Društva za raziskovanje jam iz Kranja v breznu na Soriški planini na nadmorski višini 1.350 m. To brezno se od te najdbe naprej imenuje Losovo brezno. V globini 22 m navpičnega brezna so našli rogovje in celotno okostje tega jelena (fotografija K. Krivic), po-

Foto: M. Migas

dobno najdbo so našli tudi v jami pri Glažuti. Analiza je pokazala, da je los v brezno na Soriški planini padel pred 1685 leti (+ – 95 let), torej okrog leta 400 našega štetja.

Arheologi so do leta 1985 na slovenskem ozemlju od Gorenjske

do morja na kar štirinajstih najdbah paleontoloških bivališč ali zavetišč ledenodobnega človeka našli fosilne ostanke losa (glej pregledno karto najdišč iz LR). Dve najdišči sta celo na naši obali. Vedeti moramo, da se je v zadnji ledeni dobi morska gladina znižala

Losovo rogovje s Soriške planine

Foto: K. Krivic

Pregledna karta najdišč fosilnih ostankov losa (*Alces alces*) na ozemlju Slovenije

kar za 130 m in naj bi se prednica zdajšnje reke Soče izlivala v morje nekje pri Zadru. Vegetacija slovenske obale je bila takrat verjetno primerna za življenje losa. Njegove ostanke so našli tudi v Krapini in jih imajo med paleontološkimi najdbami tudi v Avstriji, na Češkem ali Slovaškem. Torej je povsem jasno, da je zaradi spremembe podnebnih in ekoloških razmer v 10.000 letih po ledeni dobi los počasi izginjal z našega ozemlja. Mlajše najdbe od tiste na Soriški planini pri nas do zdaj niso našli.

V zadnjih desetletjih biologi, gozdarji in lovci iz bližnjih držav

na severu Evrope losu namenjajo precej pozornosti. Za razliko od naših zdajšnjih naravnih razmer, ki niso primerne za življenje losa, imajo v nižinskih obrečnih predelih Avstrije (Podonavje), na Češkem in Slovaškem ustrežnejše razmere, ki so primerne za življenje losa. Lovski in gozdarski strokovnjaki objavljajo prispevke o zdajšnji prisotnosti losa na njihovem ozemlju in tudi o posamičnih poskusih ponovne naselitve tega največjega recentnega jelena. Prispevke objavljajo tudi na spletu. Avtor **Erich Steiner** iz Biologzentrum Linz je objavil prispevek (v slov. prevodu) *Vračanje losa v Avstrijo*. V njem so navedbe, da so v Avstriji leta 1980 zabeležili pojav šestih losov (ob meji s Češko), ki so povzročali škodo na gozdnem drevju, posebno je bila na udaru jelka (lupljenje in objedanje). Manj škode so zabeležili na listavcih in boru, smreke pa se skoraj niso dotaknili. Ograje, ki so bile postavljene za zaščito nasadov, je los preskočil ali podrl. V naslednjih letih so našli povožene tri živali (vlak ali povoz na avtocesti). Leta 1990 so zabeležili petdeset opazanj losa v obmejnih predelih s Češko, saj reka Donava za losa ni resnejša ovira, ker je odličen in vzdržljiv plavalec. Zaradi škode, ki so jo povzročali, je Gozdna uprava iz Gmundna zaprosila in tudi dobila dovoljenje za odstrel in leta 1991 odstrelila eno losjo košuto in enega enoletnega samca – šilarja. Naslednje leto so dobili dovoljenje za odstrel še treh losov, ki pa ni bil uresničen, saj so se losi umaknili nazaj na Češko. Leta 1991 so Avstrijci pripravili mednarodni seminar z naslovom *SOS – los*. Češki gozdarski in lovski strokovnjaki so na seminarju poročali, da pri njih z losom nimajo tako slabih izkušenj, kot so poročali Avstrijci; njim so celo očitali, da so odstrelili njihova losa, čeprav bi morali vedeti, da jih oni varujejo že desetletja. V lovskoribiški reviji *Myslivost* občasno objavljajo prispevke o opazanjih pojavov losa. Na Slovaškem redno videvajo posamezne živali (losi ne živijo v tropih) tudi v osrednji Slovaški, v Nizkih Tatrah in Rudogorju. Tja losi prihajajo po naravnem koridorju in se širijo s Poljske, kjer beležijo kar okoli 10.000 glav te velike jelenjadi. V zahodnih Tatrah na Slovaškem in Češkem je pred dvajsetimi leti v naravi živel vsaj deset losov, v prispevku o losu, v objavljenem v reviji *Myslivost*, pa so januarja 2015 poročali, da na Češkem v naravi živi že 40 do 50 losov. V obeh deželah so začeli z raz-

iskovalnim projektom ponovne prisotnosti losa v naravnem okolju. Menijo namreč, da imajo še dovolj primernih in obsežnih gozdnih ter močvirnih območij, kjer bi lahko živeli. Za cilj so si postavili, da bo los ponovno lahko živel v predelih, kjer je nekoč že in velja za domorodno divjad, ki mu ne odrekajo pravice ponovne vrnitve.

Vprašamo se lahko še, kaj bi rekli pri nas? Osebo menim, da na Slovenskem žal za tako veliko jelenjad nimamo dovolj velikih območij in tudi do nas ne vodijo primerni selitveni koridorji s severa proti jugu. Vse kaže, da bomo o losu pisali le v primerih, ko bodo paleontologi še kje našli njegove fosilne ostanke ali pa če bo o svojem doživetju z lova na losa v tujini kdo kaj napisal v Lovca.

Rok Gašperšič

Zanimiva primerka srnjadi v LD Čatež ob Savi

Prvič v sedemdesetletni zgodovini naše LD je bil letos tudi v našem lovišču uplenjen srnjak z gobastim rogovjem. Že v začetku junija ga je opazil naš

Uplenjen srnjak z gobastim rogovjem

član **Andrej Gramec**, vendar je bil takrat na srnjakovo srečo na enem redkih obhodov lovišča brez lovske puške. Zanimivo opažanje je sicer zaupal nekaj lovskim tovarišem, ki pa mu nismo preveč verjeli, saj je Andrej znan, da dobro obvlada lovsko latovščino. Po nekaj neuspešnih lovih pa mu je 20. 6. boginja Diana v bližini vasi Čedem le namenila izredno redko in zanimivo trofejo. Lovski tovariši mu bomo drugič bolj verjeli. Srnjak je bil povprečne telesne mase, brez vidnih znakov poškodb, po obrabljenosti zobovja pa smo ga na oko ocenili na starost vsaj 6 do 7 let.

Precej bolj znana je srna, ki se zadržuje na območju Sv. Vida. Gre za mladico, ki je skoraj popolnoma bela (delni albinizem), dve

Belična srna iz lovišča LD Čatež ob Savi

manjši rjavi lisi ima le na vratu in po zgornjem delu prve leve noge. Največkrat jo je mogoče opaziti ob priljubljeni planinski poti, ki vodi iz Čateža ob Savi na razgledno točko pri cerkvi sv. Vida. Tam prav nič sramežljivo pozira pohodnikom in drugim obiskovalcem gozda, saj je omenjena pot zelo obiskana in se je divjad privadila na prisotnost ljudi. »Belo srno« smo na istem kraju večkrat opazovali že lansko jesen kot mladico, ko se je tam zadrževala z materjo in sestro, ki pa sta bili normalno obarvani.

Gregor Bogovič
LD Čatež ob Savi

Lovski blagor s prijatelji

Naši severni lovski rojaki že od nekdaj izkoristijo vsako priložnost za druženje z lovci iz matične domovine. Nobena skrivnost ni, da čezmejno lovsko sodelovanje vedno znova plemenitijo in širijo tudi s svojo dobrosrčnostjo, skromnostjo in gostoljubnostjo, ki je vedno prisotna tudi na vseh skupnih lovih v Sloveniji in na

avstrijskem Koroškem. Tudi sicer se še kako radi družijo in poselijo v družbi svojih sorodnikov in lovskih prijateljev. Njihovo lovsko družabno življenje je lahko zgled lovcem s te in one strani severne meje.

Tako je bilo nepozabno tudi spomladansko srečanje, ki ga je na svoji kmetiji v Gornji vasi pri Žvabeku na avstrijskem Koroškem v svoji veliki stanovanjski lovski brunarici, ki je bila izdelana v Sloveniji in iz slovenskega lesa, organiziral tamkajšnji kmet in mesar, nadvse zaveden Slovenec, 52-letni **Franc Hirm**, podpredsednik *Kluba prijateljev lova Celovec*. Povod za srečanje, ki ga je z ubranim petjem popestril mežiški lovski oktet, je bil Francov uspešen lov na kozoroge. Kje na Tirolskem je Franc v spremstvu lovskega prijatelja **Roka Praperja**, člana LD Peca - Mežica, najprej uplenil kozorogovo kozo in mladico, kako je v letih 2013–2014 potekal njegov tozadevni zahteven lov, je zabeležila tudi filmska kamera. Dobri dve uri dolg film so prvič predvajali na srečanju *Lovski blagor s prijatelji*, ki so se ga udeležili nekateri njegovi stanovski prijatelji iz KPL - Celovec, lovci iz slovenske Koroške in gorenjske LD Železniki. Le malokje ima tudi podpisani priložnost videti toliko močnih rogljev gamsov, muflonjih rogov, rogovij srnjakov, jelenov, dermoplastik gamsov, divjega prašiča, medveda, alpskih svizcev, ruševcev, velikega petelina in drugih lovnih vrst živali, ki so tako skrbno pripravljene in nameščene na naravne lesene podstavke, kot jih je mogoče videti v Francovi veliki in visoki lovski sobi. Med vsemi zagotovo največ pozornosti pritegnejo lepo preparirani kozorogi.

Tudi vsakoletna tradicionalna lovška srečanja v Črčejevi kmečki

hiši na Blatu, ki jih že desetletja za prijatelje nadvse rad organizira **Mirko Kumer - Fric**, predsednik KPL, so vedno nekaj posebnega. Tudi letošnjega julija smo se zbrali na Blatu prijatelji s te in one strani Pece. Tokratno druženje je bilo namenjeno uspešnemu zdravljenju Fricovega bolnega kolena in z malo zamude tudi praznovanju njegovega 79. rojstnega dne.

Srečno zdravljenje še naprej, klenci in spet poskočni slovenski »jager« za Matjažev Peco!

Franc Rotar

V Španijo smo poslali še enega medveda

V noči iz 5. na 6. junij 2016 je terenska ekipa strokovnjakov Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) odlovila medvedjega samca, ki so ga s posebno prirejenim transportnim vozilom prepeljali v Španijo in izpustili na prostost. Slovenski medvedji samec z imenom **Goiat** bo nadaljeval svoje ekološko in biološko poslanstvo na območju Pirenejev. Projekt odlova in izpusta je del programa EU LIFE+ in je potekal na podlagi tehničnega dogovora med Republiko Slovenijo in Kraljevino Španijo.

Skladno s tem dogovorom, ki sta ga podpisali ministrica za okolje in prostor RS **Irena Majcen** ter ministrica za kmetijstvo in okolje Kraljevine Španije **Isabel Garcia Tejerina**, je bila naloga zaupana generalnemu direktoratu za okoljsko politiko vlade Katalonije.

Medvedjega samca, z imenom **Goiat**, starega deset let in s telesno maso 205 kilogramov, so odlovili v Lovišču s posebnim namenom Jelen, ki deluje v sestavi ZGS, in sicer s tehniko »odlova na prosto« ter ga uspavali s pušičnim izstrelkom, napolnjenim s sredstvom za omamljanje. Osebe ZGS je medvedu po odlovu odvzelo biometrične podatke, katalonski kolegi pa so mu namestili ovratnico z oddajnikom GSM/GPS ter namestili še posebna oddajnika na oba uhlja. Medveda sta pregledala in do odvoza spremljala njegove življenjske funkcije tudi strokovnjaka veterinarja, ki sta ju zagotovili obe strani. Slovensko odlovno ekipo je krajevno pristojna veterinarica spremljala tudi ves čas odlova, ki je potekal vsak dan v večernih urah od torka, 31. 5., do uspešnega odlova 5. 6. 2016.

Katalonski strokovnjaki so medveda skupaj s potrebnimi lis-

Francu Hirnu so lovski blagor in dobro zdravje zaželeli tudi njegovi zvesti lovski prijatelji iz Slovenije.

tinami (CITES, veterinarski mednarodni certifikat, odlovni obrazec) odpeljali na pot v zgodnjih jutranjih urah 6. 6. in ga takoj po prevozu, ki je trajal skoraj dvajset ur, 7. 6. v večernih urah izpustili na prostost. Po izjavah katalonskega vodje projekta je medved Goiat, katerega poimenovanje v katalonščini pomeni »mladeniča – najstnika«, odločno in hrabro izstopil iz posebne komore, v kateri se je vozil na prostost v osrčje španskega dela Pirenejev. Tam naj bi postopoma nadomestil prejšnjega slovenskega samca **Pyrosa** pri njegovem biološkem poslanstvu. Goiatovo potomstvo bomo, glede na paritveno obdobje medvedov, ki v tem trenutku še traja, morda zaznali že naslednje leto. O njegovem gibanju in vseh pomembnejših dogodkih nas bodo katalonski kolegi redno seznanjali, vsaj enkrat na leto tudi v pisni obliki.

Marko Jonozovič,
vodja Oddelka
za gozdne živali in lovstvo
marko.jonozovic@zgs.si

Ocenjevanje salam in vin treh lovskih družin

Člani **LD Padež** so tudi letos nadaljevali tradicijo ocenjevanja suhih mesnin in vin svojih članov. A za razliko od prejšnjih let so to pot organizirali prireditel v sklopu treh LD. Tako so se poleg Lovske družine Padež zbrali tudi predstavniki **LD Smuk - Semič** in **LD Toplice**. Dogodek je bil obenem tudi napoved skupnega praznovanja 70-letnice obstoja in delovanja vseh treh LD, ki bo prihodnje leto.

Prireditel je bila tako kot doslej organizirana v Padežu pri Novem mestu, kjer je petčlanska strokovna komisija ocenila šestnajst salam in sedemnajst vin. V komisiji so sodelovali **Janez Ponikvar, Robert Peric** (oba člana LD Padež), **Anton Šircelj** in **Slavko Zupančič** (starešina in član LD Smuk - Semič), **Avgust Bučar** (starešina LD Toplice) in **Kristijan Hrastar** (zunanj ocenjevalec). Vodje projekta ocenjevanja salam in vin so bili **Janja Ovniček, Ladislav Vesel** in **Jože Hrastar**.

Ladislav Vesel, starešina LD Padež, je zbranim ob podelitvi priznanj in nagrad povedal, da so letošnja vina po kakovosti presegla vsa pričakovanja in je imela komisija zato izredno težko delo, da je izbrala najboljše vzorce. O tem

priča dejstvo, da je komisija vsem ocenjenim vinom podelila veliko točk, zato je bilo med najslabše in najboljše ocenjenim vinom le nekaj točk razlike. Kakovost vin je tudi iz leta v leto boljša; vinogradniki so že pred leti ugotovili, da je kletarjenje prav tako pomembno kot pridelava grozdja. Komisija za ocenjevanje vin je bela in rdeča vina ocenjevala po 20-točkovnem sistemu (ocenjevali so čistost, barvo, vonj in okus). Zato so bili zmagovalci prav vsi člani LD Padež, ki so ponudili v ocenitev svoje dobrate.

Strokovna komisija je imela tudi letos težko delo pri ocenjevanju salam in vin.

Skupinska fotografija; na desni strani so starešine treh lovskih družin, levo sta strokovna komisija ter organizacijski odbor.

Anton Šircelj, starešina LD Smuk - Semič, in **Avgust Bučar**, starešina LD Toplice, sta bila vesela vabila LD Padež; ocenjujeta, da bodo tako še poglobili že tako dobro sodelovanje treh LD na Dolenjskem in v Beli krajini. Širši javnosti sporočata, da je naloga lovcev, da spremljajo usklajenost med divjadjo in njenim življenjskim okoljem in da z ustreznimi ukrepi ohranjamo življenjsko okolje vsem domorodnim vrstam na našem območju. S posegi v številčnost populacij zagotavljamo ravnovesje med živalskimi vrstami v prostoru. Poleg tega so lovci tudi dobri pedagogi, saj imajo večkrat na obisku ali taborjenju otroke od 9. do 14. leta starosti, ki jim v okviru Tabora mladih prikažejo osnove spoznavanja divjadi, preživetja v naravi in nudenja prve pomoči. Sčasoma bodo tudi mediji in javnost spoznali pomen lovcev, saj je vse prevečkrat prikazan v negativni luči.

Nekoliko slabše so se tokrat izkazali člani s suhomesnimi izdelki. Komisija je našla številne pomanjkljivosti, ki jih bodo morali člani v prihodnje odpraviti. Napake, ki so bile ugotovljene: nekateri izdelki so imeli na prerezu neenakomeren »mozaik« z izstopajočo slanino, posamezne salame so bile premalo zrele, premehke, s premalo izrazito aromo, ponekod je prevladoval pretiran okus po dodanih začimbah (tudi neobičajnih za mesne izdelke), nekatere salame pa so bile preslane. Ponekod je izstopal tudi slabo

povezan nadev. Pri večini izdelkov je komisija opazila strojno rezanje slanine, kar ni značilno za naše kmečke salame. Slanina naj bo vedno ročno zrezana na manjše kockice in nato v masi enakomerno porazdeljena. Tudi po tem se pristna domača slovenska salama razlikuje od industrijsko izdelanih, v katerih se slanina pravzaprav ne loči od mesa, ampak je celoten nadev mesa in slanine enostavno zmlet skupaj.

Po ocenjevanju so se pridružili preostali člani LD Padež, ki so jih že ob prihodu prijetno presenetili člani **LPZ Zveze lovskih družin Novo mesto** s pevovodjem **Robijem Markovičem** na čelu, ki je zaslužen, da so člani zbora zelo ubrano zapeli kar nekaj ponarodelih pesmi. Nato so tudi prisotni preizkusili salame in vina. In bili smo si enotni, da bomo prihodnje leto spet pričla ocenjevanju salam in vin.

Kristijan Hrastar

Nam bo uspelo ohraniti risa?

Ris je od nekdaj živel v naših gozdovih, vendar mu različne oblasti, ki so se skozi stoletja menjavale na našem ozemlju, niso bile naklonjene. Tako je iz naše narave izginil in se po približno sto letih ponovno pojavil povsem po zaslugi lovcev. Lovci GL Medved Kočevje so namreč pripeljali tri samice in tri samce, ki so jih odlovili v Beskidih v takratni Češkoslovaški, in jih naselili najprej v prilagoditveno oboro na Kočevskem. Od tam so jih v začetku marca leta 1973 izpustili v prosto naravo. Že naslednje leto so risi, ko so se razmnožili, prišli iz Kočevske in preko Kolpe tudi v Gorski Kotar, v naslednjih letih pa so ob zanje očitno zelo ugodnih razmerah poselili celotno območje Dinaridov. Naselitev risov v Sloveniji je veljala za najuspešnejšo naselitev od sedmih v tistem času, ki so jih opravili na območju celotne Evrope.

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč je leta 1976 risa uvrstil med vse leto zavarovano divjad, ki je bila pod skrbništvom Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo. V kasnejših letih je bil odstrel načrtovan sorazmerno z rastjo populacije, nadzorovan in zelo omejen.

Po letu 2004 je z novim Zakonom o divjadi in lovstvu njihovo upravljanje prešlo na Ministrstvo za okolje, ki je v skladu z evropsko zakonodajo pripravilo strategijo in akcijski načrt upravljanja s to vrsto. Prav evropska direktiva

terja od odgovornih, da se stanje populacij velikih zveri ohranja v ugodnem stanju oziroma vsaj na enaki ravni, kot je bilo ob vstopu države v Evropsko unijo. Žal se to ni zgodilo v primeru risa. Za razliko od rjavega medveda in volka, katerih populaciji sta stabilni ali se celo povečujeta, se je v zadnjih letih število risov zelo zmanjšalo. Od leta 1996, ko je bil opravljen še zadnji načrtovani odstrel teh mačk, je populacija risa doživela tragično in usodno zmanjšanje. Ob zmanjševanju števila opaženih živali je bilo najdenih več živali, ki so v prosti naravi dobesedno shirale in poginile. Strokovnjaki smrtnost pripisujejo križanju v ozkem sorodu, ki v peti generaciji doživi kolaps. Genetske raziskave najdenih osebkov so to potrdile in dokazale, da gre za živali, ki so v sorodu bolj, kot če bi se sparila brat in sestra.

Tako po ocenah lovcev in strokovnjakov dandanes v naši naravi živi le še okoli petnajst osebkov, ki so si vsi v bližnjem sorodu in se tudi zaradi njihovega značilnega načina življenja le težko srečajo in pariyo. Žal lahko zapišemo le, da je ris v Sloveniji tik pred ponovnim izumrtjem.

Ker se tega zavedamo že zadnjih nekaj let, aktivno sodelujemo pri pobudah za njegovo ohranitev, ki pa jo lahko zagotovimo le z doselitvijo novih živali. Zato smo pred tremi leti poskušali zbrati sredstva za njihovo doselitev iz švicarskega pogorja Jura, vendar nam to, brez pomoči ministrstva, ni uspelo. Zato smo na LZS, kot eden od treh slovenskih partnerjev, takoj začeli pripravljati prijavo na lanski razpis evropskega projekta LIFE + in žal zbrali le nekaj točk premalo, da bi se uvrstili na spisek izbranih projektov. Vendar nam to nikakor ni vzelo poguma, saj je obstoj risa dejansko odvisen od takega projekta! Na podlagi prejetih pripomb in priporočil iz Bruslja na prvo neuspešno prijavo smo pripravili novo projektno dokumentacijo, ki jo bomo oddali na septembrski rok za razpis.

V projektu, ki bo predvidoma trajal pet let, bo sodelovalo kar šest držav; poleg partnerjev iz Slovenije še italijanski, avstrijski, hrvaški, slovaški in romunski. Zadnji dve državi naj bi poskrbeli za odlov risov, ki jih bomo naselili, preostali pa bomo sodelovali pri naselitvi vsaj šestih živali, njihovem spremljanju v letih po naselitvi, spremljanju njihovega prirastka ter populacije kot take. Raziskave zadnjih let so namreč pokazale, da se risi gibljejo po celotnem prostoru Alp in Dinaridov,

zato je sodelovanje vseh držav s tega območja nujno za zagotovitev obstoja risje populacije. Pomembno je tudi dejstvo, na katerega opozarjajo strokovnjaki, da z doselitvijo šestih osebkov še ne smemo pričakovati, da bomo prav kmalu ponovno zagotovili zdravo samostojno populacijo risa, pač pa lahko pričakujemo zgolj njegovo preživetje in ohranitev na območju sodelujočih držav.

Lovska zveza Slovenije bo v okviru tega projekta edina lovška organizacija, ki bo imela aktivno vlogo pri uresničitvi projekta in bo tudi samostojno opravljala določene aktivnosti. Pri tem bomo prenašali svoje, pa tudi znanje uglednih znanstvenikov o risu in njegovi vlogi v naravi lovcev in najširši javnosti. Oblikovali smo tudi program posebnega izobraževanja za organe pregona, v okviru katerega jih bomo dodatno usposobili za uspešnejše odkrivanje nelegalnega lova, predvsem risa in tudi drugih prostoživečih zavarovanih živalskih vrst.

Biotska pestrost naše narave je izredna; o tem ni nobenega dvoma in mnogi nam jo zavidajo. Lovci se tega še posebno zavedamo, saj se z njo ob naši pogosti prisotnosti v naravi redno srečujemo in jo pomagamo ohranjati. Zato bomo s sodelovanjem pri ponovni naselitvi risa v našo naravo prispevali svoj delež k ohraniti te naše največje mačke tudi za prihodnje rodove, za katere verjamemo, da bodo prepoznali in spoštovali naše delo in znanje.

Srečko Žerjav

Nedotaknjeno življenje v afriški divjini

Razstava fotografij dr. Petra Kruljca

Šestnajstega junija 2016 je bila v Zlatorogovi galeriji Lovske zveze Slovenije odprta že sedma razstava po vrsti. Na ogled smo postavili izbrane fotografije pod skupnim naslovom *Nedotaknjeno življenje v afriški divjini*, katerih avtor je veterinar in lovec LD Draga - Trava dr. **Peter Kruljc** in so nastale na njegovih potovanjih po podekatorski Afriki. Avtorjeve fotografije odlikavajo zanimive in pogosto neobičajne trenutke iz življenja domorodnih afriških živalskih vrst, vedenjske odzive na njihovo življenjsko okolje, dogodke v povezavi z odnosni plenilec – plen, znotrajvrstne in medvrstne odnose živalskih vrst, ki sodijo v isti habitat.

Dogodek so v uvodu, z igranjem na lovski rog, popestrili Šentjernejski rogisti. V zadnjih dveh letih je Zlatorogova galerija LZS zaživela z zanimivimi dogodki in razstavami, ki odražajo pestrost in bogastvo slovenske lovške kulture.

Na odprtju razstave je zbrane pozdravil predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač**, ki je poudaril, da je pomembno, da slovenska lovška organizacija

lovskih pevskih zborov in skupin rogistov.

Dr. Peter Kruljc je povedal, da je velik ljubitelj afriške divjine in amaterski fotograf. S fotografijo se ukvarja že od mladosti, intenzivneje pa zadnjih osemnajst let, ko z dobro fotografsko opremo skoraj vsako leto potuje po podekatorski Afriki. Ob ustreznem fotografskem znanju s svojo fotografsko opremo, ki jo neprestano izpopolnjuje, ujame in na posnet-

Razstavo afriških fotografij dr. Petra Kruljca so z uvodnimi melodijami odprli Šentjernejski lovski rogisti.

Dr. Peter Kruljc je povedal, da ima vsaka njegova fotografija v ozadju zanimivo zgodbo.

predstavlja posameznike lovce, ki skozi različne izrazne oblike umetnosti približajo svoje doživljanje tudi širši javnosti. V tem primeru skozi fotografije ujete pristne trenutke, ki pripovedujejo, kako poteka življenje v še dokaj ohranjenih afriških habitatih in habitatnih tipih, za katere so značilne tudi določene vrste prostoživečih živali. Ob tej priložnosti se je zahvalil avtorju dr. Petru Kruljcu, da je omogočil ogled svojih izbranih fotografij, obenem pa tudi čestital Šentjernejskim rogistom za ustvarjalno vnemo, prisotnost na takih dogodkih in doseženo prvo mesto na državnem tekmovanju lovskih rogistov, ki je bilo konec maja v Vipavi v okviru letošnjega 43. Srečanja slovenskih

kih »zamrzne« številine trenutke iz življenja divjih živali in tudi domorodnih ljudi. Neskončne poti in brezpotja so ga v zadnjih sedmih letih večkrat vodili po Republiki Južni Afriki, Bocvani, Zambiji, Tanzaniji, Keniji in Namibiji, kjer je, kot se je sam dejal, preživel najlepša obdobja svojega življenja. Vsak njegov dan popotovanja je bil izpopolnjen z iskanjem novih, pretežno izvirnih, enkratnih motivov in vedenjskih trenutkov: »Običajno se soferjem džipa in vso fotografsko opremo že v zelo zgodnjih jutranjih urah odpravim v divjino, z iskanjem motivov. Tam preživim s fotoaparatom vse do večera. Iščem raznorazne živali, opazujem njihovo življenje in fotografsko beležim njih značilno ve-

Vse foto: Š. Vesel

Razstavo fotografij je odprl predsednik LZS mag. Lado Bradač. Desno od njega stojijo: povezovalka programa in sodelavka LZS za stike z javnostjo Sabina Mrlak, dr. Peter Kruljc, Marjan Šivic (LD Rakitna) in republiški lovski inšpektor Igor Simšič.

denje (življenje), raziskujem teren in marsikdaj najdem kakšno zelo primerno tematiko oziroma značilno žival, ki opravlja svoje dnevne aktivnosti. Ob takem opazovanju preživim tudi po nekaj ur skupaj.« Povedal je, da je njegova prednost izjemnih posnetkov morda v tem, da nekako čuti z živalmi. Zaradi dobrega poznavanja živalskih vrst, njihovega vedenja in značilnosti življenjskega okolja mu je pogosto uspelo tiho in neopazno vstopiti tudi v njihovo najintimnejše življenje in fotografirati trenutke, ki mnogim drugim ostajajo skriti.

Razstava *Nedotaknjeno življenje v afriški divjini* obsega dvanajset izbranih fotografij, ki na fotografsko umetniški način predstavljajo neokrnjen svet afriških prostoživečih bitij v njihovem naravnem okolju, v katerem živijo polno in svobodno življenje. Prav vsaka fotografija od njih, je dejal avtor, ima svojo zgodbo ...

Razstava bo na ogled do konca avgusta vsak delavnik med 9. in 13. uro v Zlatorogovi galeriji LZS na Župančičevi 9 v Ljubljani.

Sabina Mrlak

Tradicionalna »jezerska« izvirna ponudba suhomesnatih divjačinskih izdelkov

Na Jezerskem, kjer ima lovstvo še posebno dolgo tradicijo, kjer je zadržalo ugled in so lovci spoštovani, so letos odprli t. i. »mesnico primarne prodaje«, kjer zainteresirani lahko izbirajo med ponudbo domačih suhomesnatih klasičnih izdelkov

iz divjačinskega mesa oziroma prostoživeč (negojene!) divjadi. Izdelki so izdelani po napotkih in izročilih starodavnih receptur in prav tako po starodavnih načinih domače priprave oziroma ročne tehnologije.

Pri omenjenih postopkih je potreben predvsem skrben izbor mesa. Meso uplenjene divjadi mora biti pridobljeno zunaj obdobja parjenja, roka, prska in pravijo, da če je le mogoče, naj bo divjad uplenjena v času polne lune oziroma v t. i. »starem mesecu«. Tudi nadaljnja obdelava v največji meri temelji na pravilnem zorenju mesa, pazljivem izboru delov mišičnine in ročni predelavi: ločitev mesnih delov od hrustančnih tkiv, maščob ... Nadaljnji proces priprave mesne mase v največji meri temelji predvsem na neuporabi kakršnih koli konzervansov in drugih kemičnih pripomočkov, ki so škodljivi za človeško telo. Izjemna pozornost se namenja tudi procesu »dimljenja« suhomesnatih izdelkov, kjer je treba zagotavljati optimalno temperaturo in da se dim za dimljenje razvija ob nadzorovanem kurjenju izbranih bukovih drv.

Takšno domačo mesarsko delavnico, *Mesnica Šemrov, s. p. – Jezersko*, je odprl in registriral Simon Šemrov, po poklicu živilski tehnik, sicer pa že skoraj dve desetletji lovec (član LD Jezersko) in lovski čuvaj ter vodja enega od revirjev. Simonu je bil pri odločitvi, da bi odprl svojo delavnico za »butično« predelavo divjačinskega mesa, oče in mentor Dušan Šemrov z več kot 40-letnim lovskim stažem v LD Jezersko, kjer je trenutno starešina, prej pa je bil tudi tajnik, lovski čuvaj, predsednik komisije za ocenjevanje trofejev. Mentorstvo pri sinovi obrti je toliko več vred-

no zaradi njegovih osebnih strokovnih lovskih izkušenj, tudi v predelavi divjačinskega mesa, ki jih je Dušan pridobil v 38-letnem rednem delovnem razmerju na mestu lovskega čuvaja in vodje lovišča s posebnim namenom (LPN) na območju posestva protokolarnega centra RS Brdo.

Ponudba Mesnice Šemrov je zasnovana preprosto, racionalno in predvsem funkcionalno, vendar v skladu z vsemi tozadevnimi in zahtevanimi predpisi. Nakup in prodaja potekata po vnaprejšnjem dogovoru – neposredno ali po telefonu. Omeniti velja, da se želijo kupcem kar najbolj prilagoditi in biti podjetniško podrejeni. Kot glavna divjačinska surovina je ponudba suhomesnatih izdelkov iz mesa navadne jelenjadi: salame, klobase, tudi klobase v zaseki, budjole, zašinek itn. Predvsem je odlika izdelkov, da je kakovost divjačinskega mesa izjemna, da so vsi izdelki resnično domači in zdravstveno neoporečni. Za

stva. Na temelju odločbe MKGP je treba v Sloveniji povprečno na leto iz lovišč s prostoživečo veliko divjadjo iz narave odvzeti več kot 75.000 glav velike divjadi. Od tega naj bi bilo jelenjadi skoraj 10.000 glav, 40.000 srnjadi, 8.000 divjih prašičev, 2.500 gamsov, 70 medvedov ... Pri tem včasih nehoti pozabljam, da je predpisani in uresničeni letni odstrel (lov), ki ga določijo naravovarstvene institucije in strokovnjaki, tudi največje zagotovilo, da se trajnostno ohranjajo in varujejo populacije divjadi (prostoživečih vrst). Ko je bil npr. v devetdesetih letih enostransko ukinjen lov na koconoge (gozdne) kure, se zdi, da je njihova usoda vse bolj prepuščena bolj ali manj sama sebi in gozdarskim ukrepom (kakor kje). Če samo upremo bežen pogled v našo sosesčino, zvezno deželo avstrijsko Koroško, od koder te ptice preletavajo tudi na »našo« stran, so v letu 2015 tam uplenili 245 ruševcev in 91 velikih pete-

Jezersko omenjena mesnica ni samo podjetniška pridobitev, ampak popestritev širše jezerske izvirnosti, tudi na področju lovstva in kulinarčne priprave divjačinskih izdelkov, ki vse bolj postajajo predmet pomembne domače gospodarske dejavnosti v alpskem prostoru in tudi širše, v panonskem nižavju, s katero se bomo morali kmalu seznaniti in jo primerjati tudi v Sloveniji. Ekonomske določbe so jasne, da se nobena stvar ne sme zavreči, ampak jo je treba čim bolj izvirno in na krajevni način primerno pripraviti, predelati in na koncu tržiti. Meso prostoživeč divjadi, razkosano po vrsti in kakovosti, dosega vse višjo ceno, ki se giblje od 30 do 40 evrov za kilogram. Če pri tem upoštevamo še mednarodne cenike za lovni turizem, je to lahko že pomemben del gospodar-

linov. V Skandinaviji, ki je dežela koconogih kur, odstreljujejo le po naprej izdanih dovoljenjih precej divjih petelinov za kulinarčno uporabo in prodajo prehrambnih izdelkov iz njihovega mesa. Prodajajo tudi »krivce« ruševčevih petelinov, in sicer od 100 do 200 evrov za par (kupci so različne folklorne skupine). Dejstvo je, da je treba predpisani odstrel po odločbi države uresničiti, v nasprotnem primeru so zagrožene sankcije. Tak način odlova in obenem trajnostna raba ter varstvo prostoživeč divjadi sta ustaljena praksa in način upravljanja divjadi v vseh pravnih in naravovarstveno ozaveščenih državah. Še kako je prisotno dejstvo, da se ničesar ne sme prepustiti naključju, zavreči, ampak obdelati, predelati in prodati.

France Ekar

Članica LD Brezovica - svetovna prvakinja v ročni košnji

Na letošnjem junijskem svetovnem prvenstvu v ročni košnji, ki je bilo v Wiesmoor (Spodnja Saška) v Nemčiji, je v »kraljevi kategoriji« med seniorkami prvo mesto osvojila predsednica Občinskega odbora SLS Brezovica **Marija Veršič** (članica LD Brezovica) za košnjo parcele v velikosti 4 x 8 m. V tekmovalni kategoriji več kot 60 let je »pokosila« vso svojo konkurenco in postala svetovna prvakinja v ročni košnji. Na istem tekmovanju je sodelovala tudi v ženski ekipi, ki je z njeno pomočjo osvojila bronasto medaljo za ročno košnjo parcele, velikosti 8 x 12 m.

Tomažinova Minka, kot jo

je med seboj pomerilo šestnajst koscev in sedem grabljic. Tudi Minka ni manjkala tam. Bila je najboljša ročna grabljica letošnje prireditve. Člani Društva koscev in kosic Slovenije, ki so po Minkini zaslugi letošnji svetovni prvaki v košnji, so gledalcem predstavili, kako se kosi na evropskih in svetovnih tekmovanjih – in tam, kjer živijo ogrožene in redke travniške živali in rastline.

»Sam namen prireditve«, kot so povedali predstavniki prirediteljev in tekmovalci, »je spodbuditi okolju in ogroženim habitatom primerno »prijazno košnjo – kakršni so tudi ogroženi močvirni travniki v naravnem rezervatu Nerajski Lugi (Bela krajina) in morda še kje (vsekakor na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje – op. pis.) ter obenem obuditi stare kmečke običaje v času košnje. Z aktivno prisotnostjo želimo

Foto: Š. Kováč ml.

Živahno razgibana gričevnata panonska pokrajina LPN - Kompas, Peskovci

Foto: I. Dogič

Minka Veršič - Tomažinova je letošnja svetovna prvakinja v ročni košnji: Na fotografiji pred svojimi pokali in s tekmovalno ročno koso. Čestitke, Minka!

kličemo lovci LD Brezovica, je tudi sicer prizadevna in delavna članica brezovške LD, obenem pa še gasilka in uspešna živinorejka. Že devet let se ukvarja in tekmuje v ročni košnji. Njen zadnji veliki uspeh pa ni njena prva zmaga, saj je v zadnjih letih dosegla že vrsto drugih odličnih uvrstitev v tej panogi. Je enkratna državna prvakinja in šestkratna podprvakinja. Lani je bila z osvojenim trinajstim mestom najboljša Slovenka na evropskem prvenstvu v Španiji. Ducatu pokalov in medalj, ki jih je že postavila na omaro lovske sobe, je letos dodala še pokal za osvojen prvo mesto na svetu. Tudi na juljski tradicionalni belokranjski kmečki prireditvi v Velikem Nerajcu pod geslom *Pokosimo Nerajske luge* so kosci prikazali ročno košnjo v družabno-tekmovalnem vzdušju. Kljub slabemu vremenu, ki je botrovalo nekoliko slabši udeležbi tekmovalcev, se

skupaj prispevali k ohranitvi ugodnega stanja v ogroženih habitatih redkih rastlinskih in živalskih vrst, zaradi katerih je npr. *Krajinski park Lahinja* vključen v evropsko ekološko omrežje *Natura 2000*.

Skromna in ponosna lovka, kakršna je Minka, je še poudarila: »Ko smo kosili le na roke, nismo okosili nobene divjadi in smo lahko rešili mnogo gnezd male divjadi.«

Med lovci bi si vsekakor želeli več takšnih koscev in koscev, saj bi tudi z njihovo pomočjo in zgledi bistveno prispevali k ozaveščanju javnosti in manjšim izgubam divjadi, ki jih povzročata – tudi v ogroženih habitatih – košnja z rotacijskimi kosilnicami in intenzivno kmetijstvo.

Člani LD Brezovica in drugi lovci Minki iz srca čestitamo ob njenem uspehu, ki nekaj pomeni tudi v naravovarstvenem pomenu.

B. Leskovic

ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE

Predstavljamo lovišča posebnega namena

V LPN Kompas, Peskovci bo septembra ruk panonskega jelena

V okviru podrubrike lovišč s posebnim namenom, ki so v upravljanju Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), vam želimo najprej predstaviti **Lovišče s posebnim namenom (LPN) Kompas, Peskovci** (LPN Kompas, Peskovci) ter najbolj odmeven dogodek (dogajanje) v lovišču, ruk panonskega jelena.

Krajina v lovišču

LPN Kompas, Peskovci leži na skrajno severovzhodnem delu Slovenije, v Prekmurju, na Goričkem, ob meji z Madžarsko. Lovišče je v živahno razgibanem gričevnatem delu panonskega sveta, ki ga sestavljajo štirje lovski revirji, v katerih za divjad, njihovo življenjsko okolje oziroma urejenost lovišča in lov skrbijo stalno zaposleni poklicni revirni lovci.

Posebnost lovišča je meja z madžarsko Železno županijo (madž. *Vas megye*), ki poteka na severu in vzhodu lovišča v skupni dolžini več kot 30 km. V tem delu Madžarske je obsežno zaledje madžarskih državnih gozdov, od koder lahko v sodobnem času neovirano prehaja velika parkljava divjad.

Divjad, med katero živi panonski jelen

Naše lovišče je edino lovišče s posebnim namenom s predstav-

Foto: Š. Kováč ml.

Uplenjeni panonski jelen v roku 2012 (LPN Kompas, Peskovci)

niki domorodne telesno močne panonske populacije jelenjadi, ki je povezana z jelenjadjo celotnega panonskega prostora. Panonska jelenjad je znana po svojih večjih telesnih merah in masi, pri jelenih zelo izstopa tudi njihovo močno rogovje; pri nas je praviloma temno rjave do črne barve.

Od velike divjadi v lovišču živijo še divji prašič, srnjad in damjak.

Zaradi prevladujoče kmetijske rabe območja v našem lovišču živi tudi mala divjad, predvsem fazan, jerebica in poljski zajec.

V LPN Kompas, Peskovci se lahko pohvalimo z edino vitalno ohranjeno populacijo evrazijske vidre v Sloveniji.

Zanimivi dogodki v LPN

Med najbolj odmevnimi vsakoletnimi dogodki v lovišču je v septembru ruk panonskega jelena. Nižinski gričevnat svet lovišča omogoča lahek dostop v vse predele lovišča in spremljanje ruka ne glede na telesno pripravljenost gosta. Domači in tudi številni tuji lovski gosti zatrjujejo, da so lovška doživetja panonskega jelena v času ruka enkratna in nepozabna. Ruk doseže svoj višek v sredini septembra, prvi jeleni pa se začnejo oglašati že konec avgusta.

Od lova male divjadi do lova velike

LPN Kompas, Peskovci je bilo v preteklosti zaradi nižinske lege specializirano za gojitev in lov na malo divjad. Na posebno izbranih lokacijah v jesensko-zimskem času še vedno lovimo visokoletne

čega fazana, na blago nagnjenih odprtih predelih pa tudi gojeno jerebico. Posebnost lovišča je tudi kombinacija lova na tod živečo parkljasto in malo divjad.

Branko Vajndorfer,
vodja LPN Kompas Peskovci

V LPN Jelen se medved umakne rukajočemu jelenu

V organizaciji ZGS vam želimo predstaviti tudi **Lovišče s posebnim namenom (LPN) Jelen**. Mnogi med vami ste nas v okviru izobraževanj Lovske zveze Slovenije že obiskali v sobni avdio in video opremljeni Gozdni hiši na Mašunu. Lovišče je sicer del osrednjega Snežniško-Javorniškega masiva, ki je del Dinarskega gorstva in je zelo gozdnato. Prevladujejo jelovobukovi gozdovi visokega krasa, ki v višjih delih, predvsem na gori Snežnik, prehaja v ruševje in planinske travnike.

Krajina lovišča je ugodna za vitalne populacije velikih zveri

Krajina v LPN Jelen je gotovo med najbolj ohranjenimi v Sloveniji, zato so se tod razvile in ohranile številne živalske vrste, ki so drugod v Evropi izginile že dolgo nazaj. Med najpomembnejšimi vrstami so vitalne populacije vseh treh velikih zveri (rjavi medved, volk in ris). Zato je naša prvenstvena skrb namenjena ohranjanju, vzdrževanju in izboljševanju življenjskega okolja domorodne divjadi in zavarovanih prostoživečih živalskih vrst.

LPN jelen je razdeljeno na devet lovskih revirjev: Leskova dolina, Požarje, Bička gora, Javorje, Jurjeva dolina, Mašun, Okroglina, Gomance in Ždrocle. V revirjih

delo opravljajo poklicni revirni lovci.

Divjad in prostoživeče živali

V našem LPN živijo navadna jelenjad, srnjad, divji prašič, gams, divji petelin, sove, planinski orel, gozdni jereb, lisice, kune, jazbeci in drugi.

Vse navedene vrste prostoživečih živali spremljajo vitalne populacije zavarovanih velikih zveri, medveda, volka in risa. LPN Jelen je v osrednjem območju medveda, kar pomeni, da ob izdaji odločbe Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za odstrel zavarovanih živalskih vrst opravljamo odstrel oziroma kot posebnost nudimo tudi lov na rjavega medveda.

Dogodki v LPN Jelen – naravno okolje vzdržujemo in izboljšujemo sami

V poletnih mesecih smo urejali življenjsko okolje divjadi. Uredili smo gozdne robove in sami pokosili 320 ha travnikov oziroma lazov v gozdovih ter tako izboljšali življenjske in prehranske razmere za divjadi uredili gozdne lovske poti in se obenem pripravili na lov v času jelenjega ruka ter na zimske skupinske love na jelenjad in divje prašiče. V jeseni pričakujemo zanimivo in mogočno rukanje jelenov, saj smo med njimi opazili kar nekaj zrelih s trofejno vrednostjo rogovja več kot 210 CIC točk.

Veliko zanimanje za fotolov

V zadnjem času prihaja k nam vse več skupin, ki v LPN Jelen divjad in druge prostoživeče živali radi opazujejo in jih fotografirajo v njihovem naravnem okolju. Največ zanimanja je za velike zveri, posebno za rjavega medveda.

Anton Marinčič,
vodja lovišča LPN Jelen

Rukajoči jelen iz LPN Jelen

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč okrajev Krško, Novo mesto in Rakek

Oblasti o Razglasih o zakupu lovišč so leta 1947 v Prilogi Uradnih listov LRS po navadi pošiljali Okrajni izvršni ljudski odbori, Gospodarski odseki okraja, Odseki za gozdarstvo ali pa kar tajništva MLO in OLO, in sicer na podlagi 5. člena začasnega zakona o lovu. Zakup lovišč naj bi trajal od 1. aprila 1947 do 25. aprila 1952. Načela navodil za odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč, št. 6419/1-45, z dne 31. december 1945¹ so bila namreč glede na okrožnico, št. 6419/2, z dne 18. februar 1946 spremenjena z okrožnico, št. 2163/3-46, z dne 12. marec 1946². Meje lovišč so se po njej morale ujemati z mejami novih teritorijev Krajevnih ljudskih odborov (KLO)³. Delitev na višinska in nižinska lovišča je odpadla, površina zakupnega lovišča pa je po načelih navodil smela znašati od 1000 do 5000 ha, razen deset odstotkov površinskega presežka zaradi čim boljše naravne odmejitve in zaokrožitve lovišča. Do največje dopustne površine so se morala lovišča združiti v eno lovišče. Če pa je območje upravne enote (KLO) presežilo največjo dopustno površino lovišča, je moralo biti razdeljeno tako, da se površina enega dela samostojnega lovišča ni zmanjšala pod 2000 ha. Po spremenjenih načelih so se morala lovišča imenovati po sedežih KLO, spremembe navodil za odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč pa so morale biti opravljene do 31. marca 1946.

Gospodarski odsek OLO **Krško**, Oddelek za gozdarstvo, je pod št. 5544-258/1-46 dne 13. maja 1946 Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, Oddelku za lovstvo v Ljubljani, poslal predlog gojitvenega odstrela za

¹ Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč, Okrožnica Ministrstva za gozdarstvo, št. 6419/1-45, z dne 31. december 1945, ARS, Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t.e. 113. Glej še Lovec, januar 1946, str. 30/31.

² Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč, št. 2163/3-46, z dne 12. marec 1946. Uradno, zadnja stran platnic glasila Lovec, april 1946.

³ Zakon predsedstva SNOS o nazivu LRS ter organov državne uprave in državne oblasti v LRS, Uradni list LRS, št. 15-62/46.

leto 1946/47. Vendar pa so po usklajevanju mnenj vseh lovskih druţin in sporazumno z Lovskim druţtvom v Krškem 15. junija 1946 v Ljubljano poslali drug predlog⁴. V lovskih druţinah, v katerih je bila prisotna srnjad, so razdelili osemnajst srnjakov. Tako sta lovski druţini Boštajn in Kostanjevica (Kostanje) dobili za odstrel po dva srnjaka, lovske druţine Bizeljsko, Blanca, Cerklje, Čateţ, Krško, Leskovec, Podsreda, Raka, Sevnica, Sv. Peter (pod Svetimi gorami), Velika dolina, Veliki Podlog, Zabukovje in Videm pa za odstrel po enega srnjaka.

OILO *Novo mesto* je za 23 zakupnih lovišč svojega okraja Razglas⁵ o oddaji objavil v Prilogi Uradnega lista 11. decembra 1946.

⁴ OLO Krško, Gospodarski odsek, Gozdarstvo, *Gojitveni odstrel za leto 1946/47*. Dopis Oddelka za gozdarstvo OLO Krško Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, Oddelku za lovstvo - Ljubljana, št. 7157/1, z dne 15. junij 1946, ARS, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, AS 1118, t.e. 75.

⁵ Razglas OILO Novo mesto (Oddaja lovišč v zakup), št. 5051, z dne 11. december 1946, Uradni list LRS, št. 78/46, Priloga, str. 545.

V Razglasu je v skladu s 5. členom začasnega zakona o lovu (Uradni list LRS, št. 50-181/46, z dne 23.7.1946) v skrajšanem roku oddajo lovišč svojega okraja v zakup določil za 27. december 1946 ob 9. uri dopoldne v prostorih Okrajnega izvršnega ljudskega odbora v Novem mestu, in sicer:

1. lovišče **Žuţemberk** v izmeri 2440 ha z največjim št. članov 16 za izključno ceno 732 din,
2. lovišče **Gradenec** v izmeri 2830 ha z največjim št. članov 18 za izključno ceno 849 din,
3. lovišče **Hinje** v izmeri 5200 ha z največjim št. članov 34 za izključno ceno 1560 din,
4. lovišče **Dvor** v izmeri 1800 ha z največjim št. članov 12 za izključno ceno 900 din,
5. lovišče **Ajdovec** v izmeri 2100 ha z največjim št. članov 14 za izključno ceno 1050 din,
6. lovišče **Mirna Peč** v izmeri 2160 ha z največjim št. članov 14 za izključno ceno 648 din,
7. lovišče **Kal** v izmeri 2340 ha z največjim št. članov 15 za izključno ceno 702 din,
8. lovišče **Novo mesto** v izmeri 4740 ha z največjim št. članov 30 za izključno ceno 1422 din,

5051

Razglas

Okrajni izvršni ljudski odbor Novo mesto razpisuje v smislu 5. člena začasnega zakona o lovu (Uradni list št. 50/46 z dne 23. 7. 1946) v skrajšanem roku oddajo lovišč svojega okraja v zakup, in sicer dne 27. decembra 1946 ob 9. uri dopoldne pri okrajnem izvršnem ljudskem odboru.

k. lovišče	Površina v ha	Najv. št. čl.	Zakup. cena
1. Žuţemberk	2440	16	732.—
2. Gradenec	2830	18	849.—
3. Hinje	5200	34	1560.—
4. Dvor	1800	12	900.—
5. Ajdovec	2100	14	1050.—
6. Mirna peč	2160	14	648.—
7. Kal	2340	15	702.—
8. Novo mesto	4740	30	1422.—
9. St. Peter	2155	14	646.50
10. Bela cerkev	2580	17	1290.—
11. Škocijan	4234	28	1270.20
12. Dobruška vas	2130	14	639.—
13. Maharovec	2640	16	792.—
14. St. Jernej	2840	18	852.—
15. Orehovica	2200	14	660.—
16. Brusnice	2400	16	720.—
17. Smolinja vas	2810	18	843.—
18. Stopiče	2310	15	693.—
19. Birčna vas	1136	8	340.—
20. Podgrad	2134	14	640.20
21. Uršna sela	1920	12	576.—
22. Valta vas	3280	21	1312.—
23. Toplice	2700	18	1350.—

Oddaja v zakup bo v uradnih prostorih OLO Rakek, sejna dvorana, soba št. 17, v petek dne 26. IV. 1947 ob 8. uri po naslednjem vrstnem redu:

lovišče	površina v ha	izključna cena
1. Rakek	2640	1.056.—
2. Begunje	4870	3.059.—
3. Sv. Vid	3920	2.352.—
4. Sv. Trojica	3540	2.124.—
5. Nova vas	3230	1.938.—
6. Grabovo	3480	2.088.—
7. Cerkevica	3680	2.328.—
8. Otok	3220	1.932.—
9. Loč - Stari trg	2820	2.016.—
10. Podcerkov	2480	1.488.—
11. Iga vas	3570	2.499.—
12. Baboje polje	1990	1.158.—

Okrajni ILO Novo mesto

SLIKA 2: Razglas o zakupu lovišč OLO Novo mesto z dne 11. decembra 1946

21. lovišče **Uršla sela** v izmeri 1920 ha z največjim št. članov 12 za izključno ceno 576 din,

22. lovišče **Valta vas** v izmeri 3280 ha z največjim št. članov 21 za izključno ceno 1312 din,

23. lovišče **Toplice** v izmeri 2700 ha z največjim št. članov 18 za izključno ceno 1350 din.

2503

Razglas o zakupu lovišč

Okrajni izvršni ljudski odbor Rakek razpisuje po 5. členu začasnega zakona o lovu z dne 23. julija 1946 (Ur. list LRS 181/50-46) oddajo v petletni zakup 17 okrajnih lovišč, in sicer od 1. IV. 1947 do 1. IV. 1952.

Oddaja v zakup bo v uradnih prostorih OLO Rakek, sejna dvorana, soba št. 17, v petek dne 26. IV. 1947 ob 8. uri po naslednjem vrstnem redu:

lovišče	površina v ha	izključna cena
1. Rakek	2640	1.056.—
2. Begunje	4870	3.059.—
3. Sv. Vid	3920	2.352.—
4. Sv. Trojica	3540	2.124.—
5. Nova vas	3230	1.938.—
6. Grabovo	3480	2.088.—
7. Cerkevica	3680	2.328.—
8. Otok	3220	1.932.—
9. Loč - Stari trg	2820	2.016.—
10. Podcerkov	2480	1.488.—
11. Iga vas	3570	2.499.—
12. Baboje polje	1990	1.158.—

Okrajni ILO Rakek
dne 16. aprila 1947.

SLIKA 3: Razglas o zakupu lovišč OLO Rakek z dne 16. april 1947

9. lovišče **Št. Peter** v izmeri 2155 ha z največjim št. članov 14 za izključno ceno 646,50 din,

10. lovišče **Bela Cerkev** v izmeri 2580 ha z največjim št. članov 17 za izključno ceno 1290 din,

11. lovišče **Škocijan** v izmeri 4234 ha z največjim št. članov 28 za izključno ceno 1270,20 din,

12. lovišče **Dobruška vas** v izmeri 2130 ha z največjim št. članov 14 za izključno ceno 639 din,

13. lovišče **Maharovec** v izmeri 2640 ha z največjim št. članov 16 za izključno ceno 792 din,

14. lovišče **Št. Jernej** v izmeri 2840 ha z največjim št. članov 18 za izključno ceno 852 din,

15. lovišče **Orehovica** v izmeri 2200 ha z največjim št. članov 14 za izključno ceno 660 din,

16. lovišče **Brusnice** v izmeri 2400 ha z največjim št. članov 16 za izključno ceno 720 din,

17. lovišče **Smolinja vas** v izmeri 2810 ha z največjim št. članov 18 za izključno ceno 843 din,

18. lovišče **Stopiče** v izmeri 2310 ha z največjim št. članov 15 za izključno ceno 693 din,

19. lovišče **Birčna vas** v izmeri 1136 ha z največjim št. članov 8 za izključno ceno 340 din,

20. lovišče **Podgrad** v izmeri 2134 ha z največjim št. članov 14 za izključno ceno 640,20 din,

Okrajni izvršni ljudski odbor za okraj **Rakek** je po 5. členu začasnega zakona o lovu z dne 23. julij 1946 razpisal⁶ oddajo v petletni zakup 17 okrajnih lovišč. Ta so bila:

1. lovišče **Rovte** v izmeri 2880 ha z izključno ceno 1728 din,

2. lovišče **Hotedrščica** v izmeri 1720 ha z izključno ceno 1032 din,

3. lovišče **Gornji Logatec** v izmeri 2350 ha z izključno ceno 1410 din,

4. lovišče **Dolnji Logatec** v izmeri 2790 ha z izključno ceno 1674 din,

5. lovišče **Planina** v izmeri 1900 ha z izključno ceno 760 din,

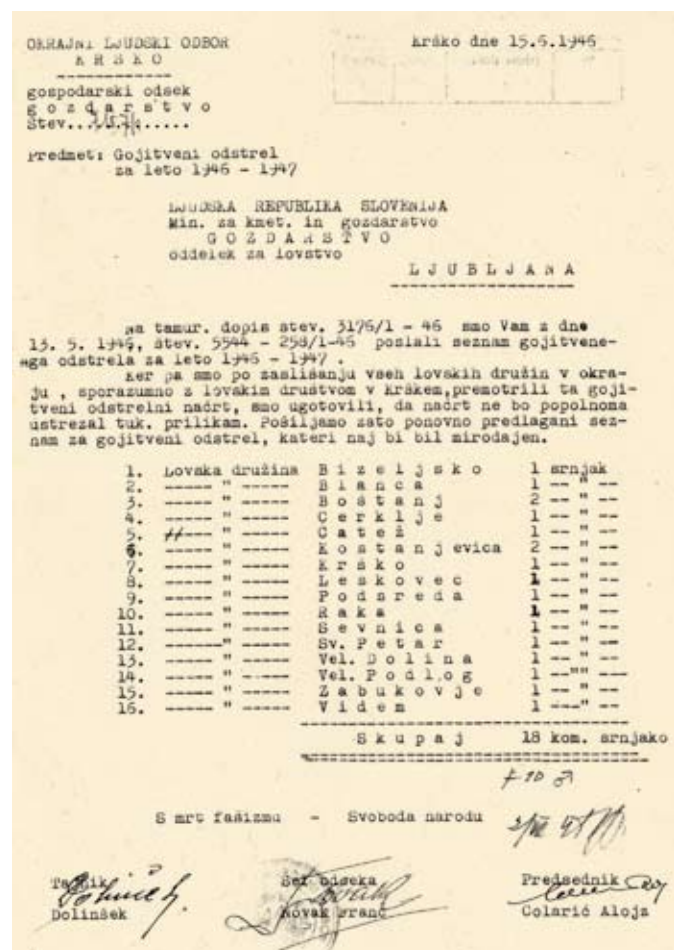
6. lovišče **Rakek** v izmeri 2640 ha z izključno ceno 1056 din,

7. lovišče **Begunje** v izmeri 4370 ha z izključno ceno 3059 din,

8. lovišče **Sv. Vid** v izmeri 3920 ha z izključno ceno 2352 din,

9. lovišče **Sv. Trojica** v izmeri 3540 ha z izključno ceno 2124 din,

⁶ Razglas o zakupu okrajnih lovišč OILO Rakek, št. 2593, z dne 16. april 1947, Uradni list LRS, št. 16/47, str. 205.

SLIKA 1: *Gojitveni odstrel za leti 1946/47 v OLO Krško z dne 15. 6. 1946*

10. lovišče **Nova vas** v izmeri 3230 ha z izklicno ceno 1938 din,

11. lovišče **Grahovo** v izmeri 3480 ha z izklicno ceno 2088 din,

12. lovišče **Cerknica** v izmeri 3880 ha z izklicno ceno 2328 din,

13. lovišče **Otok** v izmeri 3220 ha z izklicno ceno 1932 din,

14. lovišče **Lož - Stari trg** v izmeri 2820 ha z izklicno ceno 2016 din,

15. lovišče **Podcerkev** v izmeri 2480 ha z izklicno ceno 1488 din,

16. lovišče **Iga vas** v izmeri 3570 ha z izklicno ceno 2499 din,

17. lovišče **Babno Polje** v izmeri 1930 ha z izklicno ceno 1158 din.

V okraju Krško je bilo v letu 1947 izoblikovanih 32 lovišč s skupno površino 79 658 in šest državnih lovišč s skupno površino 8240 ha. V okraju Novo mesto je bilo 23 okrajnih lovišč s skupno površino 60 409 ha in osem državnih lovišč v skupni površini 21 500 ha. V okraju Rakek je bilo 17 zakupnih lovišč s skupno površino 50 120 ha, eno državno lovišče (2000 ha) in eno državno rezervatno lovišče v izmeri 2400 ha.

Nove knjige

V naravi ni mej, so samo prehodi v prostoru in času

Ob izidu dvojezične knjige *Jeleni na Žumberku in Gorjancih*

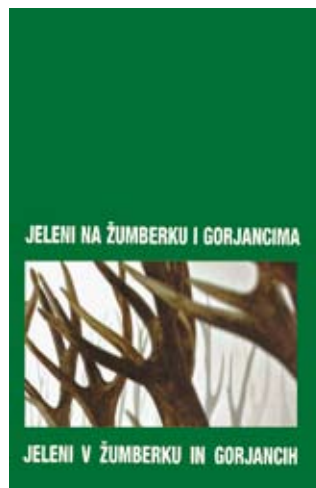
V naravi ni mej. V naravnih in človeških skupnostih so samo bolj ali manj izraziti prehodi, vendar oblast od nekdaj med ljudi postavlja meje in omejitve vseh vrst in meje tudi premika, še najpogostejše z nasiljem in celo z vojnami, kar lahko razberemo tudi iz zgodovine nekdanjih kraljevin, cesarstev in držav, ki so imele oblast na območju Žumberka in Gorjancev ter na območju Evrope in Balkana.

V sedanjem obdobju so nove meje najpogostejše v glavah politikov na vseh ravneh, kar ljudem zapleta, greni in otežuje ali celo ogroža življenje. V zadnjem času smo ob tragični begunski krizi priča postavljanja žičnih ograj

z nevarnimi rezili na državnih mejah in drugod za usmerjanje in omejevanje gibanja beguncev. Žičnate ločnice življenja so sicer namenjene ljudem, vendar so presekale tudi tisočletne dnevne in sezone selitvene (migracijske) poti in stečine divjadi, kar bo povzročilo velike škodljive posledice, če bodo ovire ostale za daljše obdobje. Predvsem je to nevarno za veliko divjad in velike zveri, ki potrebujejo velik življenjski prostor. Tudi pri reševanju novih težav pri varstvu in prostem pretoku divjadi je nujno sodelovanje lovskih organizacij z obeh strani državne meje.

V knjigi *Jeleni na Žumberku in Gorjancih*, ki je skrbno in obsežno dokumentirana predvsem o varstvu in odstrelu jelenjadi, lahko razberemo tudi zgodovino lovstva v zadnjih dvesto letih, ki je odraz vsakokratnih družbenih razmer v omenjenem obdobju, ki so se vedno zelo odražale tudi v lovstvu. Gotovo so bile družbene in politične razmere najugodnejše za napredek lovstva v pol stoletja dolgem obdobju po drugi svetovni vojni in jugoslovanskem socializmu, kjer je v vsem imela prednost državna lastnina, kar je temeljni pogoj za socialne in ekološke funkcije narave in družbe. Divjad je postala državna lastnina, ustanovljena so bila državna gojitvena lovišča na vseh območjih z najbolj ohranjeno in zanimivo naravo, ki je sedaj po evropskih direktivah določena za območja Natura 2000. Zasebna lovišča so bila razdeljena in predana v upravljanje lovskim društvom s številnimi člani, vplivni politiki na vseh ravneh pa so bili pogosto tudi lovci. V tistem obdobju se je naše lovstvo razvilo do ravni, da je bilo spoštovano v evropskih lovskih in strokovnih krogih ter v svetovni lovski organizaciji CIC (Mednarodnemu svetu za lovstvo in ohranitev divjadi), kjer so bili naši člani tudi v raznih komisijah in v celo vodstvu te organizacije.

V zadnjem obdobju smo lahko zaskrbljeni zaradi zahtev neoliberalizma, kjer dobiček multinacionalk po vsem svetu uničuje in ropo naravo ter izkorišča in ponižuje ljudi. Privatizacija namreč že zelo prodira v vse pore življenja, celo s privatizacijo naravnih virov z ekološkimi in socialnimi funkcijami, kot so gozdovi, kmetijska zemljišča, pitna voda ... Ob zakonskih spremembah zaradi privatizacije in čezatlantskih sporazumov o prosti trgovini, tudi za kmetijske pridelke in gensko spremenjeno hrano, bodo gotovo tudi veliki

Naslovnica knjige Jeleni na Žumberku i Gorjancima/Jeleni v Žumberku in Gorjancih (150 strani), ki je bila pripravljena na pobudo koordinacijskega odbora Lovno-uzgojnog bazena Žumberak - Gorjanci. Avtor: Želimir Štahan; urednik Marijan Lukšić; založnik: Lovačka udruga za uzgoj, zaštitu i lov divljači Srna - Samobor; ideja: Slavko Kolar, Janko Heraković, Zdenko Novak, Želimir Štahan; recenzija: dr. Kristijan Tomljanović in mag. Janez Černač; tisk: Edok, d.o.o., Samobor; naklada: 1000 izvodov.

pritiski za uvedbo zasebnih lovišč. S privatizacijo lova in lovišč bi bilo ogroženo načelo trajnosti in razumne rabe naravnih virov, temu pa bi se v praksi podredila tudi etična merila za lovsko pravičen lov ter enotne gojitvene smernice za divjad, ki so v veljavi že desetletja.

Za trajno zagotavljanje javnih ekoloških in socialnih funkcij ohranjene narave je prava rešitev v ustanavljanju naravnih parkov na ravni krajinskih, regijskih in narodnih parkov. Hrvaška je bila na tem področju v preteklosti zelo uspešna, Slovenija žal zelo zaostaja za obveznostmi na tem področju in za programom zavarovanih območij, čeprav je bil na državni ravni sprejet že pred desetletji. To se kaže tudi na območju Žumberka in Gorjancev, kjer je na hrvaški strani eno državno lovišče in sedem skupnih lovišč že znotraj meja Naravnega parka Žumberak – Samoborsko hribovje. Območje tega naravnega parka se navezuje na osrednje slovensko območje za jelenjad in velike zveri, kjer pa ni podobnih rešitev, za kar je odgovorna država Slovenija. Za Hrvaško zavarovano območje ter za stabilne populacije jelenjadi so še posebno pomembne razmere na Kočevskem in Notranjskem, ki

se preko Gorjancev in Gorskega Kotarja neločljivo povezujejo po Dinaridih na osrednji Balkan. Ta izjemno velik prostor z redko poseljenimi območji je velika zakladnica genske pestrosti za rastlinske in živalske združbe, ki jim ni para v evropskem prostoru. Tudi zato je dragoceno in nujno sodelovanje na področju varstva narave in lovstva med Hrvaško in Slovenijo.

Na Kočevskem gozdovi dinarske združbe jelke in bukve z ostanki pragozdov pokrivajo kar osem desetih vse površine, večina gozdov pa je v državni lasti, kar so optimalni pogoji za zavarovano območje na ravni regijskega naravnega parka. Taka je bila vizija za Kočevsko že pred desetletji. Na tem območju so tri lovišča posebnega namena s poklicnimi lovci in objekti, ki so vsa na območjih, ki so po evropskih smernicah že opredeljena za območje Natura 2000. To območje prehaja po Kočevskem rogu v Gorjance in v območje Žumberka, preko reke Čabranke in Kolpe pa v Gorski Kotar, zato je to območje zelo pomembno tudi za Hrvaško. Zavedajmo se, da je življenje prepleteno in soddvisno med seboj, ne glede na to, kje so meje lokalnih skupnosti ali meje med državami. Zato sodelujmo med seboj in spoštujmo večne zakone narave!

Iskreno čestitam avtorju tega knjižnega dela, gozdarju, lovcu in ekologu **Željku Štahanu** ter uredniku **Marjanu Lukšiću** za odlično opravljeno delo. Seveda pa tudi številnim zavzetim lovcem z obeh strani državne meje, ki so desetletja z znanjem in voljo gradili in dosegli zdajšnjo raven sodelovanja v dobro ljudi, narave in divjadi. To naj bo spodbuda za ustvarjalno in trajno sodelovanje med Hrvaško in Slovenijo tudi na vseh drugih področjih življenja in dela.

Janez Černač

Marjetka Kardelj in Miha Jeršek: Polži in školjke iz Jadranskega morja

Semdesetlistna knjižica, ki sta jo avtorja predstavila konec letošnjega julija v prostorih Prirodoslovnega muzeja Slovenije, je izšla kot dodana tematska priloga letošnje 7.–8. številke revije *Življenje in Tehnika* (8.000 izvodov + 400). Ker je

tematika, ki jo prinaša knjižica/priloga, splošno zanimiva in ker o tej tematici nimamo slovenske literature, so se pri založbi odločili, da bodo 400 knjižic opremili tudi s trdim ovitkom. Strokovno recenzijo besedila je opravil dr. **Tomi Trilar**. Ker sem opazil, da je tematika zanimiva za širši krog naših bralcev, sem se odločil, da jo predstavim tudi našim lovcem in njihovim družinskim članom.

Avtorja na začetku knjige najprej na kratko povzameta geološko preteklost Jadranskega morja in predstavita najpomembnejše abiotske dejavnike preživetja: svetlobo, tlak, slanost, gostoto in temperaturo morske vode ter z njimi povezane morske tokove. Tudi vse to odločilno vpliva na razširjenost posameznih polžev in školjk. Nato je na vrsti opis posameznih pasov, ki si sledijo od obale do morskih globin: *pršni, bi-*

aktivna, še nekoliko drugače je s školjkami, ki so zaradi svojega načina življenja večinoma skrite in zakopane, tako da jih le manjši del lahko žive najdemo neposredno na dnu plitvega obrežja. Nabiranje polžev in školjk je čudovit korniček, vendar moramo vedeti, da so nekatere vrste ogrožene in zato tudi zakonsko zavarovane, kar pomeni, da jih ne smemo zbirati. Avtorja sta zapisala, da za potrebe fotografiranja lupin školjk in hišic polžev v tej knjižici ni bilo treba pokončati niti ene od živali. Večino hišic polžev in školjčnih lupin je mogoče najti naplavljen na morski obali, na dnu plitvega morja ali preprosto v ribarnici. Ker bo ob prebiranju te zanimive knjižice in ogledovanju čudovitih fotografij v njej marsikoga zamikalo, da bi se začel ukvarjati z zbiranjem ali vsaj z nekoliko bolj poglobljenim opazovanjem polžev in školjk, sta avtorja v sklepnem delu zbrala podatke o javnih *malakoloških zbirkah* pri nas in v sosednjih državah, seznam priporočene strokovne literature ter naslove spletišč, ki obravnavajo to področje.

Avtorja knjižice *Polži in školjke iz Jadranskega morja* sta prvo malakološko razstavo pripravila leta 2000. Na njej sta predstavila raznolikost polžev in školjk iz hrvaškega dela Jadranskega morja. Kot naravoslovca sta privržena morju, njegovemu bogastvu ter življenju v njem in ob njem. Ljubiteljsko zbiranje na morskih obalah dopolnjujeta z obiski razstav v Sloveniji, Italiji in na Hrvaškem. Zavedata se, da je Jadransko morje nekaj posebnega, da je med netropskimi morji verjetno najbolj raznoliko in da je ekološko precej občutljivo. **Marjetka Kardelj** se je raziskovalno posvetila tudi biserom, njihovem nastanku in številnim ponaredkom, med katerimi še zlasti izstopajo t. i. ohridski biseri. Dr. **Miha Jeršek** je po izobrazbi geolog, zaposlen kot muzejski svetovalec v Prirodoslovnem muzeju Slovenije. Kot je na predstavitvi povedal urednik knjižice **Matej Pavlič**, sicer odg. urednik revije *Življenje in tehnika*, dr. Jeršek že vrsto let objavlja poljudne članke o dragih in okrasnih kamnih v njihovi reviji, s tega področja pa je leta 2012 izšla tudi tematska priloga revije *ŽT* z naslovom *Svet draguljev*.

Glede nakupa revije *ŽT* s tematsko prilogo oziroma samostojne knjižice, ki sem jo predstavil, se pozanimajte pri Tehniški založbi Slovenije info@si oziroma po telefonu (01) 47-902-11.

Boris Leskovic

Po težki bolezni nas je 14. 1. 2016 tiho in nenadoma zapustil naš dragi lovski tovariš **Anton Brunček**.

Tone, kot smo ga vsi klicali, se je rodil 1. 2. 1954 očetu Francu in mami Julijani. Kot otrok je odrasčal na domači kmetiji v Rošpohu pod Urbanom pri Mariboru. Že kot otroka ga je privlačila narava, predvsem pa njen pester živalski svet. Po končani osnovni šoli se je izučil za zidarja. Po nekaj letih dela v Sloveniji in tudi v tujini je končal šolo za gradbene delovodje. V svojem poklicu je vztrajal vse do upokojitve leta 2014.

V LD Kamnica je vstopil leta 1972, lovski izpit pa je opravil leta 1974. Leta 1982 je opravil tudi izpit za lovskega čuvaja. Lovskočuvajsko službo je aktivno opravljal vse do leta 2012. Že kot mlad lovec se je aktivno vključil v delo LD, in sicer je bil vodja sedmega revirja naše LD, bil je član komisije za ocenjevanje lovskih trofejev in eden najaktivnejših članov LD pri gradnji strelišča, obnovi lovskega doma, ureditvi zbiralnice za uplenjeno divjad, pa tudi pri obnovi kulturno-zgodovinskega kužnega znamenja – Malgarjeve kapele v Kamnici. Dva mandata je bil tudi gospodar LD (od 1982 do 1986 in od 1995 do 1999) ter član DK LD. Dolga leta je bil član družinske strelske ekipe, vodnik nemških lovskih terijev in špringer španjelov. Tone je bil dober lovski tovariš, vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Zelo ponosen je bil na svoje uspehe pri lovu na lisice v mrzlih nočeh.

Bolezen, s katero nas ni posebej obremenjeval, ga je zadnjih nekaj let umaknila v osamo, saj praktično skoraj nikoli ni zapuščal svojega stanovanja, čeprav vemo, da mu je pogled velikokrat uhajal na njegov rojstni Urban. Ob takih trenutkih so se v njem prebujali lepi spomini na doživetja, ki jih je doživel v času 43-letnega aktivnega lovskega udejstvovanja.

Dragi Tone, vedi, da smo te pogrešali in sočustvovali s teboj. S svojim delom, ki si ga opravil v prid naše LD in tudi za zanamce, si zapustil veliko dediščino, zato se bomo s teboj v mislih še dolgo srečevali na naših srečanjih in samotnih lovskih poteh. Želimo si, da bi ti bila boginja Diana naklonjena tudi v večnih loviščih. Zahvaljujemo se ti za tvoje tovarištvo in vsa dela, ki si jih opravil v korist divjadi in lovske organizacije.

LD Kamnica – M. P.

Bil si trden kot skala v gorovju, pokončen kot smreka v logu. Noben vihar te ni zamajal. A kruta usoda je hotela, da se okruži skala, da se zlomi drevo ...

S temi stihmi se je sredi aprila začela pogrebna slovesnost, slovo od našega lovskega tovariša **Vladislava Podgorška**, člana LD Pišce, ki je umrl 11. 4. 2016.

Vlado se je rodil 11. 6. 1947 v Podgorju pri Pišceh. Otroštvo je preživel v krogu družine. Šolske klopi je drgnil v pišečki osnovni šoli in

jo tudi uspešno končal. Ker mu je zelo zgodaj umrl oče, je po šoli ostal doma in pomagal materi na kmetiji, kjer se je prvič srečal s lovci in lovstvom. Komaj petnajstleten fantič se je pridružil zeleni bratovščini. Leta 1964 je bil uradno sprejet v članstvo LD Pišce in je naslednje leto, še kot mladoleten, opravil lovski izpit. Lovu in lovcem je bil zapisan vse življenje, več kot petdeset let. Po odsluženem vojaškem roku je bil še nekaj časa doma, nato pa je odšel s trebuhom za kruhom na delo v Ljubljano. Zaposlil se je pri zasebniku, delal na »štanci« in si pri tem delu zelo poškodoval roko. Po operaciji in okrevanju dela ni mogel več nadaljevati, zato se je vpisal na ekonomsko srednjo šolo in jo uspešno končal. Zaposlil se je v Hidrometalu in z družino živel v Domžalah. Vlado je ves čas prihajal domov v Podgorje k svojim lovcem. Ko je šla leta 1994 njegova firma v stečaj, sta se s partnerko Miro, tudi lovko, preselila v Podgorje. Zaposlil se je v trgovini z lovskim programom, kjer je delal vse do upokojitve. Vsa leta, odkar sta se vrnila v Podgorje, se je povsem posvetil lovstvu in delu v LD. Skupaj smo uživali v skupnem delu in druženju. Vesel je bil vsakega obiska lovca in vrata njunega doma so bila za nas vedno odprta na stežaj.

Vlado se je nenehno izobraževal v lovstvu. Leta 1996 je opravil lovskočuvajski izpit, tečaj za preglednika uplenjene divjadi, mentorski tečaj in tečaj za lovovodje. Dolga leta je bil vodnik lovskih psov. V naši družini imamo vrsto bolj ali manj mladih lovcov, ki jim je bil mentor in vzornik. Bil je tudi vodnik lovskih psov (vodil je tudi po dva, celo tri lovske pse naenkrat), končal je zahtevno šolanje za vodnika psa krvosledca in z njim vrsto let pomagal lovcem širom Posavja pri iskanju obstreljene divjadi. Bil je izvrsten kinolog. Njegovi psi so mu vračali njegovo ljubezen do njih.

Vlado je aktivno sodeloval pri delu v lovski organizaciji. Iz uradnih podatkov v LIS – Lisjaku je razvidno, da je bil trinajst let član disciplinske komisije, štiri leta strelski referent, šest let predsednik NO LD, deset let član UO LD, osem let preglednik divjačine in dvajset let pooblaščen lovski čuvaj. Gotovo pa je njega in nas najbolj zaznamovalo desetletno opravljanje nalog gospodarja LD (1995 do 2015). To izjemno zahtevno in odgovorno delo je sprejel v času uvajanja informatike v lovske vrste in ga odlično opravljal vse do lani, ko tega zaradi bolezni ni več zmogel. Bil je pobudnik in nosilec vseh del pri lovskem domu, bivaku, in tudi pri gradnji zbiralnice za uplenjeno divjad. Ni bilo lovskega obhoda ali dela v sektorju lovišča Podgorje, ki se ga ni udeležil. S svojim delom je pustil neizbrisni pečat v LD, pa tudi v širšem Posavju, kar je dokazovalo tudi osemnajst lovskih praporov, ki so se mu poklonili ob grobu.

Za dolgoletno in požrtvovalno delo v lovstvu je Vlado prejel več priznanj in odlikovanj. V tem letu, ko proslavljam 70-letnico delovanja LD, smo se mu želeli zahvaliti s podelitvijo odlikovanja LZS, redom za lovske zasluge II. stopnje. Žal mu odlikovanja ne bomo mogli izročiti.

Vlado, neizmerno te bomo pogrešali, pogrešali bomo tvojo hudomušno naravo in tudi tvoji resen in odgovoren odnos do narave in lovstva. Hvaležni smo ti za vse tvoje nesebično razdajanje. Ohranili te bomo v trajnem in spoštljivem spominu.

LD Pišce – M. M.

bavični in obrežni pas ter *celinska polica* in *hadal*. Jadransko morje je kot del Sredozemskega morja sicer nekoliko oddaljeno od globalnih morskih tokov, vendar je zaradi svoje lege morda še bolj občutljivo. Zahodna obala je bolj enovita, zato pa njen razčlenjeni vzhodni del ponuja izjemno pestrost morskih okolij. Na jugu globina Jadranskega morja presega 1.400 m, medtem ko je na severu njegov najplitvejši del (Tržaški in Beneški zaliv dosejata povprečno globino vsega 17 m). Sledita obsežnejši poglavji, v katerih so opisane značilnosti zdaj živečih polžev in školjk, predvsem pa si lahko ogledujemo številne fotografije in dopolnjen pregled 120 najpogostejših vrst morskih polžev in 60 najpogostejših vrst školjk Jadranskega morja. Razveseljivo je, da sta avtorja dala prednost slovenskim imenom pred latinskimi; nekatera imena živali so sploh prvič objavljena. Izvemo, da je večina morskih polžev nočno

Zadnjega marca 2016 nas je presenetila žalostna vest, da je umrl naš zelo aktiven član **Jože Lojk**, po domače Pepi. Čeprav smo vedeli, da je bolan, smo upali, da bo

sta njegova močna energija in volja le premagali bolezen. Žal se to ni zgodilo.

Pepi se je rodil 4. 4. 1943 materi Ljudmili in očetu Ivanu v Šempasu v Vipavski dolini v delavski družini s tremi otroki. Osnovno šolo je končal v domačem kraju v Šempasu. V SGP Nova Gorica se je zaposlil kot vajenec in se izučil za vodovodnega inštalaterja. Nato se je zaposlil pri Finalu v Novi Gorici in kasneje kot vodja vzdrževanja pri Policijski upravi v Novi Gorici, kjer je bil do leta 1999, ko se je upokojil.

Leta 1966 se je poročil z Bojano iz sosednje vasi. V zakonu so se jima rodili sinova Mitja in Igor, ter hčerka Nataša. V domačem kraju sta si z ženo zgradila lasten dom, kjer so živeli. Poleg zaposlitve sta obdelovala še nasad breskev.

V LD Čepovan se je Pepi včlanil leta 1981. Med nami je deloval polnih 35 let. Bil je aktiven in zelo delaven član, ki je opravljal razne funkcije v LD. Leta 1987 je bil vodja lovskočuvaske službe, od leta 1995 do 2006 je bil član IO, od 2007 do 2015 je bil območni gospodar LD Čepovan. Za zasluge v lovstvu ga je LD Čepovan odlikovala s pisno pohvalo, bronasto in srebrno plaketo LD, ZLD Gorica in LZŠ pa z znakom za lovske zasluge.

Še konec decembra smo bili s Pepijem skupaj na skupnem lovu, toda boginja Diana se mu je izneverila – ni mu dovolila več loviti; prepustila ga je boginji Morani, ki ga je prehitro poklicala k sebi. Tragika njegove družine je, da smo se pred letom in pol na istem pokopališču za vedno poslovili od njegovega sina Mitje, tudi člana LD Čepovan.

Dragi Pepi, hvala ti za vsa dobra dela, ki si jih opravil za LD in širše lovstvo. Hvaležen spomin nate bo ostal večen.

LD Čepovan – S. L.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapis** o **umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije** in **uradni dopis** (z žigom in podpisom odgovorne osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili petmesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2015, str. 345, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Andrej Krakow, LD Toplice,
*12. 3. 1962, † 25. 5. 2016.

Jure Regina, LD Ig,
* 31. 8. 1982, † 6. 6. 2016.

Miro Božič, LD Boč,
* 4. 2. 1944, † 4. 6. 2016.

Miran Podkrižnik, LD Šentjur,
* 15. 8. 1964, † 12. 6. 2016.

Franc Penezic, LD Žalec,
* 13. 10. 1936, † 17. 6. 2016.

Pavel Skočir, LD Smast,
* 8. 7. 1947, † 11. 3. 2016.

Franc Kutin, LD Smast,
* 3. 9. 1929, † 13. 4. 2016.

Izidor Kragelj, LD Smast,
* 19. 9. 1940, † 3. 6. 2016.

Karel Gorenc, LD Dole pri Litiji,
* 28. 10. 1927, † 7. 6. 2016.

Anton Fritz, LD Rogašovci,
* 9. 4. 1950, † 26. 7. 2016.

Jože Germek, LD Škofljica,
* 10. 7. 1924, † 13. 7. 2016.

Štefan Plut, LD Begunjska,
* 5. 2. 1928, † 18. 7. 2016.

Marjan Klobučar, LD Ljubinj,
* 11. 4. 1941, † 9. 6. 2016.

Miroslav Ornik, LD Voličina,
* 14. 7. 1947, † 20. 3. 2016.

Jakob Pivk, LD Logatec,
* 23. 7. 1942, † 3. 7. 2016.

Ivan Cirjak, LD Artiče,
* 26. 2. 1927, † 25. 2. 2016.

Vladimir Debelac, LD Artiče,
* 3. 12. 1953, † 9. 6. 2016.

Bogo Žun, LD Jošt, Kranj,
* 21. 12. 1934, † 25. 5. 2016.

Vilijem Eržen, LD Jezersko,
* 26. 11. 1953, † 16. 5. 2016.

Ludvik Adamlje, LD Jošt, Kranj,
* 16. 9. 1929, † 24. 6. 2016.

Jože Božič, LD Dole pri Litiji,
* 20. 6. 1963, † 9. 6. 2016.

Danilo Godec, LD Podvelka,
* 29. 9. 1951, † 15. 7. 2016.

Edvard Voljč, LD Vinski Vrhovi,
* 15. 12. 1939, † 22. 7. 2016.

Jože Lojk, LD Čepovan,
* 4. 4. 1943, † 31. 3. 2016.

Miloš Medved, LD Krško,
* 6. 11. 1935, † 26. 6. 2016.

Stanko Budin, DSL-FJK Dobrdo,
* 22. 2. 1937, † 25. 4. 2016.

Umrlim časten spomin!

Srečanje predsednikov klubov in vzrejnih komisij za brak-jazbečarje na Češkem ter strokovna razprava o tej pasmi

Po dveh letih spremljanju zdravstvenega stanja bo narejena analiza in predlagani ukrepi za kakovostno vzrejno napredovanje pasme.

mednarodno sodelovanje, **Rudolf Mlinarič**.

Srečanje se je začelo v soboto ob 15. uri s pozdravnim nagovorom podpredsednika češkega kluba brak-jazbečarjev. Po uvodnem delu smo vsi povedali, kolikšna je številčnost psov te pasme v posamezni državi in število poleženih mladičev v minulem letu. V nadaljevanju delovnega srečanja smo predstavili načine telesnega ocenjevanja in ocenjevanja dela teh psov v posameznih državah. V razpravi smo se osredotočili predvsem na pogoje za pridobitev vzrejnega dovoljenja za plemenjake in plemenke. Pri pridobivanju

Brak-jazbečar je uporaben lovski pes.

Po sprejetem programu je bil letos češki klub brak-jazbečarjev gostitelj srečanja predstavnikov klubov in vzrejnih komisij te pasme lovskih psov. Srečanja smo se udeležili predstavniki iz Češke, Avstrije, Nemčije, Bavarske, Slovaške, Švice, Norveške, Švedske in Slovenije. Ponovno sta manjkala predstavnika madžarskega in italijanskega kluba brak-jazbečarjev.

Letošnje srečanje je potekalo od 11. 6. do 12. 6. 2016 v češkem mestu Želiv. Državno vzrejno komisijo za brak-jazbečarje sva zastopala predsednik **Janez Nahtigal** in član, zadolžen za

vzrejnih dovoljenj smo opazili, da ni bistvenih razlik med posameznimi državami, razen v tem, da Čehi in Slovaki za pridobitev vzrejnega dovoljenja zahtevajo tudi opravljen preizkus v delu na divjega prašiča v obori, nekateri klubi pa tudi obvezno rentgensko fotografijo kolkov (displazija). Prvi del pogovorov je potekal do 19.30, nakar smo se udeležili večerje, ki jo je organiziral organizator srečanja.

Zvečer smo nadaljevali s sestankom, na katerem smo posebno pozornost namenili zdravstvenemu stanju brak-jazbečarjev v posameznih državah. Ugotovili smo,

da je velika težava predvsem polnoštevilo zobovje (42 zob) psov. Nekatere države kljub nepopolnemu zobovju izdajajo vzrejna dovoljenja psom in psicam s pomanjkljivim zobovjem. V razpravi je bilo opozorjeno tudi na primere sprememb standardno zahtevane barve očesne šarenice, kar pa je še nekako mogoče zanamariti. Velika težava je epilepsija te pasme psov, pri kateri pa ne bi smeli popuščati in bi ugotovitev epilepsije pri psu/psici moral pomeniti posledično izločitev takega psa in vseh potomcev iz vzreje. V nadaljevanju so bile predstavljene genske raziskave nemškega kluba za brak-jazbečarje glede telesne barve psov in njenega dedovanja.

Splošna ugotovitev je, da na Norveškem, Švedskem in deloma tudi na Češkem in Slovaškem število brak-jazbečarjev ni dovolj veliko, zaradi česar nastajajo velike težave pri izbiri paritvenih kombinacij. Zato so te države predlagale še boljše sodelovanje in izmenjavo genskega materiala v dobro naprednega razvoja te pasme.

Sprejet je bil tudi sklep, da bo treba v dvehletnem obdobju podrobno spremljati zdravstveno stanje brak-jazbečarjev. Na podlagi analize o zdravstvenem stanju populacije brak-jazbečarjev naj bi dobili strokovne napotke za reševanje stanja. Da bi tudi naša Vzrejna komisija za brak-jazbečarje pridobila podatke o bolezenskih stanjih pasme, **prosimo vse vodnike, ki se srečujejo s to težavo, da o opažanjih obveščajo vzrejno komisijo.** Tudi pri nas imamo predvsem veliko težavo z displazijo kolkov, prav tako tudi s pojavi epilepsije. Glede na to, da je slovenska vzreja te pasme še vedno na dokaj kakovostni ravni, nam bi vaši resnični podatki prišli še kako prav pri ohranjanju kakovostne vzreje te pasme.

V nedeljo smo do 12. ure opravili še posamezne neuradne razgovore in si izmenjali izkušnje o uporabnosti pasme v posameznih državah.

Kot zanimivost naj zapišem, da ima slovaški klub brak-jazbečarjev pod svojim okriljem tudi pasmo slovaški kopov. Ker se mi je v spomin vtisnila težava, ki jo s slovaškim kopovom rešujemo pri nas, sem se v pogovoru s predsednikom slovaškega kluba **Ivanom Zoko** pozanimal o višini obeh spolov slovaškega kopova in pogojih za pridobitev vzrejnega dovoljenja. Povedal mi je, da pri tej pasmi ni dovoljeno nobeno odstopanje od predpisanih višin, ki so navedene za oba spola v

standardu: za psice 40 do 45 cm (idealna višina 43 cm) in za pse od 45 do 50 cm (idealna višina 48 cm).

Na koncu prispevka obveščam vse naše vodnike brak-jazbečarjev, da **pripravljamo ponovno ustanovitev Kluba ljubiteljev brak-jazbečarjev Slovenije. Občni zbor bo predvidoma sklican že konec oktobra ali v začetku novembra 2016.** Vse, ki vas zanima včlanitev v klub, prosim, da me pokličete, da vam bom posredoval pristopno izjavo, ki smo jo že poslali na 130 naslovov vodnikov brak-jazbečarjev; večinoma samo vodnikom plemenjakov in plemenk, katerih naslove imamo.

Janez Nahtigal
predsednik VK KZS
za brak-jazbečarje

Tečaj vodljivosti lovskih psov LKD Kočevje

Tudi v letu 2016 je **LKD Kočevje** organiziralo tečaj vodljivosti lovskih psov po programu VP-1. Za vodjo tečaja je bila imenovana inštruktorica **Jasmina Fras**, članica LD Turjak. Tečaj je potekal v lovišču **LD Velike Lašče** v bližini lovskega doma. Pomočnik voditeljice je bil **Jože Ahčin**, član LD Velike Lašče, dolgoletni kinološki referent in priznani iskalec obstreljene div-

krvosledništva in prikaz prve pomoči psu v primeru poškodbe.

Tečajniki so se tečaja redno udeleževali in vaje pridno vadili doma, kar se je odrazilo v dobrem delu in napredku psov. V okviru tečaja so tri dijakinje Srednje veterinarske šole tečajnikom nazorno predstavile prvo pomoč za pse s prikazom oskrbe najpogostejših poškodb pri psih. Prikaz je bil res odličen in vsa zahvala velja

bo organiziran v okviru dejavnosti LKD Kočevje.

Po izpitu smo prireditev sklenili pri lovskem domu LD Velike Lašče. Ob prijetnem druženju tečajnikov, njihovih prijateljev in svojcev ter predvsem ob lovskih in kinoloških pogovorih smo se pogostili z odlično pečenim odojkom in dobro kapljico.

Ljubitelji lovskih psov v naši LD Velike Lašče si želimo še

Udeleženci dvomesečnega tečaja vodljivosti lovskih psov, ki ga je LKD Kočevje organiziral v lovišču LD Velike Lašče.

dekletom **Manci Fras, Manci Milar** in **Hani Baš**.

Na izpit je prišlo sedem vodnikov s tremi barvarji, brak-jazbečarjem, pritlikavim jazbečarjem, malim modrim gaskoncem in madžarsko vižlo. Izpit je vodil in ocenjeval kinološki sodnik **Darko Grošelj**. Vsi so bili uspešni, zato je sodnik za odlično pripravo tečaja pohvalil vadiateljico in tudi vodnike psov.

več takšnih prireditev v našem lovišču.

Viktor Čeč

Novi poslušni lovski psi v Zasavju

V Zasavju so dobili novo generacijo lovskih psov, ki so s svojimi vodniki opravili **tečaj vaj v poslušnosti VP-1** in **VP-2**. Tečaja, ki je tretje leto zapored potekal na vadbenem poligonu LD Šentlambert, se je udeležilo šestnajst vodnikov s psi, ki so se urili na tečaju od februarja do junija letos, pri čemer so opravili sedemdeset ur usposabljanja. V petek, 17. junija, jih je štirinajst na istem mestu opravljalo izpit; uspešni so bili vsi. Večinoma so izbrali zahtevnejšo različico (VP-2), najbolj pa se je izkazal nemški lovski terier **Amor** z vodnikom **Alenom Glavačem** (LD Trbovlje), ki je za brezhiben prikaz vaj zbral sto točk.

Preizkus VP-1 je vključeval vaje »poleg« (na povodcu in brez njega), »stoj«, »sedi – odpoklic« in »prostor«, medtem ko je preizkus VP-2 terjal še prikaz pravega prinašanja in vajo »dol«. V uvodnem skupinskem delu so psi ponovili vaje, ki so jih kasneje izvedli posamično, in hkrati uspešno prestali odložitve z izkazano strelomirnostjo. Po izpitu je sledilo sproščanje psov s tekom skozi cev. Največ psov so izšolali vodniki

Dijakinje Srednje veterinarske šole so tečajnikom predstavile nudenje prve pomoči psu.

jadi s svojimi barvarji. Tečaj, ki je potekal od 4. 5. do 1. 7. 2016, je začelo obiskovati devet vodnikov s psi, na izpit pa se je prijavilo sedem vodnikov.

Na začetku tečaja je vodnike pozdravil predsednik LKD Kočevje **Jože Špehar**, voditeljica tečaja pa je napovedala, da bodo v okviru tečaja spoznali tudi osnove

Teden po izpitu je pet tečajnikov opravilo tudi preskus v polaganju umetne krvne sledi. Naslednji dan je vsak vodnik na svoji položeni sledi preizkusil psa. Na koncu sledi je bil položen kos uplenjene srnjadi. Vodniki se bodo s svojimi psi do jeseni pripravljali za preizkus dela po umetnem krvnem sledu. Preizkus

Foto: B. Grošelj

Udeleženci izpita v vajah VP-1 in VP-2 z vodjem Francijem Ocepkom (s klobukom) in ocenjevalcem pravilnosti izvedbe vaj Darkom Grošljem (stoji, tretji z leve).

LD Šentlambert, poleg njih so se usposabljanja udeležili vodniki iz LD Litija, Kresnice, Šmartno pri Litiji, Polšnik, Trbovlje, Radeče in Moravče. Od pasem psov so bili zastopani nemški lovski terier, resasti istrski gonič, brak-jazbečar, bavarski barvar, nemški prepeličar, brandel brak, nemški kratkodlaki ptičar, angleški špringer španjel in resasti jazbečar.

Tečaj je vodil inštruktor **Franci Ocepek**, ki je tudi predsednik Stokovnega sveta LKD Zasavje. Ocepek je pred podelitvijo potrdil o zaključku šolanja omenil uspešno sodelovanje s tečajniki ter pohvalil njihovo zavzetost in uspešnost pri izpitu. Poudaril je, da je šolanje mladih psov šele začetek neprekinjenega dela s psom, če vodniki želijo obdržati doseženo raven usposobljenosti tudi vnaprej. Spregovoril je tudi o pomenu psa v mestnem okolju.

Pse je ocenil izkušen kinološki sodnik **Darko Grošelj**, sicer predsednik LKD Zasavje. Med nagovorom je poudaril, da je mogoče že pri vodenju psa na povodcu razbrati, kako je pes poslušen in pripravljen na življenje v urbanem okolju. Dodal je, da mora

biti vodnik vedno »pol koraka pred psom«, če ga želi povsem obvladovati.

Omeniti velja **Vinka Groznika** (LD Šmartno pri Litiji), edinega vodnika na tečaju, starejšega od 80 let, ki je po prejemu potrdila o udeležbi in opravljenem tečaju presenetil vse tri udeležence tečaja. Podaril jim je spominske vaze z lovskim motivom, ki jih je izdelal sam – v vsaki je bila tudi vrtnica.

Boštjan Grošelj

Tečaj za vodnike krvosledcev 2016

Zveza lovskih družin Zasavje se je v sodelovanju z **LKD Zasavje** prijavila na razpis Komisije za lovsko kinologijo pri LZS za izvedbo tečaja za vodnike psov krvosledcev. Tečaj je potekal v prijetnem okolju planinskega doma Gore v lovišču **LD Dol pri Hrastniku** in je trajal od petka, 10. 6., do nedelje, 12. 6. 2016. Na tečaj se je prijavilo in ga uspešno končalo sedemnajst tečajnikov in dve tečajnici. Udeleženci so prišli iz vse Slovenije, eden celo

iz sosednje Hrvaške. Najmlajša udeleženka tečaja je bila devet-najstletna **Monika**, najstarejši udeleženec pa je dopolnil 63 pom-ladi. Pestra je bila tudi pasem-ska zastopanost med krvosledci v ožjem pomenu besede. Največ je bilo specialistov – barvarskih barvarjev, sledili so ptičarji, goniči in jamarji. Predavateljski aktiv je bil sestavljen iz priznanih lovsko-kinoloških strokovnjakov, ki so posredovali ogromno koristnih podatkov in informacij glede krvosledništva. Na praktičnem delu tečaja so inštruktorji poka-zali, kako je treba pripraviti kri in položiti umetno krvno sled. Nesebično so nam predstavili tudi

najpogostejše napake, hkrati pa nam zaupali drobne zvijače, kako naše štirinožne prijatelje ustrezno izšolati v uspešne krvosledce. Za jutranje in večerno utrjevanje vaj poslušnosti je skrbel inštruktor **Franci Ocepek**. V nedeljo, po opravljenem programu, smo vsi tečajniki menili, da se moramo še kdaj srečati in si izmenjati »pri-mere« iz prakse.

Na koncu bi se želel v imenu organizatorja letošnjega tečaja vodnikov krvosledcev najlepše zahvaliti vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri uspešni izpeljavi dogodka.

Tomaž Trotovšek
ZLD Zasavje

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terierji (SLRLt):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 27. 7.,
Ivan Fišer,
Slape 29/a, 3232 Ptujška Gora.
O: 5/I, m: 5/I, 8. 8.,
Mirko Pogačnik,
Sp. Razbor 11,
2381 Podgorje pri Slov. Gradcu.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/I, 15. 6.,
Ratko Drobec,
Koračice 28, 2258 Sv. Tomaž.
O: 5/I, m: 4/I, 10. 7.,
Primož Rauter,
Vodnikova cesta 5,
4264 Bohinjska Bistrica.

Beagli (SLRBg):

O: 5/I, m: 5/II, 2. 8.,
Tomaž Obad,
Kumen 57,
2344 Lovrenc na Pohorju.

Hanovrski barvarji (SLRHb):

O: 5/II, m: 4/I, 18. 9.,
Jože Zajec,
Polšina 4, 1222 Trojane.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jelenje rdeči:
O: 4/I, m: 4/I, 30. 8.,
Ivan Kolar,
Kovača vas 140,
2310 Slov. Bistrica.
O: 5/I, m: 5/I, 16. 8.,
Franc Kumer,
Pečovnik 59, 3000 Celje.

Vestfalski brak-jazbečarji (SLRWBj):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 4. 9.,
Aleš Nerat,
Za Ljubnico 26, 3333 Ljubno.

Labrador retrieverji (SLRLR):

O: tuj plemenjak, m: 5/PNZ, 24. 6.,
Marjan Gselman,
Prvih žrtev 41,
2204 Miklavž na Dravskem polju.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 7.,
Branko Milošević,
Zofke Kukovič 21,
2204 Miklavž na Dravskem polju.

Istr. kdl. goniči (SLRGk):

O: 4/I, m: 5/II, 9. 9.,
Alojz Šimenc,
Rečica ob Savinji 93,
3332 Rečica ob Savinji.
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 17. 7.,
Dušan Tomanič,
Tušev Dol 18/a, 8340 Črnomelj.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 4/I, m: 5/I, 25. 7.,
Štefan Lah,
Glina 8, 1385 Nova vas.
O: tuj plemenjak, m: 5/I, 12. 8.,
Primož Martinčič,
Šklendrovce 3, 1414 Podkum.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 4/II, m: 4/I, 6. 9.,
Marjan Gregorč,
Zg. Gameljne 23, 1211 Šmartno.

Slovaški kopov (SLRSK):

O: tuj plemenjak, m: 5/II, 4. 8.,
Ivan Popovič,
Vrtna ulica 8, 3220 Štore.
O: 5/I, m: 4/I, 24. 6.,
Borut Mužič,
Plešivo 56, 5212 Dobrovo.

Nemški ptičarji – žimavci (SLRNŽ):

O: 5/PZP-76, JZP-191,
m: 4/JZP-182, 2. 7.,
Vladimir Marten,
Polenšak 1/a, 2257 Polenšak.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 4/PZP-53, JZP-184,
m: 4/PZP-51, 12. 6.,
Anton Kosec,
Sebeborci 114, 9221 Martjanci.

Nem. prepeličarji (SLRPr):

Rjavci:

O: 5/I, m: 4/I, 18. 6.,
Kleopatra Gabrič,
C.P.B 25, 8280 Brestanica.

Serasta:

O: 5/I, m: 5/I, 24. 6.,
Matevž Pavše,
Kot pri Prevaljah 8, 2391 Prevalje.

Kinološka zveza Slovenije

Udeleženci tečaja za vodnike psov krvosledcev, ki je potekal v prijetnem okolju planinskega doma Gore (LD Dol pri Hrastniku).

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam repetirno risanico Mauser M98, model Ferlach 810, kal. .300 Win. Mag., s strelnim daljnogledom Kahles 6 x 42, Suhlova montaža. Puška je zelo natančna in dobro ohranjena. Tel.: 041/487 166.

Prodajam 30 kosov nabojev, kal. 8 x 58 R, in 70 kosov nabojev, kal. 8 x 57 R 360. Tel.: 031/263-164.

Prodajam risanico CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom (zasučen na montažo). Puška je dobro ohranjena. Cena po ogledu in dogovoru. Tel.: 041/865-494.

Prodajam kombinirko Sabatti BBF Master Light Luxus, kal. 9,3 x 74 R/20 Mag, s str. daljnogledom Swarovski 2,5 - 10 x 56 z osvetljeno dnevno in nočno piko. Vse kupljeno v Sloveniji in potrjeno z jamstvom. Cena 2.250 €. Tel.: 031/296-046.

Prodajam češko kombinirko, kal. 7 x 57 R/16 (menjalne cevi 16/16), in montažne dele za optiko, lepo ohranjeno. Cena 460 €. Tel.: 041/954-679.

Prodajam trap puško, znamke Fair 692 Gold, kal. 12 (76). Je malo rabljena, kot nova, z dodatnimi zadrgami. Puška je vredna ogleda in nakupa. Cena 900 €. Tel.: 041/619-258.

Prodajam rdečo piko Zeiss Compact Point na nastavku Suhlova montaže. Cena 350 €. Tel.: 041/612-846.

Prodajam trap puško FN Browning B 25. Puška je letnik 1986 in je lepo ohranjena. Tel.: 040/810-277.

Prodajam trap puško Beretta DT 10. Tel.: 041/374-750.

Prodajam Suhlovo tricevko, kal. 12-12/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 22-9 x 42. Tel.: 031/530-890.

Prodajam repetirno risanico Mauser, kal. 7 mm Rem., s str. daljnogledom Bushnell in revolver Taurus 669, kal. .357. Cena po dogovoru. Tel.: 041/935-613.

Prodajam dobro ohranjeno boroveljsko tricevko, kal. 20-20/5,6 x 52 R, s str. daljnogledom Zeiss Diatal 4 x 32 (cena 850 €) in Suhlovo tricevko, kal. 12-12/222 Rem., s str. daljnogledom Schmidt & Bender 6 x 42 (cena 759 €). Obe puški sta krajše izvedbe. Tel.: 031/800-905.

Prodajam pištolo Bernardelli, mod. 6,0, kal. 7,65 mm. Tel.: 041/500-200.

Prodajam revolver Arminius, mod. HW68, kal. .22 Mag., star 4 leta; **pištolo** Makarov, kal. 7,65 mm, z naboji (kot nova) in potezno **šibrenico** Mosberg (ZDA), kal. 12 (»pumparica«). Tel.: 051/624-250.

Prodajam nov nočni daljnogled Dedal 552, III. gen. Vidljivost v popolni temi brez IR. Z oniks svetlobo. Ima senčnik svetlobe. Poleg dodam še okular, reducirko za daljnogled in torbico. Leto in pol garancije. Cena 4.900 €. Tel.: 031/010-332.

Lovski psi

Prodajam nemški lovski terierki, stari tri mesece, potomki odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/346-914.

V začetku oktobra bodo na voljo **za oddajo mladički slovaških kopovov** (goničev) odličnih staršev. Oče in mati sta odlična delovna psa, preizkušena za lov. Na voljo je sedem samcev in dve samički. Tel.: 041/595-921.

Prodajam mladiče pasme posavski gonič, potomce izredno delovnih vzrejenih linij. Mati: Jara (vzreditelj Vinko Močnik); oče: Dingo (vzreditelj Damir Požega iz RH). Tel.: 040/230-168.

Prodajam nemške prepeličarje - serce, skotene 22. 6. 2016, potomce delovnih staršev. Tel.: 040/190-199.

Želiš oddati sledoglasnega, vztrajnega psa - goniča? Pokliči tel. številko: 040/372-506.

Prodajam nemško ostrodlako ptičarko - žimavko, staro 6 mesecev. Tel.: 041/200-132.

Prodajam mlado nemško lovsko terierko, odličnih staršev. Tel.: 041/933-938.

Prodajam dve samički ostrodlaki ptičarki (žimavki) z rodovnikom, stari dva meseca, cepljeni in čipirani. Cena po dogovoru. Tel.: 041/664-967.

Prodajam mladiče, pasme istrski gonič (tri samčke in dve samički), čipirane, tetovirane in cepljene, stare 3 mesece, potomce vrhunskih vzrejenih linij. Tel.: 031/613 302.

Prodajam mladiče, pasme nemški gonič, stare 3 mesece; dva psa in dve psički, čipirane, tetovirane in cepljene. Izredno lepi in živahni. Oče je uvožen plemenjak iz Nemčije. Janko Logar, Pod bregom 2, 2380 Slovenj Gradec. Tel.: 031/613 302.

Zaradi prostorske stiske **prodajam istrsko goničko**, staro 7 let, z osvojenim naslovom CACIB, BOB, prvakinjo pasme in z vzrejno oceno 5/1. Psica je lovsko izredno uporabna za lov na vso divjad. Janko Logar, Pod bregom 2, 2380 Slovenj Gradec. Tel.: 031/613-302.

Prodajam vsestransko uporabnega ostrodlakega ptičarja s telesno oceno prav dobro in opravljeno JZP (186 točk). Tel.: 041/378-261.

Drugo

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajam dobro ohranjene izvode revije Lovec od letnika 1997 do 2014. Novo mesto; tel.: 031/643-345.

V lovišču na Dolenjskem z največjo populacijo **damjakov** v prosti naravi **nudimo zainteresiranim lovcem možnost lova jelena v roku**. Tel.: 040/411-201.

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogova - izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Prodajam kompletno zbirko knjig Zlatorogove knjižnice (ne posameznih). Tel.: 031/306 080, Jože.

Prodajam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli, cepljeni ter prilagojeni za izpust v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Klub ljubiteljev psov jamarjev

in
LKD Celje

prirejata

Državno tekmo CACT) VUP za jazbečarje in
Državno tekmo (CACT) VUP za pritlikave in kunčje jazbečarje.

Tekmovanje bo v nedeljo, 25. 9. 2016, v lovišču LD Žalec.

Zbor tekmovalcev bo ob 8. uri pri lovskem domu LD Žalec na Rinki. Prijave sprejemamo do 20. 9. 2016 (z obojestransko kopijo rodovnika) na tel. številko 031/498 489 (Maša Šveglj).

SEPTEMBER

Datum	Luna		Sonce		zora/mrak (navt.)	
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. Če	6:18	19:43	6:23	19:40	5:14	20:48 ☾
2. Pe	7:20	20:12	6:24	19:38	5:16	20:46
3. So	8:22	20:39	6:26	19:36	5:17	20:44
4. Ne	9:22	21:05	6:27	19:34	5:19	20:42
5. Po	10:22	21:33	6:28	19:32	5:20	20:40
6. To	11:21	22:03	6:29	19:30	5:22	20:37
7. Sr	12:19	22:35	6:31	19:28	5:23	20:35
8. Če	13:16	23:11	6:32	19:26	5:25	20:33
9. Pe	14:11	23:52	6:33	19:24	5:26	20:31 ☾
10. So	15:04	-----	6:34	19:22	5:27	20:29
11. Ne	15:53	0:40	6:36	19:20	5:29	20:27
12. Po	16:40	1:33	6:37	19:18	5:30	20:25
13. To	17:21	2:33	6:38	19:16	5:32	20:23
14. Sr	18:00	3:37	6:39	19:15	5:33	20:21
15. Če	18:36	4:47	6:41	19:13	5:34	20:18
16. Pe	19:09	5:59	6:42	19:11	5:36	20:16 ☾
17. So	19:43	7:14	6:43	19:09	5:37	20:14
18. Ne	20:18	8:30	6:44	19:07	5:39	20:12
19. Po	20:54	9:45	6:46	19:05	5:40	20:10
20. To	21:33	11:00	6:47	19:03	5:41	20:08
21. Sr	22:18	12:12	6:48	19:01	5:43	20:06
22. Če	23:07	13:19	6:49	18:59	5:44	20:04
23. Pe	-----	14:20	6:51	18:57	5:45	20:02 ☾
24. So	0:02	15:14	6:52	18:55	5:47	20:00
25. Ne	1:00	16:00	6:53	18:53	5:48	19:58
26. Po	2:02	16:40	6:54	18:51	5:49	19:56
27. To	3:05	17:15	6:56	18:49	5:51	19:54
28. Sr	4:08	17:46	6:57	18:47	5:52	19:52
29. Če	5:10	18:14	6:58	18:46	5:53	19:50
30. Pe	6:12	18:41	6:59	18:44	5:55	19:48

Prodajam novo, trenutno najboljše in najbolj napredno lovsko kamero na trgu znamke Ltl. Acorn. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam neuporabljano elektronsko ovratnico za šolanje psa. Domet do 1.200 metrov, popolnoma vodotesna in z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/406-471.

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram najcenejši lov v Namibiji v mojem spremstvu, v oktobru - novembru, na lovski farmi Dameron. Pet dni lova, odstrel štirih glav velike divjadi za samo 1.730,00 €. Mogoče je loviti divjad 15 vrst (na primer: kudu - 650 €, oniks - 360 €, zebra 600 €, hartebest - 440 €, eland - 1.100 € itd., ne glede na trofejno vrednost). Informacije po tel.: 031/636-191.

Roman Setnikar

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva 9
1000 Ljubljana

Objavlja delovno mesto

odgovornega urednika revije Lovec

(glasila LZS z več kot 100-letno tradicijo in naklado 24.000 izvodov) za nedoločen čas

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- visoka univerzitetna izobrazba družboslovne ali naravoslovne smeri
- vsaj triletno delovne izkušnje na področju novinarstva oz. strokovne publicistike
- lovski izpit in članstvo v lovski organizaciji
- aktivno znanje angleškega jezika in pasivno znanje drugega (francoščina, nemščina)
- ustrezno poznavanje orodij Microsoft office
- državljanstvo RS

Izbrani kandidat bo opravljal šestmesečno poskusno delo.

Rok za oddajo pisnih prijav z dokazili in kratkim življenjepisom je do vključno 30. 9. 2016 na naslov:

Lovska zveza Slovenije (razpis - odg. urednik)
Župančičeva 9, 1000 Ljubljana.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV v sodelovanju z
LKD Ljubljana in LD Ig organizira

37. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA (mednarodna ŠPP ptičarjev) - CACIT

Preizkušnja bo 15. in 16. oktobra 2016 v lovišču LD Ig. Zbor udeležencev bo 15. oktobra ob 8.00 uri pri LD Ig, Banija 4, 1292 IG. Prispevek za preizkušnjo znaša 30,00 EUR za člane DLB, za ostale pa 60,00 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za ŠPP-SM 2016". Vodja preizkušnje Matjaž Gerbec - tel: 041-641-623. Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena PZP z najmanj 45 točkami, JZP z najmanj 165 točkami ali PP/ŠPP ali VUP z najmanj II. nagr. razr. Zajca za vlečko si priskrbi vodnik sam. Vodnik mora imeti na preizkušnji puško, naboj in veljavno lovsko izkaznico. Obvezno je veterinarsko potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika, potrdilo o plačani prijavnini in fotokopijo veljavne lovske izkaznice pošljite na naslov: Lidija Smigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Ptuj, mail: sivilstvo.smigoc@gmail.com, mobil: 031 616 283. Pri njej dobite tudi prijavnico, obr. P št. 1. Zadnji rok prijave: 5. 10. 2016.

VZREJNA KOMISIJA ZA BARVARJE pri KZS

organizira

VZREJNI PREGLED ZA BAVARSKE IN HANOVRSKE BARVARJE

v nedeljo, 18. septembra 2016, ob 9. uri
pred lovskim domom LD Slovenska Bistrica, Zgornja Bistrica 25

Ob vzrejnem pregledu je treba predložiti: rodovnik psa, obojestransko kopijo rodovnika in potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Psi morajo biti starejši od 15 mesecev. Vzrejnega pregleda se lahko udeležijo tudi psi, ki še nimajo opravljenih vseh preizkušenj ali še niso telesno ocenjeni (vzrejno dovoljenje pa bodo dobili, ko bodo opravili vse predpisane preizkušnje).

Dodatne informacije: 041 730 551 – B. Deberšek

Predsednik VK
Bojan Deberšek

Lovska zveza Slovenije

Javni poziv Lovska kultura 2016

Dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočih na področju lovske kulture

Komisija LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostjo bo 5. 9. 2016 na spletni strani www.lovska-zveza.si ponovno objavila javni poziv Lovska kultura 2016 za dodelitev pomoči programom in projektom skupin ter posameznikov, delujočih na področju lovske kulture, saj sredstva ob prvem razpisu niso bila dodeljena v celoti.

Pomoč je namenjena organizaciji kulturnih dogodkov (jubilejni koncerti, predstave, razstave, projekcije in druge javne kulturne prireditve), ki jih pripravlja in izvaja kulturna skupina ali posameznik na nepridobiten način in so v interesu lovske organizacije, ter za izvajanje skupnih programov kulturnih skupin na ravni regije/območja.

Celotna vsebina javnega poziva z obrazci za prijavo in merili za dodeljevanje pomoči bo dostopna na spletni strani www.lovska-zveza.si (pod rubriko Obvestila) in na sedežu Lovske zveze Slovenije, Zupančičeva 9, Ljubljana (vsak delovni dan med 9. in 12. uro). Vse dodatne informacije lahko dobite po telefonu (01) 24 10 916.

Rok za prijavo na javni poziv je 4. oktober 2016.

MINOX
Na zalogi še ostala daljnogleda MINOX:
- strel. daljnogled Minox ZXSi 2-10x50
- strel. daljnogled Minox ZXSi 3-15x56

DOŽIVLJENSKA GARANCIJA NA VSE IZDELKE MINOX!
CENA 299,00 €
275,00 €

Strelni daljnogled Minox ZV 3-9x50

- zelo natančen, kakovosten in zanesljiv
- premer tube: 26 mm
- High-tech stekla – odlična kakovost slike in svetlobe
- Premer leče: 50 mm
- vodoodporen

MOŽNA TUDI PRODAJA NA OBROKE!

www.medo-sport.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDO SPORT GROSUPOLJE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290 GROSUPOLJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@bivros.si
MEDO SPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bivros.si

Lovska družina Ig in LKD Ljubljana prirejata

26. DRŽAVNO TEKMO LOVSKIH PSOV V VODNEM DELU – CACT

za
PREHODNI POKAL OBČINE IG

Tekmovanje bo v soboto, **24. 9. 2016, v Dragi pri Igu** z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu LD Ig in bo potekalo skladno z veljavnim **Pravilnikom za tekmovalce lovskih psov vseh pasem v vodnem delu**, in sicer v dveh konkurencah (ptičarji in druge pasme psov) ter v posamični in ekipni konkurenci. Ekipa bo štela tri tekmovalce in bo lahko sestavljena poljubno (ptičarji in druge pasme psov).

Na tekmovalcu bodo lahko sodelovali lovski psi z veljavnim rodovnikom FCI in veljavnim veterinarskim potrdilom o opravljenem cepljenju psa proti steklini (cepljenje mora biti opravljeno vsaj deset dni pred prireditvijo).

Plačilo startnine in predhodna prijava sta potrebna do 13. 9. 2016. Startnina znaša 60,00 € za tekmujočega psa. Znesek startnine nakažite na TRR račun Lovske družine Ig – SI56 0209 8026 1882 074.

Prijave bomo sprejemali do 19. 9. 2016 po elektronski pošti na naslov: matjazgig@gmail.com ali po običajni pošti na naslov: **Lovska družina Ig, Banija 4, 1292 IG.**

Prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko kopijo rodovnika psa, kopijo dokazila o cepljenju psa proti steklini in potrdilo o plačilu startnine.

Število sodelujočih psov je omejeno na 21!

Najboljši tekmovalci v posamezni konkurenci bodo prejeli pokale in nagrade.

Dodatne informacije: Matjaž Gerbec, vodja prireditve (gsm: 041/641 623).

7.890 € za 5-dnevni lov in odstrel bivola v Južnoafriški republiki

Kanada: 3.990 € za 5 dni lova in odstrel 2 belorepih jelenov v roku.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, odstrel enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost ter vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za ceno 4.980 €.

Lov male divjadi (Madžarska): odstrel zajca 35 €, fazana 17 €.

Romunija: 3 dni lova z odstrelom trofejnega merjasca za 1.690 €.

11-dnevni safari v Južni Afriki ob koncu zime, v najboljšem času za lov. 6 dni lova, vsi prevozi, vključno z letalskim, ter odstrelom divjadi 6 vrst; vse za 3.890 €. Odhod naše skupine bo 22. 9. 2016.

Slovenija, Hrvaška, Madžarska: odstrel jelena z rogovjem v medalji že za 1.400 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA POSTOJNA

POSLOVNI SEKRETAR GOZDARSTVO IN LOVSTVO STROJNIŠTVO

IZREDNI ŠTUDIJ

GOZDARSTVO IN LOVSTVO

VI. stopnja izobrazbe

**Pridi na študij v Postojno
in izkoristi pridobljeno znanje
za dobro zaposlitev.**

Ljubljanska cesta 2, 6230 Postojna 05/721 23 30 www.vspo.si
in

LOVSKA SRAJCA, primerna za vse letne čase, 100 % bombaž, tkan kot platno. Zračniki pod pazduhami, 2 žepa na zadrgo, 2 žepa na gumbe; velikosti od S do 3XL. Cena: **39,00 EUR**

LOVSKE HLAČE iz 100 % kompaktno tkanega bombaža; uporabne v vseh letnih časih. So udobne in prijetne za nošenje ter nudijo dobro zaščito. 2 globoka stranska žepa, 2 zunanja žepa in žep z zadrgo na zadnji strani. Spodnji del hlačnice je nastavljen po širini. Na voljo so tudi večje številke. Največja širina pasu je 115 cm. Cena: **49,00 EUR**.

TERMO ŠKORNJI Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, nudijo dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi gladki skali in ledu. Dobro zaščito nudijo do neverjetnih -50°C. Cena: **56,50 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA;
Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- **Puške:** Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- **Oblačila:** Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

K
R
O
J
A
Š
T
V
O

Branko Rožman, s.p.

Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi roka-
vi), telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

R
O
Ž
M
A
N

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

akcija
-20%

M-NET, d.o.o., TEL: 040 760 760

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdiščeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel/fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

NIKON Prostaff 5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
Akcijska cena: **190,00 €**
Cene veljajo do razprodaje zaloge

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

MEDOŠPORT
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

www.medo-sport.si

MEDOŠPORT GROSUPLE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70
e-mail: medosport@bicos.si

YILDIZ
SILAH SANAYI

LED LENSER P7

- SVETILNOST: 320 LUMENOV
- PREMIER REFLEKTORJA: 2,8 CM
- PREMIER SVETILKE: 1,8 CM
- VRSTA NAPAJANJA: 4 X AAA
- VZDRŽLJIVOST: 50 UR
- DOLŽINA SNOPA: 260 M
- MOŽNOST ZMONTAŽE NA PUŠKO

PIŠČALKA ZA SRNJAKA

SPZ M
AIR RIFLE
Cena: 659,00 €

VRHUNSKA ŠVEDSKA OBLAČILA IN OBUTEV

LOV • RIBOLOV • POHODNIŠTVO • PROSTI ČAS

- SKANDINAVSKO OBLIKOVANJE
- VRHUNSKA KAKOVOST
- PREMIŠLJENA FUNKCIONALNOST
- 20-LETNA TRADICIJA

NAJBOLJE PRODAJANA JAKNA PINEWOOD
HUNTER PRO #7888

NEW MICHIGAN #8168

RETRIEVER #9495

LEATHER BOOT #9935

Trgovina Hubert
Goriška cesta 23b
5270 Ajdovščina
05 / 366 20 99
hubert.pregelj@siol.net

Šport tekstil Bovec
Ledina 5, 5230 Bovec
05 / 389 60 01

Športni ribič Bled
Grajška cesta 2, 4260 Bled
040 / 32 61 47
info@extreme-bled.si
www.extreme-bled.eu

Trgovina Slovarms
Kraška cesta 67, 6215 Divača
05 / 620 22 08
info@slovarms.si
www.slovarms.si

Trgovina Sašo Novak
Šaranovičeva cesta 25a
1230 Domžale
01 / 721 67 97
sason@siol.net

Trgovina Brne
Bazoviška cesta 25
6250 Ilirska Bistrica
05 / 714 17 06
info@trgovina-brne.si

Trgovina "Šport Danilo"
Smidniška cesta 32
4000 Kranj
04 / 232 50 50
sport.danilo@siol.net
www.sport-danilo.si

Beluga
Slovenska cesta 8
1000 Ljubljana
041 / 72 60 11
info@beluga.si
www.beluga.si

Puškarnstvo Špendal
Gramozna pot 9
1000 Ljubljana
041 / 39 93 07
puskarnstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

Trgovina Ljubinka
Plac 14
3333 Ljubno ob Savinji
03 / 584 10 20
trgovina.ljubinka@gmail.com

Puškarnstvo Vute
Kremplova ulica 2
2000 Maribor
041 / 82 49 69
puskarnstvo.vute@gmail.com
www.lovskaoprema.si

Lovska trgovina Zupanič
Markovci 28
2281 Markovci
041 / 72 39 57

Trgovina SloGun
Pod Trško goro 83
8000 Novo Mesto
040 / 24 00 40
slogun2013@gmail.com
www.slogun.si

Vin-Vez
Partizanska cesta 59
2317 Oplotnica
041 / 47 09 46
vin.vez@gmail.com
www.vezenje.eu

Trgovina Gozdsko
Hrastenice 12
1355 Polhov Gradec
051 / 88 84 04
gozdsko@tekonit.si
www.tekonit.si

Trgovina Avantura
Notranjska 4
6230 Postojna
05 / 726 40 70
info@avantura.info
www.avantura.info

Artek center
Cankarjeva ul. 10
3272 Rimske Toplice
03 / 734 60 78
info@artek.si
www.artekcenter.si

Trgovina Orbis
Ulica Františka Foita 6
3320 Velenje
03 / 897 48 10
grosinn@gmail.com
www.orbis-velenje.si

Trgovina Modest
Stara cesta 19, 1360 Vrhnika
03 / 77 71 85
info@modest-trgovina.si
www.modest-trgovina.si

ZASTOPSTVO Ivan Jerman s. p. | Tel. +386 31 781 413 | Tel. +386 41 442 952 | Info@ivanjerman.si | www.ivanjerman.si

Lovski komplet Extrem

Komplet je narejen za lov v najtežjih pogojih. Je neprepusten za vodo in veter ter dobro odvrta vlago. Odporna tkanina nudi dobro zaščito pred vejejem in trnjem. Zaradi lepega videza in funkcionalnosti ga boste z veseljem nosili tudi v vsakdanjem življenju. Komplet je v celoti podložen.

Odstranljiva kapuca

Zaščita za brado

Stranski žepi

Nastavljiva širina rokavov

Podaljšan ledveni predel

Zračniki na zadrgo

Žepi na magnet

Ergonomsko oblikovan in ojačan kolenski pregib

Jakna:

Kapuca, ki jo lahko pospravimo v ovratnik ali odstranimo • Dvosmerna zadrga • 4 notranji žepi, 2 stranska žepa, žep za dokumente, velik hrbtni žep • Dodatno ojačani komolci in ramena • Nastavljiva širina jakne

Hlače:

Podaljšan ledveni predel • Zračniki na zadrgo • 2 stranska žepa, 2 zunanja na magnetno zapiranje, 2 zadnja žepa na zadrgo

Cena kompleta: **193,00 EUR,**

Jakna: **127,00 EUR,**

Hlače: **96,00 EUR.**

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA;

Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

GLASMAHER
OPTIKA

SERVIS DVOGLEDOV IN STRELNIH DALJNOGLED OV

Pleteršnikova 1, 8250 Brežice
maher.glasmaher@gmail.com

041 699 385

popravilo ♦ servis ♦ čiščenje ♦ nastavitve slike

SlovArMS

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

Blaser
Röwa Rößler | AUSTRIA
TITAN 6
Vixen
SAUER
ZEISS
HAWKE ENDURANCE 30 1-4X24
DOCTER
Verney-Carron
Aimpoint
REX zero 1
STEYR MANNLICHER
GunCoating Tehnološko napredno keramično mazivo
ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE IN TERMOVIZIJE
ARMASIGHT
PULSAR

Koptex d.o.o. - Trgovine Lovec

Več kot 25 let izkušenj...

Na zalogi velika izbira
dolgocevnega in
kratkocevnega orožja !

NE ZAMUDITE !!!
V SEPTEMBRU

- 10 %

Benelli **NA VSE NOVO**
OROŽJE IZ ZALOGE !!!

Jopa Active Track
Polartec®

Redna cena: 129,00 €

AKCIJSKA CENA: 90,00€

NEPREMOČLJIVA

Jakna Insulated Static
Thermore®

Redna cena: 329,00 €

AKCIJSKA CENA: 230,30 €

Na voljo v PE MB, NG in LJ.

Velika izbira lovskih srajc,
majic in hlač za vse okuse !!!

Zaloga določenih izdelkov
je omejena. Popusti veljajo za
gotovinski nakup.

Trgovina Lovec
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
Tel.: (05) 330 86 60

info@koptex.com
www.koptex.com
www.koptex-caravan.com

Trgovina Koptex
Partizanska c.12
2000 Maribor
Tel.: (02) 252 47 44

Trgovina Lovec
BTC Hala A
Nemčevci 1d
9000 Murska Sobota
Tel.: (02) 515 17 28

Trgovina Lovec
Ferrarska 10
6000 Koper
Tel.: (05) 639 10 28

Trgovina Lovec
BTC Hala A
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
Tel.: (01) 585 17 99

Trgovina Lovec
Šuceva 23
4000 Kranj
Tel.: (04) 204 24 37